mit în viața sa așa de bine ca în patul cel stricat al luĭ Carol V.

* * *

Vărul lui Walter Scott. — Watty Scott, vărul celebruluĭ romancier englez Sir Walter Scott, pe când era încă elev de marină, își luase concediu spre a se duce cu prieteniĭ săĭ la țară. Pe la sfârșitul concediuluĭ însă, se găsi într'o situație foarte încurcată, de oare-ce nu avea îndestul spre a'șĭ plăti gazdeĭ datoria contractată. Camaraziĭ săĭ căutară prin buzunare și ce găsiră îĭ dădură pentru completarea sumeĭ. Cu toate acestea însă suma nu se completase. Acum era strâns din două părți: gospodina îl amenința cu poliția și cu închisoarea, și se temea și de pedeapsa comandantuluĭ corăbieĭ, dacă nu se va prezenta la termen. Watty Scott era disperat.

— Există numaĭ un singur mijloc, ca să ieșĭ din încurcătură! zise în fine gazda.

— Spune-l! zise Scott.

— Dacă vă vețĭ căsători cu mine, atuncĭ vă las datoria și putețĭ să vă întoarcețĭ imediat la corabie.

Scott privi uluit pe gazda bătrână și urâtă.

— Sunt văduvă și nu pot ține prăvălia maĭ departe fără bărbat; trebue decĭ să prezint autorităților un act de cununie. In cazul acesta îmĭ pot conduce prăvălia înainte.

Scott începu să se reculeagă și hotărî urmă pe bătrână la oficiul de stare civilă. A doua zi dimineața soția sa îĭ dădu atât pentru el cât și pentru camaraziĭ săĭ un prânz excelent și ciudata pereche se despărți, Scott plecând spre corabie. Maĭ târziu, din cauza capacitățeĭ sale, fu ridicat la gradul de căpitan în Scoția.

Trecură câțĭ-va anĭ. Corabia luĭ Watty Scott ancoră în Jamaica, și pe când răsfoia nepăsător ziarele, scoase un strigăt puternic care uimi pe camaraziĭ săĭ.

— Mulțumesc luĭ Dumnezeu! zise el. Soția mea s'a spânzurat!

Trad. de **Isaia Critz.**

Aventurĭ primejdioase la Pieile Roșiĭ

— MARE ROMAN DE KINGSTON —

— Urmare —

După pădure veni un deal; îl urcaĭ și la poalele luĭ se întindea o pajiște. Mă îndreptaĭ înspre acolo, crezând că aud în urma mea țipete și urlete de turbare.

După ce o trecuĭ, soarele era sus și eu ajunsesem într'o pădurice. Dedeĭ și peste cuțitul meu, fără să vreau, care era în buzunar; mă sluji de el ca să taĭ câte-va fisticurĭ, apoĭ băuĭ apă din zăpadă. Mă simțiĭ maĭ înviorat, dar când vruĭ s'o pornesc din nou la drum, puterile mă părăsiră și căzuĭ jos.

Observasem, la câțĭ-va pașĭ de unde eram, o groapă plină cu frunze; mă târâĭ și mă afundaĭ de-a 'ntregul; câte-va secunde maĭ târziu dormeam dus. Nu știŭ dacă am dormit o zi întreagă sau maĭ multe ore. Când mă deșteptaĭ era noapte.

Prima mea mișcare fu de a o rupe la fugă iar, dar foamea 'mĭ sfâșia mațele. Maĭ rupseĭ câte-va fisticurĭ, apoĭ o porniĭ iar la drum deși observasem destul de bine că nu era nicĭ o urmă de dușman.

Trecuseră câte-va ceasurĭ de când alergam, când auziĭ niște sgomote ciudate. Recunoscuĭ însfârșit vocĭ omeneștĭ și priceputĭ că treceam prin un corp foarte numeros de pieĭ roșiĭ. Reușiĭ a distinge că nu erau pawnișĭ, dar neștiind cu cine am a face, nu îndrăsneam a mă încrede în eĭ. Ce eram să deviu?

Ca să mă întorc înapoĭ, era tot așa periculos, ca să și înaintez. Inaintaĭ decĭ. Indieniĭ mă auziră și se luară după urma mea. Eram să fiu ciopârțit, după atâtea sforțărĭ, când ațĭ venit în ajutorul meu, voĭ prieteniĭ meĭ. Și acum iată-mă, deși cam vătămat, dar totușĭ iar gata a lua pușca la umăr și a mă bate pentru apărarea noastră comună, dacă este nevoe.

— Bravo! răspunseră Obed și frațiĭ săĭ. Așa vorbește un adevărat vânător, amice Short, și dacă 'țĭ spune inima, noĭ am fi foarte fericițĭ să rămâĭ de-aĭ noștri.

— Pe legea mea, nu zic nicĭ eu altfel. Acum când m'a părăsit și Noggin, pentru totdauna și când Blount a murit, nu mă supără de loc a schimba viața. Așa dar ne-am înțeles, rămân cu voĭ.

Era destul de târziu, dar nouă nu ne venea somn de loc. Știam că dușmanĭ erau prin toate părțile, și fără să vrem ne întrebam cum are să se sfârșească aventura noastră. Deodată țipete, urlete prelungite strigăte sălbatice, se auziră aproape de noĭ. Erau dacotașiĭ și pawnișiĭ carĭ încercau a ne speria înainte de a începe atacul. Kiowaysiĭ voiră a le răspunde, dar îĭ făcurăm se înțeleagă că așa ar băga eĭ de seamă că noĭ eram puținĭ la număr, astfel că tăcură. Ingrozitorul concert urmă până la ziuă.

Mărturisesc că eram foarte impresionat, și când văzuĭ eșind din pădurea vecină niște forme negre îndreptându-se înspre noĭ, simțiĭ o ușurare. Erau inamiciĭ noștri, maĭ numeroșĭ ca niciodată. In ciuda număruluĭ lor, fură uimițĭ de primirea care le-o făcurăm.

Bătrânul Sorth se transformase. Se pusese în capul a o duzină de kiowaysĭ, și'l vedeaĭ pretutindenĭ, trăgând fără preget și mereu cu efect. Trebue să fi ucis vre-o duzină de dușmanĭ în tot atâtea clipe, de aceea aceștia dispărură numaĭ decât.

XI

Soarele era sus, aurind zăpada care păta locul cu sânge de-al învinșilor.

Crezurăm un moment că nu se vor maĭ întoarce, când iată'ĭ și maĭ înverșunațĭ. De astădată, vorbirăm și noĭ cu praf de pușcă fără milă, aruncând la cadavre pe câmpul de luptă.

Văzurăm maĭ mulțĭ pieĭ-roșiĭ că se retrag, ca pentru a plănui vre-un asalt. Numaĭ decât însă reapărură, escortațĭ de un luptător, înalt și cu un aer hotărît. Acesta cu pușca amenințând, înainta încet, și trăgând în așa fel ca gloanțele să treacă pe deasupra capetelor noastre. Uimițĭ de această împrejurare, atrăseĭ atenția luĭ Short asupra luĭ.

— Dar e Noggin, strigă bătrânul vânător. Avem atuncĭ în fața noastră nu numaĭ dacotașĭ, dar și scelerațĭ de pawnișĭ carĭ voiau să mă frigă pe foc. Așteptațĭ o clipă, camarazĭ. Țineți-vă bine, având însă grije a nu lovi pe prietenul meu, căcĭ vreau să le joc un renghiu, acestor diavolĭ de pieĭ-roșiĭ.

Alergă într'un cort, din care eși după un moment, îmbrăcat în mod ciudat și grotesc. Pieĭ, și sdrențe fel de fel de culorĭ, înlocuise hainele luĭ și de-asupra capuluĭ avea un băț lung din care 'ĭ atârnau fel de fel de cârpe.

— Maĭ dați-le o sburătură de gloanțe, apoĭ lăsați-mă pe mine, porunci el.

Noĭ îĭ ascultarăm. Gloanțele șuerară încă în aer, și pieile roșiĭ fugeau în toate părțile, când Sorth năvăli în mijlocul lor.

— Noggin, strigă el din fugă, spune sălbaticilor d-tale, că mareleom al indienilor s'a scoborât printre eĭ ca să le înlăture soarta grozavă care 'ĭ amenință, și că acum ce au maĭ bun de făcut, este să fugă.

Tremuram de frică ca nu cum-va vre-un pawniș să tragă în bravul Short. Pieile roșiĭ erau împietrițĭ de spaimă. Șiretul vânător putu însfârșit, să schimbe câte-va cuvinte cu Noggin apoĭ întorcându-se înspre lagărul nostru, gesticulând cu frenezie și învârtind mereu bățul.

Efectul stratagemeĭ luĭ nu întârzie de a se vedea. Pawnişiĭ se făcură roată în jurul luĭ Noggin, şi se refugiau în pădure lăsând pe Dacotaşĭ să 'şĭ urmeze singurĭ norocul. Aceştia nu ştiaŭ în cotro să apuce şi ce hotărâre să ia. In timpul acesta Kiowaysi profitară pentru a ciopârţi morţiĭ. Când se întoarseră veniră cu vre-o 10 de coade de păr.

— De ce nu a venit şi Noggin cu d-ta? întrebarăm noĭ pe Short.

— Pentru că e un băiat cinstit. Nu a voit să părăsească pe d-na Noggin, şi nu va veni între noĭ de cât dacă curagioasa fată căreia iĭ datorează viaţa, va voi să-l urmeze. Are să se silească a o decide. Dacă va izbuti, va fi mândru şi mulţumit, căcĭ nu are chef să 'şĭ lase oasele peilor-roşiĭ. Cât despre mine sunt cu totul al d-voastră. V'am auzit că sunteţĭ pe drum spre California; mă bucur dinainte a vedea această ţară, poate vă pot fi de ceva folos. In schimb voi găsi în d-voastră tovarăşĭ de care bătrâneţele mele au nevoie; m'am săturat tot cu grija de a fi ciopârţit sau ars, sau de a muri la trunchiul vre-unuĭ pom, ca un lup.

Noĭ eram maĭ mult încântaţĭ că agerul uostru vânător nu ne va părăsi, şi'ĭ mulţumirăm călduros.

Dacotaşiĭ ne maĭ atacară odată dar slab,apoĭ dispărură ca Pawnişiĭ.Aşteptarăm maĭ multe ceasurĭ, vre-o surpriză, dar în sfârşit liniştea urmând trimeserăm şi noĭ vre-o câţi-va Kiovaysi, ca că se ia după urmele duşmanilor noştri, şi să descopere aceea ce fac. Aflarăm la întoarcerea lor că Dacotaşiĭ se retrăgeau în desordine în spre nord-est, pe când Pawnişiĭ 'şĭ făcuseră lagărul la vre-o două poşte în spre vest.

— Atât maĭ bine! strigă Short, la această din urmă veste. De oare ce Noggin a oprit marşul Pavnişilor, este că a decis pe nevasta sa a părăsi tribul ei. Dacă voiţĭ câţi-va dintre noĭ, ne vom duce înaintea luĭ.

Ne învoirăm numaĭ de cât, şi peste noapte, Obed, Pipestich, patru Kiowayşĭ şi cu mine, plecarăm sub comanda luĭ Short, sau maĭ bine zis a Indianuluĭ, care dimineaţa descoperise urma Pawnişilor.

El mergea în capul nostru şi noĭ după el, unul după altul.

Mergeam astfel tăcuţĭ cu puşca încărcată, sub braţ şi cu toporul la cingătoare.

Merserăm astfel până când auzirăm aproape de noĭ cântece discordante. Ajunserăm aproape de lagărul Pawnişilor. Short ne porunci a sta pe loc, ca să aşteptăm sosirea luĭ Noggin.

Mă culcaĭ puţin ca să mă odihnesc; când mă deşteptaĭ auziĭ pe tovarăşiĭ meĭ s'o pornim la drum.

Noaptea era întunecoasă; abea vedeam fiinţa care era înaintea mea. Nu ştiam unde mergem; înţeleseĭ însă că urcam o colină.

O sentinelă ne opri. Obed iĭ dete cuvântul de ordine.

Băgaĭ de seamă, spre marea mea mirare, că ajunsesem în lagărul nostru. Focurĭ marĭ roşeau pământul. Lângă unul din focurĭ, şedea în picioare o indiană frumoasă, blândă, sfioasă şi un drac de şef, văpsit, tatuat şi încununat de pene. Mă uitaĭ la el cu mirare, întrebându-mă de unde vine, când Short chemă cu glas tare:

— Noggin!

Cum? era Noggin, prizonierul, apoĭ şeful Pawnişilor. Pe legea mea ar fi avut cel maĭ mare succes într'un salon parisian, căcĭ era foarte frumos!

Şeful începu să grăiască următoarele:

— Heĭ! acolo! strigă el, oare vre unul din d-voastră, nu vrea să se însărcineze cu femeea mea? O lăsaţĭ plantată acolo, biata copilă! Duceţi-o în mijlocul indienelor; ele vor şti s'o mângâe. D-na Noggin fu dar încredinţată îngrijirilor indienelor, şi soţul eĭ se duse să găsească pe Skort care 'l aştepta.

In noaptea aceia ţinurăm sfat pentru a şti dacă trebue să ridicăm lagărul. Hotărâsem să 'l ridicăm. Astfel că după ce ne odihnirăm câte-va ceasurĭ, ne încărcarăm din nou în căruţe tot ce posedam.

Răvărsatul zileĭ, ne văzu părăsind colina. Hotărâsem a nu părăsi pe Otoeşi de cât când vor fi în siguranţă. După treĭ zile de marş, aceştĭ oamenĭ bravĭ declarară că erau destul de aproape de satul lor, pentru a nu avea de ce se maĭ teme.

Ne luarăm dar rămas bun.

Wagum-Wine-Beg, ni maĭ oferi încă odată mâna încântătoareĭ Muscă de foc; dar rezistaĭ cu curaj acesteĭ ispite atât de seducătoare.

Tânăra fată se despărţi de mine cam posomorâtă. Eu porni cu voioşie, în tovărăşia vechilor şi noilor meĭ amicĭ, pe calea occidentală care trebuia să ne ducă spre Laban-Ragget.

XII

Formam o trupă puţin numeroasă; dar cum bagaje nu aveam de cât foarte uşoare, praf în belşug, şi cum ne bizuiam unul pe altul aşteptam pe Pawnişĭ, în casul când le ar fi venit cheful uneĭ noĭ bătăliĭ. Ne ajunseră în adevăr, dar fără a ne ataca. Erau zece zile, de când părăsisem pe Otoeşĭ, când văzurăm venind în spre noĭ doĭ Pawnişĭ.

Eĭ nu aveau arme, şi aduceau d-neĭ Noggin, din partea tătăluĭ său câte-va cuvinte de pace, echivalând cu o bine-cuvântare. Iĭ maĭ spunea între altele, că nu se maĭ bizue pe protecţia pieilor-roşiĭ, de oare-ce iĭ plăcuse să se mărite cu o Faţă-galbenă şi să o urmeze. Tânăra femee răspunse că noua viaţă iĭ convenea de minune, şi nicĭ că se maĭ gândea a se întoarce în tribul eĭ.

Short şezuse ascuns în timpul aceşteĭ vizite, pentru ca vederea luĭ să nu infurie pe vechiĭ săĭ duşmanĭ.

Călătoria noastră era foarte liniştită. Mergeam câte şeapte poştiĭ pe zi. Noaptea aprindeam focurĭ marĭ, şi poposeam sub corturĭ de scoarţe de arborĭ şi de crăcĭ.

D na Noggin ştiuse a se face repede folositoare tuturor. Ea pregătea cu ajutorul luĭ Short şi al soţuluĭ eĭ, bucătăria noastră.

Fie-care zi, trecea în mod plăcut, dar aceasta nu mă împedică de a nu sări de bucurie, când zăriĭ locurile unde Laban-Ragget petrecuse iarna cu maĭ mulţĭ emigranţĭ şi familiile lor.

Furăm primiţĭ cu bucurie, împreună cu Short, Noggin şi nevasta sa. De alt-fel indiana era superioară multora din Ragget, asta o mărturisesc. Admiram blândeţea eĭ, bunătatea, inteligenţa'ĭ fină şi în adevăr distinsă; calitate care reeşea maĭ cu seamă că braviĭ şi excelenţiĭ meĭ amicĭ erau oareşĭcum cam grosolanĭ.

Ne găseam însfârşit toţĭ adunaţĭ de câte-va zile, în cartierele noastre de iarnă, când începu îngheţul. Imediat începurăm a ne face pregătirile de drum spre California, de îndată ce soarele avea să topească ghiaţa şi zăpada şi pămâtul să se usuce.

Trebuia să trecem munţiĭ Stâncoşĭ. Era partea cea maĭ periculoasă a întreprinderiĭ noastre. Acolo, în adevăr, aveam de temut nu numaĭ pieile-roşiĭ, dar încă şi urşiĭ. Aveam de trecut prăpăstiĭ, dar nicĭ unul din aceste pericole nu ne înspăimânta şi zilele ni le treceam voioşĭ, cârpindu-ne şi dregându-ne corturile şi căruţele, reparând armele, pregătind provisiunĭ, fabricând patine de lemn şi săniĭ.

Eu lucram ca şi ceĭlalţĭ, şi cu toate acestea, mă simţeam câte odată trist. Ce n'aşĭ fi dat să am o carte cu care să vorbesc! In aceste momente, fugeam de tovarăşiĭ meĭ. Pentru a mă distra, îmĭ luam carnetul meu de notiţe, pe care 'l ţineam totdauna la mine, de teamă să nu'l perd, şi în el descriam fie-care amănunt al aventurilor mele. Raggeţiĭ mă observau cu uimire. Cuĭ puteam scrie aşa mult? Cu toate astea nu mă întrebau, şi după ce isprăveam mă întorceam la eĭ.

Eram foarte fericit maĭ ales atuncĭ când făceam vre-o vânătoare maĭ departe. Ploile dese făceau excursiunile noastre din ce în ce maĭ grele. Intr'o zi, Short ne propuse să mergem să aducem ceva carne proaspătă.

Plecarăm vre-o 7 — 8 inşĭ, luând cu noĭ merinde, şi fiecare câte o prăjină lungă şi puşca la umăr. Aerul rece şi ascuţit ne isbea în obraz şi mergeam răspirând din tot plămânul fără a întâlni nicĭ umbră de vânat, găseam că vânătoarea noastră este plicticoasă, când auziĭ pe Elihu Ragget strigând :

— Imĭ ajunge peste cap ! Dar voĭ camarazĭ ? Eu propun să ne reîntoarcem.

Numaĭ că înainte de a pune vre-o propunere la vot, să prânzim, căcĭ mi-e o foame de lup.

Intr'o clipă eram cu toţiĭ strânşĭ în jurul merindelor noastre, când Short care nu îmbucase nicĭ o înghiţitură se ridică în picioare şi ne zise :

— Eu mă duc aşa mâncând să văd ce este 'naintea noastră.

Ce e drept, noĭ eram prea obosiţĭ ca să 'l urmăm.

Il lăsarăm să plece singur, pe când noĭ mâncam 'nainte. Nu isprăvisem bine masa, când un strigăt ne făcu să tresărim. Ne chema Short ; prin urmare era în pericol. Ne luarăm la repezeală puştile şi o luarăm la fugă, în ajutorul prietenuluĭ nostru. La vre-o câţi-va metri, spaima ne ţintui pe loc.

Short era în picioare; în faţa uneĭ peşterĭ la intrarea căreia, o lupoaică enormă 'şĭ freca ochiĭ ca şi când ar fi deşteptat-o din somn.

Sărmanul nostru prieten nu cuteza să tragă, de teamă ca să o rănească numaĭ, şi ursoaica sta nemişcată, legănându-se pe şoldurĭ şi lingându-se pe buze.

Mă întrebam de ce nu începea el atacul ?

Dar Obed 'mĭ explică, că poate avea puĭ în peşteră şi nu îndrăsnea săĭ părăsească.

Toate aceste observaţiĭ le făcusem pe când alergam mereu, şi strigam cât puteam ca să dăm curaj luĭ Short.

Când ne zări, ursoaica scoase un mormăit şi se repezi spre bătrânul vânător,

Acesta trase un glonte, dar fără efect aparent, căcĭ bestia înainta. Socoteam că nu maĭ avem de cât câţi-va paşĭ ca să ajungem în ajutorul tovarăşuluĭ nostru. Care ne fu groaza însă, văzând că de el ne desparţea o prăpastie ! Cum să ajungem la el, înainte ca ursoaica săĭ înnăbuşe.

Obed şi cu mine rămaserăm pe mal, gata a trage numaĭ de cât, fără a lovi pe prietenul nostru, şi restul ceteĭ urmă în galop malul prăpăstieĭ.

Această adâncime, forma o vale strâmtă şi în mare parte cu zăpadă plină.

Pereţiĭ eĭ în loc să scoboare, ascuţit, se lăţeau ca o scară gigantică a căror trepte erau toate acoperite cu ninsoare. Short când fugea din faţa ursoaiceĭ se apropia fără să bănuiască. La un moment când se apropiase bine de el, îĭ dete o lovitură sdravănă peste bot.

Nenorocitul de Short ! Din toate părţile avea moartea. Dacă trăgeam, 'l nemeream la sigur. Dacă urma a se da 'napoĭ, avea să cadă în fundul prăpăstieĭ, sdrobindu-se de păreţiĭ eĭ !

Deja această ultimă alternativă părea de neînlăturat. Nenorocitul nu se maĭ sprijinea pe cât pe un morman de zăpadă, şi căzând jos, strigă:

RECOLTA GHEŢEI IN CANADA

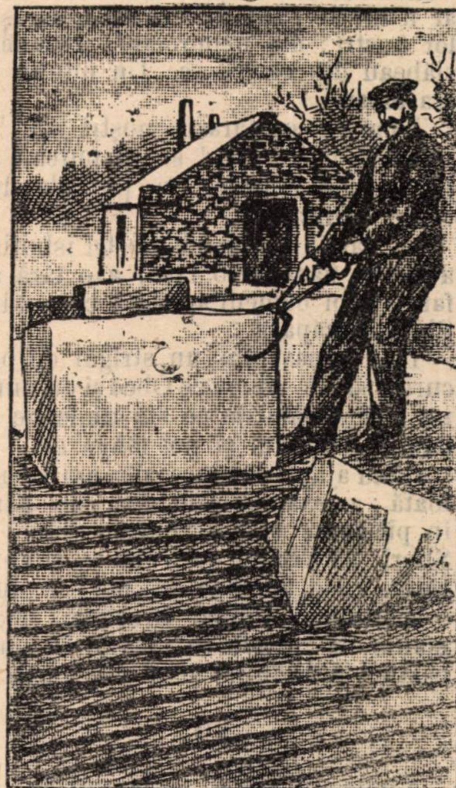
O maşină specială trasă de douĭ caĭ, tae ghiaţa în adâncime.

In ţările noastre, ghiaţa fabricată artificial costă maĭ puţin de cât ghiaţa naturală din cauza transportuluĭ acesteia. Totuşĭ Norvegia exportă pe vase marĭ cantităţĭ de apă solidă.

Canadieniĭ îşĭ consumă ghiaţa lor naturală, care dă loc astfel la un important comerţ cu Statele-Unite. Numaĭ oraşul Montreal consumă între 155.000—175.000 tone de ghiaţă pe an. Cea maĭ bună este aceea ce se formează către sfârşitul luĭ Decembrie, pentru că atuncĭ apa e foarte curată. Ea se exploatează la sfârşitul luĭ Ianuarie.

E curioasă recolta aceste bogăţiĭ naturale. Trebue maĭ întâĭ să se cureţe suprafaţa ghieţeĭ, să se mature zăpada de pe ea, etc. Apoĭ, se taie cu un ferăstrău dreptunghiurĭ lungĭ de câte un metru şi lungĭ de 60 cm. Urmându-se liniile astfel tăiate, cu o maşină trasă de douĭ caĭ se taie în adâncime ghiaţa. Blocurile obţinute sunt puse apoĭ pe planurĭ înclinate şi transportate. Cu toată greutatea lor, blocurile sunt uşor mânuite cu nişte marĭ cleştĭ de fier, după cum se vede în ilustraţia noastră a doua.

Maĭ transparentă de cât cea obţinută în uzinele frigorifice, pentru că nu conţine bule de aur, ghiaţa din Canada nu e scumpă.

Blocurile sunt uşor mânuite cu nişte marĭ cleştĭ de fier

— Foc!

Trăseĭ în acelaş timp cu Obed, şi amăndouă gloanţele noastre intrară în capul animaluluĭ, unul în umărul ursoaiceĭ şi unul în cap.

Căzu jos; dar în acelaş timp, zăpada cedă sub greutatea luĭ Short; era aproape să cadă în prăpastie, când printr'o sforţare supremă, isbuti a se apuca de laba din dărăt a ursoaiceĭ.

Aceasta se sbătea în braţele morţiĭ, şi văzurăm clipa când animal şi om aveaŭ să se prăbuşească împreună în adâncime.

Cu toate acestea, Short se crampona cu energia disperăreĭ de singurul luĭ punct de sprijin. Poate ar fi reuşit să scape, dacă bestia înceta de a se maĭ mişca! Obed şi cu mine pândirăm un moment favorabil, şi ĭ maĭ trimiserăm celelalte gloanţe în căpăţână. Numaĭ de cât ursoaica se domoli, şi nu maĭ făcea încercărĭ disperate pentru a se ridica; dar simţind că alunecă, reuşi a se întoarce şi a'şĭ înfinge ghiarele în zăpadă. Vânătorul era scăpat, dacă bestia nu ar fi murit până la sosirea tovarăşilor noştrĭ; din nenorocire, gemetele slăbeaŭ din ce în ce. Un minut şi era moartă!

Ţipaĭ la camaraziĭ noştri să'şĭ iuţească paşiĭ. Vaĭ! eĭ nu puteaŭ ajunge aşa repede, şi puterile luĭ Short slăbeaŭ.

In sfârşit camaraziĭ noştri isbutiră a apuca fiara de o labă, a o târâ afara şi doĭ oamenĭ apucară corpul luĭ Short. Scăpase.

Toţĭ scoaserăm un strigăt de bucurie, şi de vreme ce Obed şi cu mine nu maĭ aveam de ce sta unde ne aflam, alergarăm şi noĭ lângă eĭ.

Când ajunserăm ursoaica era scoasă toată; o examinarăm din cap până în picioare, şi ne uitarăm bine la Short, să vedem dacă nu e cum-va rănit, când aproape de noĭ se auzi o scârţâitură lungă. Grozăvie! mormanul de zăpadă se prăvăli în prăpastie, târându-ne şi pe noĭ cu ea!

XIII

Nimic nu oprea mormanul de zăpadă a aluneca şi a ne duce cu el.

Abia înţeleseĭ că eram pierduţĭ, când simţiĭ că mă rostogolesc în neant, aruncat din stâncă în stâncă, orbit şi asfixiat de zăpadă.

Maĭ întâĭ, mă isbiĭ de unul din tovarăşiĭ meĭ. Maĭ pe urmă, o putere irezistibilă, mă asvârli în celalt sens, şi faţa mea se afundă în blana deasă a ursoaiceĭ. Inăbuşam! Deodată alt morman de zăpadă şi de ghiaţă mă acoperi de tot, şi mă târî până în fundul prăpăstieĭ. Simţiĭ o lovitură teribilă şi rămăseĭ nemişcat, întrebându mă dacă sunt mort orĭ maĭ trăesc. Insfârşit, ameţeala trecu, mă desmeticiĭ, dar căutam în zadar să răsuflu.

Deschiseĭ ochiĭ şi văzuĭ că eram cu desăvârşire înconjurat de zăpadă. Mă gândeam că ar fi fost o prostie să mă înăbuş, după ce ajunsesem acolo, fără să mă fi sdrobit în drum. Imĭ mişcaĭ picioarele, braţele, umeriĭ cu turbare. Zăpada moale ceda sforţărilor mele, şi eşiĭ din groapa mea, cum ese un cuib din ghioace. Primul lucru ce văzuĭ, fu corpul ursoaiceĭ, a căreĭ labă mă atingea aproape. Cât despre tovarăşiĭ meĭ, nicĭ urmă.

Mărturisesc, că împrejurarea aceasta nu mă îngriji câtuşĭ de puţin, atât eram de ocupat de mine. Mă găseam în mijlocul uneĭ mărĭ ţărmurită din toate părţile cu munţĭ ascuţiţĭ. Cum de nu fusesem ucis de miĭ de orĭ, în căderea mea? Acest lucru mă înfioraĭ de groază, chemându-ĭ şi neprimind nicĭ un răspuns.

Care fu bucuria mea, când aproape de mine, zăpada se ridică, şi de sub ea eşi Elihu Ragget! Anul după altul, toţĭ prieteniĭ meĭ apărură. Singurul Sam Short lipsea. Imĭ veni în minte că poate căzuse sub ursoaică. Dedeĭ cadavrul la o parte, scuturându'l de zăpadă. Lucram cu toată inima, maĭ cu seamă că ni se părea că auzim gemete înăbuşite. Care fu însă mirarea şi bucuria noastră, când maĭ multe ţipete de veselie ne isbi urechile, şi când la o înălţime de prăpastie, văzurăm cocoţat pe o stâncă pe Sam Short, sănătos şi teafăr.

Deodată însă unul din noĭ strigă:

— Dar Obed? unde e Obed?

Ne privirăm toţĭ cu groază; Obed nu reapăruse încă. Elihu se îngălbenise la ideia că fratele său zăcea poate sub picioarele noastre. Ruşinea şi părerea de rău că nu'şĭ adusese aminte de lipsa luĭ, făcea să'ĭ tremure vocea când ne zise:

— O, prieteniĭ meĭ, ajutaţi-mă, vă rog!

Fără a maĭ pierde vreme, ne puserăm a da zăpada într'o parte. Vaĭ, nu găseam încă nimic! Incepusem a pierde orĭ-ce speranţă, când însfârşit deterăm peste un picior. Peste câteva minute maĭ târziu, Elihu strângea în braţele sale pe fratele luĭ Obed, dar Obed rece, palid ca un cadavru.

Tovarăşiĭ meĭ începuseră a plânge şi eĭ pierderea bietuluĭ băiat. Mie nu-mĭ venea să cred că e mort. Il pipăiĭ peste tot trupul, nicĭ un os nu'ĭ era sfărâmat. Imĭ lipi gura de a luĭ, şi'mĭ păru că respiră.

— Trăeşte, le spuseĭ eu, dar trebue neapărat să'l încălzim. Desfaceţĭ corpul ursoaiceĭ să'l vârâm în ea.

Zis şi făcut. Leacul era puţin plăcut de încercat. Ursoaica fu despicată şi pe bietul Obed, despuiat de haine, îl culcarăm în pântecile eĭ, din carĭ eşeau aburĭ. Aşteptam reîntoarcerea luĭ la viaţă cu mare nerăbdare. Insfârşit îşĭ deschise ochiĭ, oftă şi peste câte-va clipe întrebă unde se afla. După ce'ĭ spuserăm, închise din nou ochiĭ, şi două clipe maĭ târziu, isbucni într'un hohot de râs.

— Săraca ursoaică! ne spuse el. Ştiţĭ dragiĭ meĭ, că în ea, nu eştĭ tocmaĭ rău? Numaĭ că începe a'mĭ fi peste cap, şi nu m'aşĭ supăra de a eşi la lumină.

Iĭ ajutarăm cu toţiĭ a se îmbrăca, şi apoĭ începurăm a căuta un mijloc de a eşi din vâgăună.

Sam Short sta tot cocoţat pe stâncă deasupra noastră.

Greutatea era că nu aveam nicĭ o frînghie pe care să ne putem urca.

Pe când discutam despre frînghie, văzurăm pe amicul nostru Shor dispărând, apoĭ după câte-va momente reapărând cu o sfoară împrejurul gâtuluĭ. Sfoara luĭ Shor era prea mică; atuncĭ ne apucarăm şi tăiarăm pielea ursuluĭ pe care o înădirăm făcând o făşie lungă pe care unul câte unul ne suirăm. Obed fu cel dintâĭ care se urcă pe stâncă lângă Shor. Urlete de isbândă eşiră din pepturile noastre.

După ce ne urcarăm toţĭ, înainte de a porni în spre casă, pentru că muream de foame, făcurăm un foc mare şi tăiarăm câte-va bucăţĭ din ursoaică pe carĭ le puserăm la frigare.

Pe când se făcea focul Shor ne povesti că şi el făcuse legătura pe care ne urcaserăm din pielea unuĭ ursuleţ.

Eu îmĭ exprimaĭ dorinţa de a poseda un puĭ de urs, şi hotărârăm, Obed şi cu mine, până când se frigea mâncarea să mergem în peşteră şi să prindem vre-un puĭ.

Ne fu uşor, căcĭ ursul lipsea din ascunzătoare; eŭ puseĭ mâna pe un puişor de urs, şi Obed pe un al douilea pe care mi'l dărui tot mie; îĭ legaĭ pe amândouĭ, şi ne întoarserăm ca să mâncăm din mama lor o bucată sdravănă şi bine friptă.

Cum sfârşirăm de mâncat, o pornirăm înspre lagăr. Eu eram mort de oboseală, dar târam pe ceĭ douĭ captivĭ aĭ meĭ, fără a fi mişcat de gemetele lor plângătoare, şi de încăpăţânarea cu care păşeau.

XIV

Când sosirăm în lagăr, era noapte de tot. Prieteniĭ noştri erau foarte îngrijaţĭ de noĭ; ne credeau pierduţĭ şi, ce e maĭ rău, maĭ primiseră şi veştĭ foarte îngrijitoare. Intrebarăm atuncĭ despre ce era vorba, şi drept orĭ-ce răspuns, ne duse într'un cort care slujea de loc de întâlnire. Un luptător indian sta jos lângă foc. Ne

spuse în câte-va cuvinte că aflase prin nevastă-sa, planul pieilor-roşiĭ; bandiţiĭ aveau să fie în număr mare, nu ştia când aveau de gând să ne atace, dar că vor veni la sigur. Nu ne maĭ rămânea decĭ, de cât să plecăm cât maĭ de graba. Hotărârăm dar să ne facem pregătirile trebuincioase şi ne apucarăm de lucru.

Femeile în frunte cu d-na Noggin făceau proviziile de mâncare, ajutate de bătrânul piele-roşie, care ne dăduse vestea. Pe el îl chema Wabassemung adică *câine alb*; pentru a dovedi că are drept la acest titlu, el lătra întocmaĭ ca un adevărat câine. Câine alb era bătrân; din tribul luĭ nu maĭ rămăseseră de cât vre-o 20 de oamenĭ. Ceilalţi fuseseră masacraţĭ de *Capetele de piatră*, pieile-roşiĭ carĭ ameninţa acum lagărul nostru. El le jurase ură şi răzbunare, de aceea după ce le aflase planul, ne preves tise pe noĭ. El ne maĭ spuse că puteam dormi în pace toată noaptea. Capetele de piatră erau încă departe. Ceva maĭ mult, poporul luĭ făcea pânda şi avea vreme să ne dea de veste.

A doua zi de dimineaţă, totul era gata de plecare; când se înoptă, ne gândirăm că era cuminte ca să trimetem câţĭ-va din aĭ noştri, pentru a supraveghea împrejurimile, până din spre ziuă.

Obed, Elihu, Sam, Noggin, câţi-va oamenĭ şi cu mine furăm însărcinaţĭ cu această misiune. Plecarăm câte doĭ, doĭ, cu puşca pe umar, şi barda la cingatoare. Zapada se întindea cât vedeaĭ cu ochiĭ, ca o masă cu briliante sub cerul limpede pe care scânteiaŭ milioane de stele. Noĭ înaintam cu prevedere ascunzându-ne pe după pomĭ.

Ne înţeleserăm a ne reintoarce curând dacă zăream inamicĭ, şi să tragem un foc în cas de aveam nevoe de ajutor. Incepuse a se crăpa de ziuă, şi nimic nu tulburase liniştea nopţeĭ.

— Imĭ este foame, zise de odată Obed. Are să se lumineze de ziuă; Jeane dragă, aĭ să ne întoarcem în lagăr ca să mâncăm 'nainte de a pleca în munţĭ.

Mă invoiĭ numaĭ de cât; însă îmĭ veni ideia de a mă urca pe un colnic. Obed era după mine.

— A! mor de foame!

O pornirăm iar la drum, cam plictisit de foame, când mi se păru că zăresc câte-va puncte negre pe zăpadă.

Mă lăsaĭ în jos, ca să nu fiu zărit de inamic, dacă el era.

— Ce este Obed, întrebaĭ.

— Ce să fie! indieniĭ! 'mĭ răspunse amicul meu care avea privirea maĭ ageră ca a mea. Sunt vre-o 12, este probabil avant-garda tribuluĭ. Aidem, să ne înapoem, că nu sunt departe.

O luarăm cam la fugă. Zăream deja lagărul în depărtare, când un ţipăt se auzi la spatele nostru. Intorseĭ capul, şi zăriĭ o duzină de pieĭ-roşiĭ carĭ maĭ mult sburau pe zăpadă de cât alergaŭ, învârtind topoarele şi gesticulând ca nişte nebunĭ. Pericolul era decĭ destul de mare; descărcaĭ însă un foc în aer, dar în acelaş timp 'mĭ perduĭ cumpătul şi căzuĭ pe spate. In sfârşit mă ridicai, dar disperare! una din tălpeţile mele dela picior se frânsese. Rugaĭ pe Obed să mă lase să fugă şi să'şĭ scape astfel viaţa dar nu vroi cu nicĭ un preţ.

Imĭ smulseĭ şi tălpeţul cel'lalt.

Infăţişarea noastră hotărâtă păru a linişti furia acelor nebunĭ. Işĭ maĭ incetaseră şi eĭ paşiĭ. Când fură numaĭ la câţi-va metri depărtare de noĭ acela care părea şeful începu un discurs.

— Inchipueşte-ţi Jeane, 'mĭ traduse Obed, că pretind a fi amicii noştrĭ.

Asta se prea poate, căcĭ sunt înbrăcaţĭ ca Câinele-Alb, dar poate să fie şi din tribul capetelor de peatră.

Nu ştiu ce să facem, căcĭ rasa asta afurisită este trădătoare şi nu te poţĭ încrede. Dacă sunt duşmanĭ cum vor fi aproape de noi, au să ne ciopârţească, sau o să ne silească să'ĭ ducem în lagărul nostru pentru a ne juca vre-un renghiŭ de al lor.

Cu toate astea peile-roşiĭ se apropiau, cu mâinele întinse în semn de amiciţie. Ne prefăcurăm şi noĭ că avem toată încrederea şi le făcurăm semn că ne ducem în lagăr pentru a'ĭ pofti. Numaĭ de cât întreaga bandă se adună şi cu toţiĭ ne îndreptarăm încet în spre colibile noastre.

(Va urma)

O nouă sanie cu motor

In scoala specială de automobile din Mayenţa s'a construit o sanie cu motor, la care s'aŭ aplicat multe principiĭ ale aparatelor de sburat.

ORAŞUL PEKING

In urma lupteĭ, dintre cele două popoare de rasa galbenă şi însemnătatea ce se atribue aşireĭ pe scenă a acestor două marĭ popoare asiatice, a început a se ocupa de ele nu numaĭ diplomaţia europeană ci şi învăţaţiĭ. Toate revistele marĭ europene sunt pline dedescrierĭ asupra moravurilor, religiuneĭ, filosofieĭ, organizaţieĭ politice etc. atât a Chinejilor cât şi a Japonejilor. Cred că va fi de folos pentru cititoriĭ noştri a le da o idee despre oraşul Peking, capitala imperiuluĭ Chineĭ după o conferinţă a d-luĭ Thomas Child ţinută înaintea „*Society of Arts*“ din Londra.

Oraşul Peking e aşezat la latidudinea de nord de 39 grade 55' în mijlocul unuĭ şes nisipos înconjurat de munţĭ, afară de Sud unde nu sunt munţĭ şi se leagă cu întinsele şesurĭ ale Chineĭ centrale. Clima se aseamănă cu acea a oraşuluĭ american New-York. Iarna la Peking e foarte uscată, fără ploae şi fără nourĭ, astfel că soarele străluceşte toată ziua. Iarna începe acolo din Decembrie şi ţine până în Martie fără ca temperatura, afară de rarĭ cazurĭ cu toată strălucirea

soarelui, să se ridice d'asupra lui zero. Lunile cele mai calde sunt: Mai, Iunie și Iulie, în aceste luni plouă aproape aproape neîntrerupt și adesea ploile continuă și în August și-și fac din când în când apariția până în Octombrie, timp dela care plecând nici nu plouă nici nu ninge până la începutul verei. Aprilie. începutul lui Mai, Septembrie și Octombrie sunt lunile cele mai plăcute. In timpul iernei, regiunea Pekingului e expusă la vânturi violente și glaciale, care bat dela Nord-Est în care timp locuitorii se îmbracă în blănuri și vestminte groase. Pământul îngheață până la o adâncime de 90 centimetri.

Pekingul n'are înfățișarea, care să ne prevestească că e capitala celui mai vast imperiu din lume.

Nici turnuri înalte, nici construcțiuni grandioase, care caracterizează în genere capitalele. Sunt în adevăr turnuri înalte la porțile cetăței care impresionează de departe pe călător prin bogatul lor armament, în apropiere însă se vede că tunurile nu există ci sunt numai zugrăvite pe păreții turnurilor!!

Orașul Peking e compus din 2 părți: cetatea tartară și cetatea chineză, ambele înconjurate cu muri.

1) *Cetatea tartară*, e întretăiată de 9 porți, din care 3 la nord să deschid în cetatea chineză. In cetatea tartară se află cetatea imperială înconjurată de zid și înlăuntrul acestia se află cetatea sfîntă unde sunt palatele și unde nici un străin nu poate pătrunde. Toate intrările în cetatea tartară sunt închise seara prin porți de lemn masif de o grosime de 45 centimetri și nu se deschid decât la răsăritul soarelui.

Tunelele de pe sub murul cetăței prin care se intră în oraș sunt pavate cu granit, dar starea în care seaflă acest pavaj e greu de închipuit pentru noi,căci a fost făcut tocmai la 1419 și de atunci și până acuma n'a fost nici odată reparat. Intrând în oraș cel întâi fapt care lovește privirea e marele număr de arbori, din care cauză casele aproape nu se văd, cu atât mai mult cu cât toate sunt numai cu un singur etaj. Stradele principale sunt largi de 30—36 metri, dar par și mai largi din cauză că nu sunt construcțiuni înalte. Toate stradele merg în linie dreaptă dela Nord la Sud sau dela Est spre Vest și cetatea are forma unui dreptunghiu. Aceste strade sunt unite prin altele mai înguste și în fine prin niște stradele și mai înguste și nepavate, astfel că orașul e tăiat prin strade în table dreptunghiulare, încât planul orașului are înfățișarea tăblițelor dela jocul șah.

Cenușa și toate murdăriile orașului sunt aruncate pe strade, astfel că Pekingul se îngroapă treptat în propriile sale murdării. Pe strade se află săpate, chiar și în centru orașului, niște șanțuri în care stagnează în tot timpul verei ape verzi și puturoase, care servesc la udarea străzilor în fiecare seară.

Nu-i lucru rar de a vedea oameni înecați pe strade în anotimpul ploios. Grosimea noroiului pe strade ajunge până la 60 centimetri. Strade întregi sunt acoperite de apă și atunci agenții poliiței pun semne pentru a arăta drumul și a împiedica oamenii și trăsurile de a se îneca în bortele care mărginesc stradele.

Printre edificiile cele mai remarcabile merită a fi citate în primul loc Observatorul astronomic, care e cel mai vechiu observator din lume, fondat în 1275 de către împăratul mongol Kublai Khan, care acum însă se află într'o stare detestabilă, căci instrumentele cele mai nouă au o vrâstă nu mai mică de 150 ani și mesele „sunt acoperite de o patură respectabilă și respectată de pulbere". Un alt monument de o întrebuințare foarte curioasă e paltul examinelor. Acest palat cuprinde 15 mii de celule, având fiecare o lărgime numai de 90 centimetri și o înălțime de 1 m. 20, având de mobilă câte o măsuță și un scaun. In aceste celule candidații, doritori a obține o diplomă, sunt închiși în timp de 2 nopți și o zi pentru a-și face probele și în acest timp candidatul n'are voie a-și părăsi celula sub nici un pretext.

Candidații n'au voie să aibă cărți, chestiunea ce au să o trateze le e dată în scris și li se dă și un caet pe coperta căruia e scris numele candidatului și în care el își va scrie compoziția.

Chinejii sunt foarte doritori a obține diplome, de aceea numărul celor ce se prezintă la aceste examene e foarte mare. Adesea se vede că bunicul, fiul și nepotul său candidează împreună pentru obținerea aceleiași diplome. Gazeta de Peking a înregistrat că la unul din aceste examene au fost 35 candidați în vârstă de mai mult de 80 de ani și 18 de mai mult de 90 de ani! Aleșii însă sunt puțini numeroși. din 10 sau 15 mii abia numai 200 obțin diploma datorită.

Templul lui Confucius ar fi construit mai mult de 1000 ani. Inăuntru nu sunt nici icoane, nici idoli, ci sunt scrise în chinezește sentințe a lui Confucius și a altor înțelepți. In fața acestui templu se face examenul trienal pentru obținerea diplomei „*Chin-shih*" cel mai înalt grad literar chinez, un fel de doctorat în literatură. Alăturea cu templul lui Confucius se află „*Pi-yung Kung*" în care sunt 200 monumente pe care sunt gravate textul complet a celor 9 clasici chineji.

In cetatea sfântă nici un străin nu poate pătrunde și chiar chinejii, oricare le-ar fi rangul, nu pot intra decât pe jos. Acolo palatele imperiale și toate stabilimentele publice sunt acoperite cu olane smălțuite a căror coloare se schimbă cu fiecare dinastie. Dinastia actuală a admis coloarea galbenă. In această cetate sunt templele și un turn, numit turnul clopotului, care cuprinde unul din cele 5 clopote pe care le-a vărsat împăratul Yung-Lo la începutul veacului al XV-lea. Acest clopot cântărește 50 mii kgr., și e acoperit pe dinăuntru și pe dinafară cu 250 mii caractere chineze.

La Nord-Estul cetăței se găsește vestitul templu budist numit *Yung-Ho-Kung* unde 1500 preoți mongoli sau tibetieni studiază dogmele budismului și unde se află un exemplar complet al bibliei bu diste, care se compune din, nu mai puțin, de 400 volume.

Pekingul conține și o populație mahometană destul de însemnată și au mai multe moschei.

2) *Cetatea chineză* e mai ales cetatea negustorească. Viața aici e foarte grea. In revărsatul zorilor trebuie să fie în prăvălie, căci cumpărătorii năvălesc înainte de a fi bine lumină. Prăvăliile nu sunt închise de cât odată pe an, la anul nou, în tot timpul anului rămân deschise. Mărfurile nu sunt aranjate și expuse ca în prăvăliile europene și trebue să știi dinainte ceiace ai să cumperi. Ulițele sunt largi, dar obstacole se întâlnesc la fiecare pas, din cauză că pe strade sunt așezate barace ușoare, în care se află fel de fel de mărfuri și care barace adesea sunt luate seara.

Luminatul orașului e foarte defectuos căci niște lampioane încunjurate de hârtie sunt așezate pe tripede pe marginea stradelor.

Stradele sunt foarte proaste și birjile de asemenea, ceiace face că circulația prin oraș se face cu anevoe. Adăogați la aceasta, că eticheta chineză cere, că dacă ești în trăsură și te întâlnești cu un cunoscut, trebue să te dai jos pentru a l saluta, și veți înțelege cât timp trebue spre a face o cursă în Peking!

Am crezut interesant a da aceste detalii asupra orașului, care e capitala celui mai vast imperiu din lume, capitala unui popor de mai mult de 400 milioane locuitori. Acest popor e însemnat nu numai prin numărul său colosal, dar și prin faptul că e unul din primele popoare de pe lume care a ajuns la o civilizație înaintată, civilizație care n'a evoluat mai departe, ci a rămas staționară în cursul veacurilor. Se crede că în urma războiului Chino-Japonez, zăgazurile, care închidea China oricărui civilizații și o cristalizase în civilizația sa primitivă, s'au rupt și că un popor de mai bine 400 milioane, va intra în vârtejul civilizației moderne. Se crede că în urma acestui războiu, capitalurile străine vor inunda în China și va începe acolo o eră capitalistă. Dacă capitalismul va ajunge puternic în China, atunci în mai puțin de un sfert de veac se vor produce schimbări atât de uimitoare, câte nu s'au produs în această țară în mii de ani. Atunci Pekingul va ajunge una din capitalele lumei.

Vis realizat

Am avut un dulce vis:
Parlamentul s'a deschis
Și un june senator
Mi jura etern amor

Ah! Mă compara cu Venus,
Cu Junon, cu Aurora,
Și-mi umpluse șifonierul
Cu săpun și Crema „Flora"

A fost vis, dar... azi, la Capșa,
Visul s'a realizat:
Intâlnii pe senatorul,
Blond-cărunt, ce am visat.

Kilograme de bonboane
Și de prăjituri au curs;
Apoi creme, pudre „Flora"
Cumpărarăm de la... Brus. —

Carol Scrob

TOŢI ABONAŢII LA

„ZIARUL CALATORIILOR"

Participă, cu începere de azi, la următoarele mari şi de valoare premii:

1) **Un elegant pat de fier** pentru copil, cumpărat de la cunoscuta casă «Industria metalică Marcu», Bulevardul Elisabeta, No. 5.

2) **Una puşcă fină de vânătoare** cu două ţevĭ, cal. 12, din vechia şi renumita fabrică «Pieper-Bayard».

3) **Un pistol automat de buzunar**, Pieper Bayard, modelul cel maĭ nou, fiind de calibru mare, 7.65, însă format redus, foarte portativ.

4) **Una carabină de mare precisie**, cal. 22, Pieper-Bayard, semi-automatică.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin **B. D. Zisman**, calea Victorieĭ, 44, furnizorul Curţeĭ Regale.

5) **Un gramofon perfecţionat.**

6) **Una mandolină**, din lemn de palisandru, ornată cu sidef, cumpărate de la marele magazin de muzică **Jean Feder**, calea Victorieĭ No. 54.

7) **Un frumos vas** pentru fructe sau mezelurĭ şi **o frumoasă tavă**, ambele argintate, cumpărate de la vechiul magazin de bijuterie **Th. Radivon**, Bd. Elisabeta, 9 bis.

8) **Un ceasornic de biurou**, lucrat artistic în marmură şi bronz.

9) **Un frumos ceasornic** în cutie, pentru voiaj, cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie **Schmith & Stratulat**, calea Victorieĭ, No. 53.

10) **O frumoasă pendulă** de voiaj care se întoarce la opt zile.

11) **Patru pahare pentru ceaiu**, cu scăunelele lor de argint de China, cumpărate de la cunoscutul magazin **«Ceasornicăria Colţeĭ»**, strada Colţeĭ, No. 31.

12) **Şease cămăşĭ bărbăteştĭ** de zi, de zefir sau albe, cu pieptĭ de olandă, după alegere şi măsură, carĭ se vor lucra de cunoscutul magazin de lingerie **La Patru sezoane**, calea Victorieĭ, Pasagiul Maca, vis-à-vis de poliţie.

13) **O duzină crema « Flora »**

14) **O duzină săpun « Flora »**

15) **O duzină pudră « Flora »**

16) **Şease frumoase gente** pentru dame.

17) **Şease linguriţe** de dulceaţă.

18) **Zece linguri** pentru masă.

19) **Zece furculiţe** pentru masă.

20) **Zece plachete argintate**, reprezentând fotografiile M. S. Regeluĭ şi Regineĭ, comandate anume pentru premiĭ.

Toate aceste frumoase premiĭ se oferă cu începere de azĭ, prin tragere la sorţĭ, abonaţilor «Ziaruluĭ Călătoriilor».

PREŢUL ABONAMENTULUI:

Pentru 1 an lei 5; Pentru 6 luni 2.60

Spre a participa la aceste premiĭ, abonaţiĭ pentru un an primesc 2 bonurĭ, iar ceĭ pe 6 lunĭ 1 bon.

Anul XII.—No. 726 10 BANI IN TOATA ŢARA Mercuri, 6 Aprilie, 1911

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ŞI AL INTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Lei 5.—Pe un an în toată ţara
« 2.60 « ½ « « «

Redacţia şi Administraţia
No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână
— MARŢEA

CIUMA IN MANDCIURIA. — (Vezi pag. 5080).

CIUMA IN MANDCIURIA

Este în deajuns cunoscut cititorilor Ziarului Călătoriilor din diferitele articole publicate, acea teriblă molima carĭ nu rare orĭ a voit să pătrundă şi 'n Europa prin porturile eĭ. Işĭ maĭ amintesc desigur de apărările enegice ale Sârbilor carĭ se munceaŭ să oprească la fruntariĭ mersul ciumeĭ şi de tabloul lupteĭ pe carĭ medicii din Rusia aŭ avut s'o susţină contra ignoranţeĭ ,,mojicilor".

De asemenea şi de epidemia cea maĭ îngrozitoare pe care a avut s'o semnaleze istoria şi care spre 1348 distrusese ,,o treime din lume" după însăşĭ expresia luĭ Froissart, cronicarul contemporan al acelor calamităţĭ.

Eĭ bine! acum însă, omenirea se găseşte într'o situaţie şi maĭ dificilă încă dacă prescripţiunile ştiinţeĭ moderne nu sunt aplicate cât maĭ inteligent şi cât maĭ riguros.

Căcĭ în Mandciuria, unde se desfată ciuma, nu doar ,,a treia parte" aŭ să moară ci 3 părţĭ. Dacă examinăm faptele ştiinţifice, suntem în măsură să credem că epidemia actuală n'a luat naştere din Indiĭ, de pă ţărmul Sângeluluĭ ci de pe malurile Baicaluluĭ.

Vânătorii blănurilor diverselor animale fac cu ele un comerţ considerabil împrejurul laculuĭ Baical şi 'n Mandciuria. Ciuma în starea epizootică e permanentă la unele din acele animale, aşa că se poate prea bine ca între cele ucise să fie şi câteva ciumate. Vânătorul nu poate să le recunoască — singur norocul e acel care îĭ poartă de grijă. Bacilul ciumeĭ după moartea animaluluĭ, continuă să trăiască încă cam vreo 2 lunĭ în blana luĭ.

Aşa că fără îndoială, când vânătorii vin în Mandciuria şi China nordică, ca să vândă blănurile, eĭ aduc, fără ca să ştie şi germenii aceste teribile boale care seceră azĭ Asia.

Oamenii din Karbin şi ceĭ din Fujidzian unde aŭ fost vândute primele blănurĭ, venind în contact cu animalele ciumate sunt primiĭ atinşĭ. La aceştĭ bolnavĭ, ciuma se declară nu sub forma eĭ bubonică ale căreĭ simptome exterioare constă în tumorĭ inflamate, ci sub forma eĭ pneumonică în care organele respiratoare sunt imediat infectate şi duse cu o iuţeală extraordinară.

La începutul epidemieĭ, se numărau până la 80 morţĭ pe zi... acum însă trec de mie.

Chiar şi medicii, carĭ dau ajutoare ciumaţilor,... chiar eĭ n'aŭ scăpat de moarte.

Intre ceĭ succombaţĭ sunt: doctorul Michel, doctoreasa Lebedoff, doctorul Jackson, Mesny şi alţĭ mulţĭ.

La început indiferenţa şi dobitocia chinezilor nu avea limită. S'a văzut, de exemplu, un chinez, negustor de migdale, lotus, fructe diferite, în agonie în mijlocul mărfurilor stropite de vărsăturile luĭ. Eraŭ aci atâţĭ germenĭ că puteaĭ omorî un popor întreg.

Orĭ, cvând el îşĭ dete sfârşitul, miĭ şi miĭ se repeziră înăuntru începând să mănânce şi să-şĭ umple buzunarele cu fructele ucigătoare. Imediat toate casele, din pragul cărora făceaŭ parte spectatorii aceia, aveaŭ ciumaţii lor. Când simptomele răuluĭ s'a manifestat la un membru al familieĭ, ceilalţĭ de frică ca să nu fie atinşĭ îl aruncaŭ la poarta caseĭ lor. Câteodată îĭ luaŭ chiar şi hainele şi-l lăsaŭ pe un ger de 10—15 grade gol. Nenorocitul, fără ca să maĭ aibe forţa să implore graţie celor aĭ săĭ saŭ să se reîntoarcă în casă, se apuca să meargă pe străzĭ la voia întâmplăreĭ, până când puterile îl părăseaŭ şi-l prefăceaŭ în cadavru după câteva minute de agonie.

Şi iată că pe când trăgea să moară trecea un câine. Animalul, îngheţat de frig se apropie şi-l mirosea. Un ospăţ îngrozitor începea maĭ târziŭ......

Bolnavii şi morţii eraŭ aruncaţĭ pe la începutul epidemieĭ în fluviŭ. Aşa pe Sungari maĭ mult de zecĭ de miĭ aŭ fost asvârliţĭ.

Ce îngroitoare era victoria *Cavalerului Negru*; ce suflu de moarte exala din toate locurile! Singurĭ câinii, maĭ trăiaŭ; doar eĭ păreaŭ învingătorĭ în această luptă, între forţele vieţeĭ şi morţeĭ. Eĭ se preumblaŭ veselĭ printre mormanele de cadavre, răsucindu-le şi răsturnându-le cu ghiarele lor ascuţite.

Dacă molina s'a întins cu repeziciune fulgerătoare în Mandciuria saŭ China nordică, oraşele Fujidzian şi Karbin aŭ fost printre cele dintâĭ distruse. Inainte de isbucnirea epidemieĭ populaţia Fon-kian-tin-uluĭ se ridica până la maĭ mult de 50.000 de suflete; câtva săptămânĭ maĭ târziŭ ea fu reduse la 6 miĭ... nu ştiŭ acum!! Era aproape imposibil să te maĭ strecorĭ pe străzĭ din cauza mormanelor de cadavre. Atuncĭ ceĭ carĭ maĭ supravieţuiaŭ hotărâră să arză morţii. Cu greŭ reuniră cadavrele în morman. Se vărsă apoĭ pe morţiĭ aproape goĭ torente de liquid care trebuia să-ĭ devoreze maĭ iute ca câinii. O torţă fu aruncată pe munţiĭ de ciumaţĭ, flacăra porni, se ridică şi se propagă pe toată întinderea... în curând o imensă masă arzătoare lumina spaţiul şi strălucia... de agonia cetăţiĭ care muria încetul cu încetul. Flăcările isbucneaŭ carnea părâia, câinii încoa şi 'ncolo fugărind, se vedeaŭ cu câte o bucăţică de om în gură, urlând spăimântaţĭ de frică şi necaz, în timp ce prin case nimenĭ nu se maĭ simţea în siguranţă. Porţile nu se maĭ deschideaŭ decât atuncĭ când bolnavii eraŭ aruncaţĭ deasupra celorlalţĭ....

Veni însă o zi când petrolul s'a isprăvit. Oamenii se serviră atuncĭ de lemne; dar şi ele se terminară. Iarăşi începea ca mormanul să se mărească, iar începea ca în lungul străzilor să se audă urletele de bucurie ale câinilor la vederea prăzii.

Flagelul pe zi ce trecea prindea noĭ forţe. In fine s'a hotărât ca întreg oramedicilor era mare, nu pentru că epimedicilor nu era mare pentru că epidemia creştea ci pentru că Chinezii eraŭ de o ignoranţă revoltătoare. Când medicii europenĭ vroiaŭ să desinfecteze locuinţele, Chinezii se înarmară şi împuşcară pe străinĭ, baricadându-se în locuinţele lor, strigând că voesc să le facă rele saŭ să-ĭ dea în puterea spirituluĭ răŭ... Pentru că Chinezii îşĭ închipuesc că prin procesiunĭ rituale şi prin întrebuinţarea amuletelor sfinte să gonească epidemia. In *procesiunea contra ciumeĭ* se înconjoară toate străzile cu un idol numit *Geniul Boaleĭ*. El e un manechin de bambu, îmbrăcat cu postav negru şi cu o bonetă asemănătoare. El inaintează imposibil, stupid, purtat de oamenĭ şi oamenii carĭ staţionează pe străzĭ tremură în faţa acestuĭ idol.

Imprejurul idoluluĭ,se tărăsc pe genuchi mizerabilii carĭ 's încărcaţĭ de păcate grele şi carĭ umblând în patru labe, tot pronunţând termenĭ vulgarĭ par'că ar fi storşi sub greutatea pedepseĭ divine şi a crimelor pe carĭ le-a comis.

Chinezii îşĭ închipuesc că din cauza lor se trage răsbunarea... că pentru păcatele lor Dumnezeŭ a lăsat flagelul asupra oraşuluĭ. Eĭ sunt huiduiţĭ de spectatorii; aceştia daŭ în eĭ cu piciorul saŭ bâtele. Inaintea idoluluĭ şi în urma luĭ merg purtătorii de darurĭ şi muzicanţĭ carĭ frapează prin largele lor haine. Din timp în timp eĭ scot strigăte guturale saŭ invoacă rugăciunĭ către zeŭ. După câteva ceasurĭ de procesiune idolul se reîntoarce la pagodă. Maĭ este încă şi un alt idol al boalelor, e geniul norilor. El domneşte după cum totul arată în norĭ. De aci cu arcul luĭ imens el lasă asupra oamenilor plăgĭ invisibile. Ceĭ carĭ capătă loviturile nu sufăr dar nu întârzie totuşĭ să moară. In acelaş timp când Geniul Norilor seceră omenirea ,,*câinele carĭ devorează*" dă şi el suflarea luĭ fetidă. Acest geniu stă şi el în norĭ... el e acela de a căruĭ voinţă depinde soarta copiilor într'o epidemie.

Cum vedem, Chinezii aleargă des la

aceste mijloace puţin ştiinţifice. Un ex. : Deasupra patuluĭ luĭ un oarecare chinez suspendă banderole de hârtie roşie pe care sunt scrise fel de fel de cuvinte magice. Dacă timpul e noros saŭ furtunos el plantează o bucată de lemn, pe urmă taie capul unuĭ boŭ, cal saŭ câine... şi-l înfige pe lemn formând un semi-idol protector al caseĭ.

Se prevede că dacă guvernul chinez va maĭ păstra mediciĭ europenĭ carĭ să se conformeze regulelor ştiinţeĭ, carĭ în ochiĭ locuitorilor apar ca mijloace răsculătoare contra idolilor, o revoluţie se va isca... rezultatele fiind destul de primejdioase.

Trad. de **Ioan T. M. I.**

CARMEN SYLVA

Fiica Rinuluĭ în călătorie pe Dunăre

— Urmare —

Treceam cu iuţeală prin faţa multor insule şi pe la Lom Palanca de care ne aminteam de la războiŭ. Seara ne oprirăm la Bistreţ, aşteptaţĭ de ţăranĭ în cele maĭ frumoase costume a lor. Malul era plin cu covoare drăgălaşe, marame auriĭ ce apăreaŭ în noapte ca puncte luminase. Dar în debarcader? Faclele împrăştiaŭ o lumină orbitoare. Şi ca ziua lăutariĭ începură să cânte; se formă o mândră horă la care luară parte şi princesa şi damele carĭ se coborâră după vapor. Eŭ depe bord priveam şi mă bucuram în faţa încântătoruluĭ tabloŭ ce făcea să se perinde grupurĭ de ţăranĭ voioşĭ cu ţărăncuţe cu obrajiĭ rumenĭ. Din toate împrejurimile veniseră eĭ fără să le pese cum să le treacă noaptea, să joace. Inainte jucam şi eŭ foarte bine toate jocurile naţionale şi foarte bucuroasă pentru că îmĭ plăceaŭ. Bărbaţiĭ făceaŭ mişcărĭ repezĭ şi multe în timp ce fetele abia mişcaŭ clătinându-se doar când la stânga când la dreapta ca valurile ritmice ale măriĭ; mişcările picioarelor lor sunt foarte iuţĭ şi abia vizibile; corpul se mişcă încet, liniştit şi cu o extraordinară graţiositate.

Jucaŭ în cercurĭ la olaltă! Seara târziŭ învăţătorul, preotul şi alte persoane maĭ de consideraţie din partea loculuĭ, fură invitaţĭ la masă. După masă ce dulce răsuna cântecul sublim al privighetorilor!...

...Răsăritul soareluĭ a fost frumos, cu atât maĭ frumos cu cât plouase într'adevăr în timpul nopţeĭ! La 5 în zorĭ am plecat ca să fim la 8 la Bechet. Aci întreg pământul e o amintire după alta din războiŭ. Am trecut şi prin faţa Rahoveĭ unde s'a petrecut odinioară marea şi sângeroasa bătălie! Vitejiĭ românĭ! Aci aŭ fost pentru prima oară cruzĭ de tot, aveaŭ însă şi de ce. Câte-va zile doar înainte turciĭ îĭ schingiuiseră, ceea-ce iĭ scoseseră pe eĭ din minţĭ făcându-ĭ să nu maĭ erte nimic ci să străpungă tot ce lear fi în cale cu baionetele. Turciĭ îşĭ închipuiaŭ războiul aşa: că dacă ar fi pinşĭ saŭ rănitĭ ar trebui să moară cu toţiĭ. Ce mare le era mirarea şi mulţumirea când se văzură îngrijiţĭ cu temere, bandajaţĭ şi vindecaţĭ, şi de mâinile graţioase ale femeilor spălaţĭ şi mângâiaţĭ. Chiar dacă mureaŭ din cauza rănilor eĭ tot în braţele celor maĭ elegante doamne române o făceaŭ, pentru că ele nu se temeaŭ de vaete şi iĭ îngrijeaŭ ca surorile până la ultimul suspin. Bine-cuvântându-ne ne-aŭ părăsit. Aşa războiul! Aşa e duşmanul! Bătălia de la Rahova însă a fost unică în genul eĭ, Turciĭ ne maĭ îndrăznind să înfrunte pe românĭ. După ce pe la 8 trecurăm Bechetul, salutând pentru frumoasa primire a luĭ, ne-am oprit la 10 la Corabia.

Această clipă a fost cu adevărat cea maĭ sublimă figură, cel maĭ încântător tabloŭ din întreaga noastră călătorie ; pentru că miĭ şi miĭ de bărbaţĭ şi femeĭ în cele nemaĭ văzute costume umpleaŭ ţărmul! Aci fâlfâiaŭ albele şi bogatele cămăşĭ de bărbaţĭ, roşiile şi auritele rochiĭ ale femeilor printe altele pline de gust amestecate în verde, negru saŭ galben. Cele maĭ bogate broderiĭ, cele maĭ încântătoare frumuseţĭ ce mi-aŭ fost dat să văz. Alţiĭ aveaŭ pe eĭ câte o manteluţă albă care şi ea era frumos cusută a fluturĭ argintiĭ, pe când femeile aveaŭ marame auriĭ ce atârnaŭ până în pământ! Să se închipuiască astea toate la lumina orbitoare a soareluĭ care e de treĭ orĭ maĭ mare ca în alte părţĭ şi de treĭ orĭ maĭ auriŭ. Să nu se uite că lumina e galbenă şi că albastrul ceruluĭ e umbră. Totul strălucea ca pietre scumpe, verdele tănăr ne ars încă de soarele luĭ Iulie.... sub fulgerătoarea Dunăre în toată lăţimea şi adâncimea eĭ îţĭ sugera ceva de nedescris!

Am mers sus la biserică; corul era bun, Te-Deumul frumos; dar maĭ frumos eraŭ tot ţăraniĭ ca în orĭ-ce loc! Aci sunt şi ţăraniĭ foarte bogaţĭ şi pot să-şĭ permită luxul celor maĭ frumoase broderiĭ, maĭ ales că femeile aŭ vreme destulă pentru aşa ceva! Mi-amintesc că aci regele a vrut să-şĭ clădească podul de vase, dar ruşiĭ n'aŭ aprobat, spunând că la Zimnicea ar fi maĭ bine, nitru cât sunt aproape de Nicopole... lucru ce maĭ târziŭ s'a arătat ca foarte greşit făcut; pentru că, pe acolo s'aŭ pornit furtunĭ carĭ cât p'aci eraŭ să dărâme podul. Fie-care colţişor este plin de amintirĭ, de aducerĭ aminte şi inima se strânge adesea gândindu-se la acele timpurĭ grele de atuncĭ. Pentru că atuncĭ când regele trecea cu armata Dunărea nu mulţĭ eraŭ de aceeaşĭ părere cu el şi a trebuit ca el, singur să poarte pe umerĭ întreaga răspundere. Vedeam acoperite cu steagurĭ locul unde se clădise podul care era de un chilometru lat peste Dunăre... Trecurăm prin faţa maĭ multor sate ale căror locuitorĭ eraŭ pe mal cu toţiĭ, aşa că odată întrebaĭ pe Sturdza râzând pentru ce sunt ţăranĭ şi acolo unde nu's sate! El însă îmĭ răspunse că satele se pot pune în orĭ-ce loc, nu însă şi oameniĭ carĭ strigă cald şi din inimă „Ura!" şi cărora nu le pasă nicĭ de lungimea drumuluĭ, nicĭ de pierderea zilelor de muncă, pentru o unică clipă fericită. Am admirat pe tot drumul pe ţăranĭ pentru dragostea lor şi cel puţin de departe m'am căznit să le trimit o salutare dacă era imposibilă oprirea. Ne opream totuşĭ de foarte multe orĭ în afară de program, pentru că vedeam cum suntem aşteptaţĭ, cu ce dulce privire rugătoare suntem imploraţĭ să ne oprim. In toate părţile eram salutaţĭ mişcător de drăgăstos. Mi-e plină de bucurie inima la vederea tuturor locurilor maĭ cu seamă a celor cu războiul şi al căror nume l'am avut şi-l avem atât de des pe buze şi gând... In Zimnicea era iarăşĭ aceiaşĭ încântătoare primire, aceiaşĭ din cale afară frumoşĭ şi ţăranĭ şi ţărance, aceleaşĭ urale cesele, deşi oameniĭ sunt în temere anul acesta pentru că în multe locurĭ nu vrea să plouă şi pentru că vitele nu-s în măsură să aibe ce să mănânce. In toate părţile însă pe unde am trecut a plouat puţin, numaĭ ca regele să nu-şĭ piardă vechea luĭ putere. Căcĭ înainte era aşa de cunoscut că el aduce ploaie în cât uniĭ ţăranĭ veniaŭ să-l roage să călătorească numaĭ ca prin aceasta să plouă. In partea cealaltă detunau tunurile Nicopoluluĭ date în onoarea noastră, şi noĭ trecurăm de aceia aşa de aproape cât puturăm, ca să putem vedea drumul morţiĭ pe carĭ odinioară regele îl străbătuse după ce se întoarse din războĭ. El îşĭ amintea aşa de bine locurile, atât doar că ele eraŭ mult maĭ schimbate ca atuncĭ. In acel timp turnurile eraŭ pline de zăpadă şi nu doar ele ci toate locurile, iar Dunărea gheaţă ; atuncĭ eraŭ 22 grade de frig şi din Plevna la Nicopole o stradă a morţiĭ! Doar morţĭ şi morţĭ eraŭ pe tot drumul! Stà încă Osman Paşa treĭ zile în cetăţuia luĭ dela Plevna... totul era mort în Nicopole din lipsă de hrană! Chiar şi Româniĭ ar fi pătimit aceiaşĭ soată pentru că corăbiile nu maĭ puteaŭ trece cu pâine Dunărea îngheţată. Şi aşa tot eraŭ Turciĭ jumătate nemâncaţĭ şi îngheţaţĭ. Câte miĭ din eĭ cu Româniĭ care-ĭ conduceaŭ nu eraŭ... dar maĭ bine să nu ne maĭ gândim.

Un tabloŭ înfiorător a căruĭ cruzime şi durere am căutat s'o redaŭ în poezia următoare:

RĂZBOIUL

Din Plevna se strecoară şi ies de după şanţurĭ
Vitejiĭ turci, ca umbre, desculţĭ şi purtând lanţurĭ
Tot ies, flămânzĭ şi schilavĭ, convoĭ după convoĭ,
Se târâe, sărmaniĭ, mânaţĭ de dinapoĭ.

Sunt miĭ de oamenĭ; galbenĭ şi supţĭ eĭ par fantoame,
Se clatină, sărmaniĭ, şi leşină de foame.

Tăcuţĭ păşesc, ca moartea, prin viscol şi zăpadă,
Şi unul câte unul se rupe din grămadă
Şi cade mort; iar corbiĭ şi vulturiĭ din zbor,
Vestesc pe cel ce cade prin croncănitul lor.

Cât drum e de la Plevna spre Dunăre, prin sate,
Zac tristele cadavre pe drumurĭ semănate,
Un searbăd şir, să cugeţĭ că morţiĭ fac alaĭ;
Şi mulţĭ din eĭ înghiaţă prin care şi pe caĭ.

Spre Dunăre! Cât este de lungă 'ndepărtarea,
Dintr'înşiĭ câţĭ au înger să birue cărarea,
S'opresc în faptul nopţiĭ, acolo, unde 'n ger,
Nicopole sticleşte sub haina luĭ de fier.

Şi 'ntreg văzduhul fierbe de răcnet şi-agonie,
Eĭ plâng şi gem şi urlă şi cad de slabĭ o mie:
— Vaĭ, daţi-mĭ o bucată de pâine maĭ curând,
Nu mă lăsaţĭ de schilav să pier aci flămând!

Căzuţĭ pe jos, sărmaniĭ, cer pâine, cer mâncare,
Şi nu-ĭ! Nu poţĭ s'o cumperĭ, că nu-ĭ. Şi tot maĭ tare
Se 'ntinde cruntul răcnet, maĭ greu şi maĭ mişel,
Amar tăind în inimĭ, ca paloşul d'oţel.

Și zece miĭ de oamenĭ rămân pieiriĭ pradă,
Cu piepturile goale lipite de zăpadă !

Nu-ĭ pâine ! Bieții oamenĭ ! Pe galbena lor față
Sudoarea prinde brumă și lacrimile 'nghează
Și sângele din rană se 'nghiață tot de ger,
Și plin de norĭ e cerul ! Ah, nu maĭ este cer !..

In urmă faptul zileĭ dă zor și 'n zi sosește
Dorita pâine ; grabnic la toțĭ se împărțeste,
Dar ea e înghețată și toată-ĭ fier și sloĭ :
Aceasta este partea martirilor eroĭ *).

Câțĭ nenorocițĭ n'au murit cu ochiĭ spre cer. Regele zicea că nicĭ un câmp de bătaie n'a fost maĭ îngrozitor ca acest drum al morțiĭ.

(Va urma). Trad. de **Totu M. I.**

Pofta de mâncare a locuitorilor Australieni

Există încă în Lorena concursurĭ pentru ceĭ carĭ pot mânca maĭ mult. La ultima serbare a unuĭ sat, un servitor a câștigat premiul întâi înghițând o pulpă de vițel de șease livre, un puĭ de găină, 12 cârnațĭ, o pâine de două livre și două livre de brânză. Acesta e desigur un stomac sdravăn, dar totușĭ nu credem și nu avem dovezĭ că strămoșiĭ noștri să fi întrecut pe Australienĭ. După o statistică făcută de curând, un Australian mănâncă în fiecare an 250 livre de carne, adică doĭ berbecĭ și a cincea parte dintr'un bou. Tot această cantitate a fost stabilită și pentru femeĭ și pentru copiĭ, cea-ce dovedește marea poftă de mâncare a oamenilor adulțĭ. Se întâmplă câte-odată ca o balenă moartă să se oprească pe coastele Oceanieĭ. Indată ce această enormă proviziune e zărită, Indigeniĭ aprind focurĭ marĭ pe înălțimile din apropiere și toțĭ aleargă stigând și urlând. Carne ! Carne ! Bună carne ! Balena e tăiată în o sută de bucățĭ cu toate că mirosul cărneĭ stricate este foarte tare. In mijlocul unuĭ sgomot înspăimântător eĭ își tae bucățĭ de carne de sub deasa pătură de grăsime pe carĭ femeile le ferbe.

Când un indigen e sătul, doarme ca o brută; când il răsbește foamea, se întoarce iar la balenă. Aceasta ține treĭ sau patru zile până ce scheletul baleneĭ se vede plutind pe ocean gol și lustruit. Un american care din întâmplare văzuse un asemenea ospăț respingător, avu ideea de a alege câțĭ-va din eĭ, carĭ erau maĭ mâncăcioșĭ, și aranjă concursurĭ la Sidney, Melburn și Adelaida. Sala era cam ca o sală pentru lupta de box. In centru stau negriĭ carĭ se concurau cu mare sgomot. Iată resultatul acestuĭ concurs. Kalupa mâncă 4 epurĭ de casă, treĭ puĭ de găină, o jumate livră de jambon și 12 portocale marĭ. Moramb câștigă premiul al doilea cu 4 epurĭ, 2 puĭ de găină și 8 portocale.

Premiul al treilea fu pentru cel care mâncase 4 epurĭ și un puĭ de găină. Timpul în care învingătorul mâncase era de șease ore și 22 minute. Din nenorocire învingătorul murĭ a doua zi după o indigestie foarte grea.

De aceea poliția australiană opri aceste concursurĭ.

Trad. de **Sabin.**

*) Am utilisat traducerea făcută de G. Coșbuc.

Până la ce înălțimĭ se află ființe vii ?

E greu de spus cu siguranță. Sus în regiunea zăpezeĭ vecinice, tot se maĭ află infusorĭ și sperĭ, ba chiar s'au găsit și plante superioare. Astfel s'a găsit floarea Gonda pe Pichincha lângă Quito, la o înălțime de vr'o 5.000 de metri. Floarea e păroasă, lânoasă maĭ bine, ca să poată să trăiască la asemenea răceală. Pe Chimborasso la 6.000 și 7.000 de metri se află saxifrage înflorite. Chiar și în craterul luĭ Pichincha care maĭ tot-d'auna e piin de aburĭ fierbințĭ, se află maĭ multe felurĭ de plante cu totul necunoscute aiurea.

Nicĭ animalele nu lipsesc la asemenea înălțimĭ. Pe Cordilierĭ, trăesc la 6.000 de metri niște muște și un fel de colibri, carĭ se hrănesc cu muște de acestea. Și în regiunile cele maĭ înalte până la carĭ s'au urcat cu baloanele tot ce se află în picăturile de apă infusoriĭ, polen, sporiĭ și alte organisme. Naturalistul M. Wagner se întreabă, fată cu aceste fapte, dacă ființele cele maĭ vechĭ nu se vor fi format și trăit în noriĭ carĭ înconjurau pământul la început, când atmosfera era maĭ bogată în apă și acid carbonic. Lucrul nu e cu neputința. Am putea decĭ admite că ființele viĭ cele maĭ vechĭ, s'au format înainte de a fi căzut apa pe pământ sub formă de oceane, mărĭ, etc.

CAZACII RUȘI IN PERSIA

De curând au circulat sgomote ciudate cu privire la excesele comise de către trupele ruse în satul Veramoon, lângă Astara, pe frontiera ruso-persană.

O încăerare s'a produs între soldațiĭ țaruluĭ și Șahservanĭ, încăerare în cursul căreia douĭ cazacĭ au fost rănițĭ.

Ziua următoare, Rușiĭ atacară pe Aliklian, șeful Tribuluĭ Șahservanilor, și uciseră patru briganzĭ.

In înverșunarea lor războinică, cazaciĭ se serviră de arme împotriva locuitorilor satuluĭ și răniră maĭ multe persoane, fapt pentru care ministrul Rusieĭ și-a exprimat regretele sale guvernuluĭ persan.

Cu toate aceste incidente regretabile, raporturile bune între cele două state continuă a se manifesta și s'au făcut preparative în vederea retrageréĭ trupelor ruse din Kasvin.

Dar pazniciĭ de frontieră trebue totușĭ să vegheze permanent spre a respinge razziile de briganzĭ.

Instalată între crăcile arboreluĭ, sentinela stă la pânda

Din cauza aceasta eĭ transformau în posturĭ de observație arboriĭ maĭ înalțĭ din vecinătate. Instalată între crăcile arboreluĭ pe frunze grămădite, sentinela cercetează cu atențiune orizontul.

Când e nevoe să alerge, cazacul se lasă pe trunchiu în jos, și încalecă calul și în goană dă alarmă posturilor vecine.

Cincĭ milioane pentru un mormânt

Cât de mare e câte-odată deșertăciunea omenească, cât de mult egoismul pervertește simțimântul omenesc, se va vedea din povestirea faptuluĭ ce va urma.

De curând, în cimitirul Winchester din Massachusset s'a terminat un monument pe mormântul unuĭ bogătaș american, care a lăsat averea

sa de 5 milioane francĭ dispozând ca întreaga această avere să servească la facerea mormântuluĭ săŭ și a monumentuluĭ de la mormânt.

Acest monumet, după spusele ziarelor americane, întrece toate monumentele de acest fel, carĭ s'au văzut vr'odată în lumea veche și modernă. Acest mormânt aparține cadavruluĭ unuĭ oare-care bogătaș Francisc Hillier și a fost ridicat sub conducerea soțieĭ sale.

Mormântul săŭ a fost transformat într'un magnific palat al morțeĭ, palat care nu costă maĭ puțin de cât două și jumătate milioane leĭ. Sicriul sculptat în care zace cadavrul luĭ Hillier nu costă maĭ puțin de 250 miĭ leĭ. Un sicriu analog și de acelaș preț stă alăturea, așteptând cadavrul d-neĭ Hillier.

Mausoleul, având o lungime de 100 picioare, lărgime de 60, iar înălțimea de 75, e coronat de un dom (boltă) asemenea cu acelea ale moscheelor orientale și fațada e făcută în stil gotic. Un capitel masiv de aramă, cântărind 20 de tone, e de jur-împrejurul edificiuluĭ, având la cele 4 colțurĭ figurĭ masive (gargouilles) tot de aramă. Ușa principală are o înălțime de 36 picioare. Toate ușile sunt de fier lucrat și cu ornamente de aramă. Mânerele de la ușĭ sunt toate de aur masiv și fie-care mâner cântărește 4 livre. Lampa cea mare care arde in mausoleu costă 50 miĭ leĭ.

Un păzitor de noapte va veghia înăuntru pentru ca nu cumva cadavrul luĭ Hillier să fie deposedat de aceste bogățiĭ, de care a crezut să nu se despartă nicĭ atuncĭ când nu-ĭ vor maĭ fi de nicĭ un folos!

Când te gândeștĭ câtă muncă omenească e vârâtă în acel capital de 5 milioane, câte lacrimĭ, câte suferințĭ, câte viețĭ omeneștĭ au costat adunarea aceluĭ capital, când te gândeștĭ câte lacrimĭ nu s'ar fi șters, câte suferințĭ nu s'ar fi alinat, câte viețĭ nu s'ar fi scăpat, îțĭ trece prin minte fără voe următoarea întrebare:

Dacă sentimentul omenesc se pervertește într'atâta la unele ființĭ, în cât sunt în stare să arunce în vânt o sumă atât de însemnată care e datorită în sea maĭ mare parte societățeĭ în care au trăit aceĭ indivizĭ, oare societatea, reprezentată prin stat, nu ar avea dreptul a'șĭ lua acel capital, trecând d'a dreptul la stat sau cel puțin o bună parte din el?

Ce înțeles au aceste monumente într'o societate creștină și maĭ ales într'o societate modernă?

Pentru societățile păgâne, construirea unor asemenea monumente aveau un înțeles, căcĭ se credea că acolo va viețui sufletul mortuluĭ în veșnicie și prin urmare făcându-șĭ mormântul maĭ confortabil, se asigura că va duce o viață maĭ bună după moarte.

Dar acest creștin atât de îngrijitor de starea sa de după moarte, cum va putea da ochĭ la judecată cu atât de mult iubitorul de oamenĭ, Isus, care atât de tare ura pe bogațiĭ nemilostivĭ și carĭ nu se gândesc la semeniĭ lor, în cât a zis: «Maĭ lesne va trece odgonul prin urechile aculuĭ, de cât bogațiĭ în împărăția cerurilor»?

LEO CLARETIE

CHAMONIX și MONT BLANC

Mont Blanc e eroul Chamonix-uluĭ. El e acela care absoarbe toate privirile și pe toțĭ vizitatoriĭ. El domină valea cu masa luĭ ascuțită și albă pe care aurora și crepusculul o acoperă când și când cu o nuanță roză sau aurie. Câte telescoape nu-s îndreptate din maĭ toate hotelurile, spre stâncile luĭ colțurate! El acoperă maĭ tot ținutul cu șirurile luĭ mândre de ghețarĭ: marea de ghiață dela Gria, Taconnazul etc., monștri nespușĭ de fioroșĭ.

Indrăzniţĭ și intrațĭ înăuntru prin vre-o văgăună: vețĭ zări o masă enormă și diafană de un albastru lăptos, albastru briliant, cu nuanțe comparabile cu albastrul robelor religioase brodate cu voal de muselină—un albastru virginal și curat.

La poale străluce Chamonixul în căsuțele luĭ roșiĭ. Din toate părțile lumeĭ vin vizitatorĭ aci pe orĭ ce timp al anuluĭ. Hotelele sunt dese orĭ prea ințesate. Chamonix-ul prosperă și Mont Blancul a devenit o comoară.

Cu altă ocazie am publicat ilustrațiunĭ reprezintând vederĭ din Chamonix și împrejurimĭ.

O idee despre adâncimile spațiuluĭ

A da o descriere și o definiție a spațiuluĭ, a fost chestiunea care a muncit pe filosofiĭ tuturor veacurilor. E lămurit lucru că noĭ nu ne putem face o idee de spațiŭ de cât în raport cu corpurile materiale, spațiul nefiind altă de cât locul ocupat de aceste corpurĭ. Intinderea și adâncimile spațiuluĭ după cum rezultă atât din datele științeĭ cât și din judecata logică, nu pot fi nicĭ măsurate, nicĭ calculate, de aceia zicem că spațiul e nemărginit. Cu cât însă știința Astronomieĭ face progrese maĭ marĭ cu atâta ne dăm și noĭ seamă maĭ bine de această nemărginire.

Dacă ne vom gândi la distanțele enorme dintre pământ, soare și celelate planete, dacă ne vom gândi că acest sistem solar nu e de cât o mică porțiune din marea nebuloasă numită drumul robilor saŭ calea lactee și că în această nebuloasă sunt alte sisteme analoage cu al nostru, și prin urmare distanțele dintre aceste sisteme solare sunt colosale, atuncĭ începem a ne lumina puțin asupra întindereĭ spațiuluĭ.

Dar dacă mergem maĭ departe și ne gândim, că afară de nebuloasa drumul robilor, sunt o mulțime nemărginită de asemenea nebuloase separate unele de altele prin distanțe pe care mintea omenească greŭ le poate concepe, ne vom da seamă maĭ bine de întinderea și profunzimele spațiuluĭ. Pentru a ne face o idee de întinderea nemărginită a spațiuluĭ n'avem de cât să ne gândim la distanțele care ne separă de desosebitele stele pe care le vedem. Se știe că lumina se propagă cu o iuțeală uimitoare, mergând 308 miĭ kilometri pe secundă. Eĭ bine, sunt stele așa de depărtate în cât lumineĭ, cu toată colosala repeziciune cu care merge, 'ĭ trebue anĭ, zecĭ de anĭ, sute de anĭ, etc., ca să ajungă până la noĭ. Maĭ mult, sunt stele care odată aŭ fost strălucitoare și astăzĭ s'aŭ stins, totușĭ noĭ le vedem strălucind pe bolta cerească, căcĭ razeĭ de lumină plecată de la stea, i-a trebuit atât tiimp ca să ajungă până la noĭ în cât steaua de la care a pornit a avut vremea să se răcească și să se stingă!

Când iubitul nostru poet zice:

„La steaua care-a răsărit
„E o cale-atât de lungă.
„Că miĭ de anĭ i-a trebuit
„Lumineĭ să ne-ajungă
„Poate de mult s'a stins în drum
„In depărtărĭ albastre,
„Iar raza eĭ abia acum
„Luci vedereĭ noastre.
„Icoana steleĭ ce-a murit
„Incet pe cer se suie:
„Era pe când nu s'a zărit
„Azĭ o vedem și nu e

nu face numaĭ simplă poezie, ci exprimă un adevăr.

Ce uriașe distanțe vor trebui să fie până la acel stele pe care nu le putem vedea?!

Pentru a ne da o idee de depărtarea la care se află de pământ diferitele corpurĭ cereștĭ, sir Robert Ball a calculat timpul ce ar trebui uneĭ depeșĭ ca să ajungă la aceste diferite corpurĭ cereștĭ. Se știe că curentul electric circulă cu o repeziciune uimitoare și că într'o secundă poate înconjura de 7 orĭ pământul; adică dacă am încinge la equator pământul cu o sârmă învârtind-o de 7 orĭ în jurul luĭ, timpul ce-ĭ va trebui curentuluĭ electric ca să meargă prin acea sârmă care înconjoară pământul de 7 orĭ va fi numaĭ de o secundă. Cunoscându-se acum aceasta și cunoscându-se și distanța de la pământ până la diferite corpurĭ cereștĭ, am putea ști, dacă ar fi telegraf, în cât timp ar ajunge o depeșă a noastră la locuitoriĭ acestor corpurĭ cereștĭ! Așa la lună o depeșă a noastră ar ajunge într'o singură secundă, pe când pentru a ajunge la soare ar trebui maĭ bine de 8 minute. Dar dacă ar trebui să dăm o depeșă la o stea, dacă ar fi posibil a avea o linie directă, lucrurile s'ar schimba, atuncĭ n'ar maĭ fi vorba de secunde orĭ minute, nicĭ de zile și lunĭ, ci de anĭ întregĭ, sute și chiar miĭ de anĭ!! Așa dacă am trimete o depeșă chiar la cea maĭ apropiată stea, la steaua numită „Alfa“ din con-

stelaţiunea Centaurului, i-ar trebui undeî electrice ca să ajungă un timp numaî de 4 anî. Sunt miî de stele aşa de depărtate, că dacă la descoperirea Americeî li s'ar fi depeşat această descoperire nicî până astăzî nu le-ar fi sosit această noutate! Şi să nu se uite că curentul electric înconjoară de 7 orî pământul într'o singură secundă. Aceste calcule sunt făcute însă numaî pentru stelele care se pot observa cu telescopul şi care nu se cunosc de cât după impresiunile ce ele fac pe plăcile fotografice atuncî s'ar vedea că ele sunt la distanţe aşa de enorme, în cât dacă s'ar fi depeşat noutatea naştereî luî Christos, această depeşă n'ar fi sosit încă nicî acum la acele stele, deşi la soare ar fi ajuns numaî în 8 minute! Dar câte stele şi nebuloase sunt despre a căror existenţă n'avem nicî un mijloc spre a ne da seamă?! La ce depărtări vor fi acele?

Când ne gândim la această nemărginire şi la micimea noastră faţă cu ea, parcă o descurajare ne coprinde de nimicnicia şi de neînsemnătatea fiinţeî noastre! Dar orî-cât de mărginită ar fi această fiinţă, numită om, prin inteligenţa sa, cu cât înnaintează în ştiinţă, îşî lărgeşte hotarele mărginireî sale.

La început omul era mărginit între hotarele uneî localităţî, maî târziŭ împinse aceste hotare peste întinderî marî de pământ şi apoî peste tot pământul. Astăzî prin ochiî inteligenţî vede distanţele dintre stele, călătoreşte în ele şi află ce se petrece acolo, descoperă lumî nouî şi împinge hotarele mărginireî tot maî departe, tot maî departe! Ajuns-am însă la limită? Cred că nu. Omenirea viitoare va împinge încă maî departe hotarele necunoscutuluî şi va vedea maî departe în nemărginirea spaţiuluî.

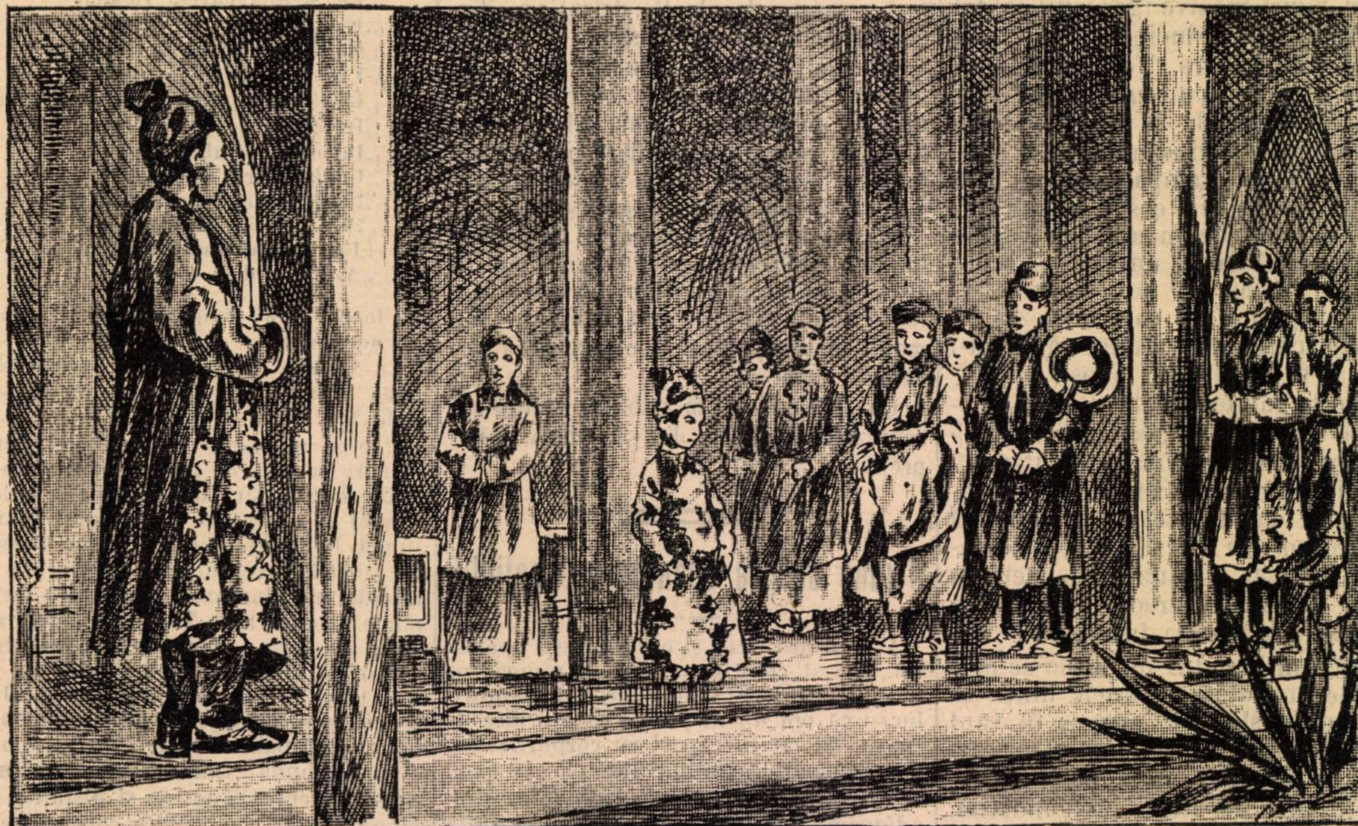
BRIEUX

Imperiul Annam.-Palatul.-Copilul împărat

Capitala imperiuluî Annam nu este de cât un sat mare unde se află palatul regal şi reşedinţa franceză. De jur împrejur curge cel maî drăgălaş râŭ din lume.

Palatul regal. — Mâine mă voî duce să văd pe Majestatea sa împăratul care primire pe exilat şi îl păstrează în Singapur pentru ca la un moment favorabil să'l aducă iar în Indo-China. In orî-ce caz noî protejăm pe sărmanul copil pe care soarta rea l'a hotărât pentru acest traî.

Intre el şi noî este un consiliu de miniştri, consiliul de regenţă. După masă voî avea o întrevedere cu acest consiliŭ, iar mâine voî fi condus înaintea împăratuluî, căruia i s'a cerut o audienţă pentru „Domnul Academician".

Fotografie luată în timpul audienţeî academicianuluî Brieux

n'are maî mult de opt anî. După detronarea luî Than-tai, Francezii aŭ căutat să'l înlocuească pe tron cu un prinţ-copil din mulţimea membrilor familieî regale. Am ales pe acesta şi se pare că alegerea e greşită fiindcă alesul nu este un fiŭ legitim. Trăia un prinţ, descendent al unuî mare rege pe care noî l'am cunoscut, şi maî mare greşală încă, l'am exilat. Japoneziî saŭ Chineziî aŭ luat în

Plecăm spre palat. Indată ce trecem râul, ne vedem înaintea aşa numiteî „Vila regală". Vila în formă pătrată aproape de un chilometru în fiecare parte, e înconjurată de un zid drept, ca o întăritură; pe un pod frumos împodobit, ajungem înaintea porţeî de la curtea ce'nconjoară locuinţa împăratuluî. Această poartă era odinioară sfântă şi nu putea trece pe ea orî-ce muritor. Din interiorul aceşteî curţî, împăraţiî Annamuluî, făcând abuz de puterea lor, comiteaŭ cele maî negre crime asupra supuşilor lor. Acum intrarea este liberă şi nu ne vine să credem că aceste locurî aŭ fost martore atâtor grozăviî pe carî le-am citit. Curtea este mare ca un deşert, cu o alee pe mijloc. Tunurile şi armele aruncate în desordine aci, amintesc de turburările din aniî trecuţî. Sala tronuluî e urâtă cu toate că are coloane roşiî. După ce vedem palatul, aşteptăm ziua următoare când avem audienţă la Impărat.

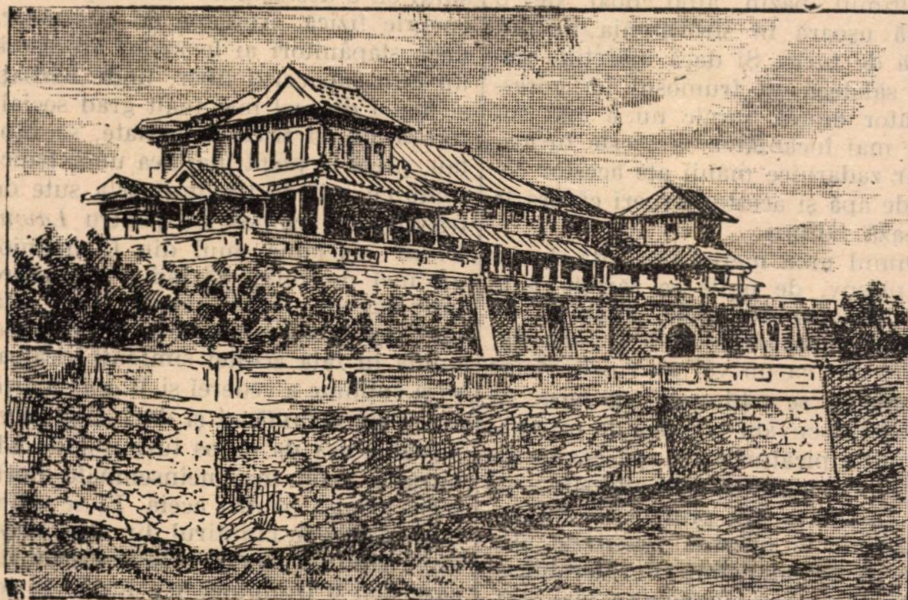
Impăratul-copil. — L'am văzut. La 10 ore dimineaţa ne îndreptăm iar spre palat. Par'că mi-e ruşine de falsul respect ce trebue să arăt acestuî nevinovat.

Membriî consiliuluî de regenţă, ca un cârd de corbî, ne întâmpină şi încerc încă odată neplăcerea de a strânge aceste mâinî cu unghiile prea lungî. Tre-

când poarta, ne găsim în interiorul palatului, în apartamentele private... și primul obiect de care daŭ cu ochiĭ, atuncĭ când aceste locurĭ îmĭ aminteaŭ de crime, e o jucărie de copil, un automobil ce se pune în mișcare prin ajutorul pedalelor cailor mecanicĭ.

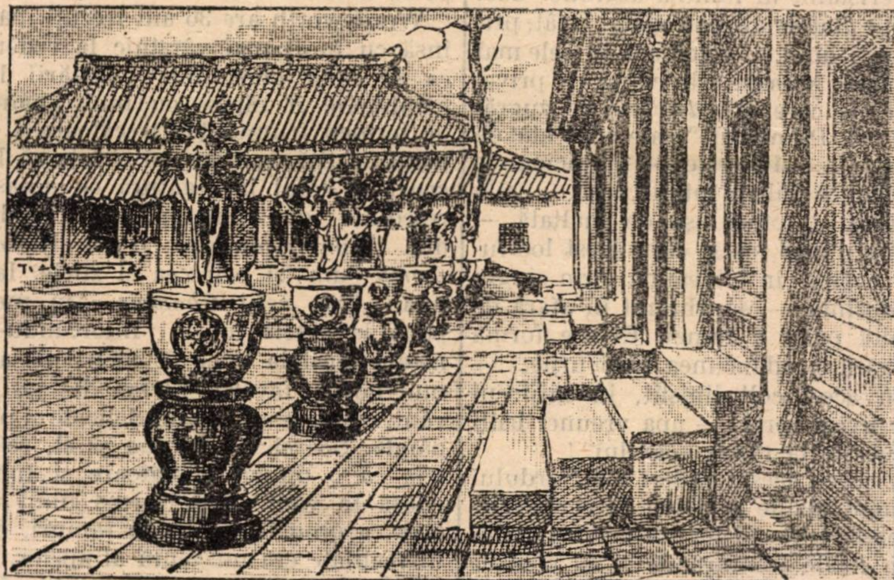
Ce batjocură!... O altă ușă e deschisă și înaintea șiruluĭ de miniștri lugubri fixează pe copil și par'că vor să-ĭ repete întrebările și răspunsurile pe carĭ el le-a învățat pe din afară.

S'ar zice că sunt niște pedagogĭ privind pe elevul lor care trece un examen de care depinde viitorul. In timp ce el schimbă vorb de politeță cu reprezentantul francez în acest imperiŭ, eŭ examinez mai bine pe micul rege. Are o figură i n-

Poarta de intrare în palatul regal.

se află un copilaș care îndată ce ne vede înaintează către noĭ grav și țeapăn, întinzându-ne mâna. Nenorocitul își dă aere de împărat: Gestul prin care ne face semn să ședem lângă el e plin de demnitate. Nu poțĭ să simțĭ de cât o adâncă milă. Servitoriĭ răŭ îmbrăcațĭ ne teligentă, dar care arată maĭ multă plictiseală de cât demnitate. E întipărită pe fața frica de a nu ști lecția. Micile sale mâinĭ carĭ mototolesc o batistă de mătase, dovedesc enervarea sa. In timp ce convorbind cu el, repet de maĭ multe orĭ cuvântul „Majestate", privesc această

Curtea din fața săleĭ tronuluĭ

aduc țigări și vin (la ora aceasta!) și aceĭ carĭ prezintă cupa prețioasă regeluĭ se așează în genunchĭ. Convorbirea începe prin ajutorul unuĭ interpret care vorbește încet din respect.

Toțĭ membriĭ consiliuluĭ de regență frunte și îmĭ vine să zic: „Bravo, aĭ răspuns bine, mergĭ de te joacă". Ne întreabă cum am călătorit, cu ce scop călătoream și altele.

E atât de trist să vezĭ cum se sforțează să-șĭ aducă aminte întrebările învățate, și să pară atent la răspunsurĭ. Corvorbirea cu reprezentantul se schimbă apoĭ puțin maĭ familiară. Iĭ place să râdă și să spue lucrurĭ hazliĭ. Vorbește binișor franceza. Intreabă de unchiul săŭ care i se spune că e la Avignou și spune râzând că e frică de caĭ. De odată se oprește timid și privește de sus pe ceĭ cincĭ oamenĭ sombri carĭ îĭ arată respect. Plecăm. Aceeașĭ strângere de mână foarte demnă și ne depărtăm. Când mă întorc văd încă odată pe micul copil galben care ar avea poftă să se ție după noĭ, dar e oprit de membriĭ consiliuluĭ. Eșim pe porțile, odinioară atât de rar deschise și lăsăm în urma noastră pe acest copil închis de niște ziduri maĭ mult pentru ca să-l păstreze de cât ca să-l apere. Sărmanul copil! Palatul săŭ are înfățișarea unuĭ muzeŭ etnografic, unde s'ar păstra cea din urmă și cea maĭ prețioasă monstră a uneĭ rase dispărute.

Acest copil ursit uneĭ morțĭ violente, este de o sensibilitate extremă. Se zice că cea maĭ mică neplăcere îl face să isbucnească în lacrămĭ. El își dă de pe acum seamă de rangul săŭ.

Manifestă mâniĭ puternice carĭ îl fac une-orĭ să se răsvrătească împotriva tuteleĭ membrilor și să zică: „Eŭ sunt regele". Ține iar să fie respectat. Așa de exemplu, unuĭ medic militar sosit de curând și care îĭ făcuse maĭ multe vizite într'o simplă bluză albă, el îĭ zise odată: „Domnule, nu te-am văzut nicĭ odată în mare ținută". Doctorul se scuză: „In mare ținută mi-ar fi prea cald". Și regele răspunse mânios: „Nu'mĭ pasă. „Cald să-ți fie".

In timpul uneĭ vizite oficiale, un înalt personagiŭ găsi cu cale să ție un discurs. In mijlocul aceluĭ discurs, împăratul îl întrerupse zicând: „N'aĭ obosit?"

PAUL BOURGET

LACURILE ANGLIEI

Am sosit în sfârșit la *Windermere*, într'acest ținut de care sînt legate numele atâtor iluștriĭ ca *Wordswort* și *S. Cerdige*, ale luĭ *Southey* și *Quincey*, precum și al mareluĭ *Tennysson* care a locuit multă vreme pe țărmurile lacului *Conistan* la *Teut Ladge*. Acest dintâiŭ capăt al țăreĭ lacurilor este cu dreptate asemănător intrăreĭ unuĭ loc împodobit, plin cu plăcerĭ și voluptățĭ. Pe partea cealaltă plimbându-te cu trăsura, poțĭ vedea distinct apa lacului *Windermere*, pe drumul ce duce spre sătulețul *Ambleside*. Această apă e de albastru închis, și curge prin arborĭ pe un apus de soare sublim, care argintează un cer înzăpezit de ceața subțire ce acoperă creștetele împădurite ale celuilalt țărm. Șoseaua duce astfel de-alungul mareluĭ lac, pe care îl lasă la stânga, pe când pe dreapta nu sunt decât case împodobite cu ederă si înflorite cu trandafirĭ. Ferestrele de jos înaintează în afară și-șĭ îndreptează geamurile lor deasupra unuĭ covor plin cu o țâșnitură de ver-

deaţă catifelată. Ochiul este izbit de o mobilă de odaie de primire, în stil modern şi solid. Câteva femei vorbesc saŭ scriu înăuntru. Nişte băeţaşi trec călări cu gulerile înalte în jurul gâtului, cu pălăriuţa lor mică, cu hăinuţa scurtă şi cu acea înfăţişare hotărâtă pe care o întâlneşti aşa des la ori ce *boy* bine crescut... In fine, zărim şi sfârşitul lacului: pare un golf de apă albastră care scaldă poalele unui munte, la ceasul acesta, într'o palidă culoare violetă; pe când în fund se înălţa maestoasă *Ambleside*, o încântătoare reşedină de unde poţi străbate ţinutul în toate părţile.

. . . .

. . . .

Incă dela ceasurile 9 în faţa hotelului se găseaŭ o mulţime de călători cari năvăleaŭ pe bărcile marilor case ce-i aşteptaŭ: fete mari, bine strânse în *Waterproof*-ul lor, *clergyman*-i cu lungi surtuce negre; tineri îmbrăcaţi cu ciorapi de lână şi cu pantaloni scurţi şi largi. Caii nu sunt aduşi de cât cu 5 minute înainte de plecare şi numai când trăsurile sunt complete de tot. Vizitiul dă o lovitură de biciŭ, apucă hăţurile a 5 cai, strigând: „*pulle-up*" şi marea trăsură porneşte în goană nebună dealungul dealurilor aşa de numeroase, repezită cu iuţeală ameţitoare pe la coborâşuri, luând cu sine întreaga trupă de oameni curioşi îmbrăcaţi în haine cari nu se aseamănă nici la croială, nici la culoare. Acest soiŭ de călătorie ar fi îngrozitor cu nişte persoane care s'ar gândi prea mult unii la alţii. Dar pentru englezoaica al cărui cot se lovea de al meŭ, în suişul trăsurei, este aceiaşi cu trăsura închisă pentru pariziana care merge'n plimbare la „*Champs-Elysées*".

De curând, plecat din *Ambleside* drumul merge în jurul lacului *Windermere* saŭ mai bine zis al unui colţ al lui şi se îndreaptă spre poalele lui *Longrigg* unde-s atâtea dealuri colţurate şi colorate'n violet şi unde se'nlănţuesc de par'că staŭ să rupă norii albicioşi. Intre lacul cu apa albastră şi acest drum închis se găsesc livezi pline cu verdeaţă. Ce frumoase sunt căpiţele de grâŭ de curând tăiate, ce lin curge *Brathay* prin ierburile numeroase cu apa lui cristalină ce pare neagră la vedere.

In curând şoseaua a părăsit lacul de oparte şi a plecat prin două şiruri de dealuri înfipte pe la jumătatea lor, cu arbori deşi şi umbroşi a căror podoabă de un verde închis contrastează cu verdeaţa spălăcită, deschisă, a livezilor şi câmpiilor ce presară valea. Pe urmă drumul urcă, ne mai găsindu-se pe ambele părţi decât stejari şi arini. Ferigi cu foi mari cresc numeroase, la marginea pădurilor aceste, şi fiind prea grele, florile lor roşii atârnă la capul delicatei şi slăbuţei lor tulpine; la o clipă când nu te aştepţi se iveşte *Colwith-force*, o dascadă măreaţă şi largă care din bazin în bazin, zvârle spuma ei albă în strigăte asurzitoare. Valurile se revăd, şi pe stâncile ce le mărginesc se înalţă ierburi mătăsoase; apa sare, plezneşte, spumegă dar în zadar îi e urletul căci moare furioasă în ultimul bazin albit doar de o spumă uşoară în străvezenia lui încreţită de furie. Şi dacă măreţiile naturei sălatece aŭ frumosul lor corespunzător moral, nimic nu e mai sublim, mai încântător ca aceste furioase dar zadarnice mânii ale acestor căderi de apă şi aceste fierberi cărora le urmează odihna.

Drumul urcă mereŭ până dă de un pisc pleşuv, de unde se zăreşte bine valea micului *hangdale*, strâmtă, cu covoarele ei de iarbă verde şi înflorite. Printre ele, ca un văl negru de stejar pe margini se odihneşte un *tarn*. Acest bătrân cuvânt olandez de origină, determină picăturile de apă căzute pe munţi, — băltoace oglinditoare, pe care, în câteva din provinciile franceze, ţăranii le numesc „*gourres*" din cauză că aŭ adâncimi considerabile şi înfiorătoare. Nici un nor nu mai străbate cerul devenit acum albastru. Oi, fără de păstori, pasc verdeaţa negricioasă care pe alocuri e luminată cu părticele de muşchi mai deschise ca culoare. Apa „*tarn*"-ului este aşa de liniştită în tot timpul încât firicelele de iarbă de pe margini oglindindu-se într'însa iaŭ înfăţişarea unor mări netărmurite. Ai gândi că-i vr-o lumină fără margini, în care fire magice se află închise şi prinse ca bucăţi de smarald cristalin în lumina argintie. Căci cerul, e atât de alb câteodată, încât, privindu-se in el, îl colorează în cele mai albe feţe. Aceasta este cauza că privelişte pe care *Wordsworth* le zugrăveşte în „Plimbările" sale sunt atât de sublime:... „Priveşte — la picioarele tale o mică vălcea întunecoasă, — atât de mică şi totuşi aşa de înălţată — printre munţi, ca şi cum acest loc fusese acelaş în totdeauna prin singura-i dorinţă, — surghiunit în afară de cealaltă parte a lumei. El are forma graţioasă şi adâncimea unei urne, ..— şi, în acest colţ liniştit, în mijlocul unor livezi verzi, — apa vreunei bălţi străluceşte la razele soarelui"!

De aceea aceste vederi ale Nordului trebuesc văzute pe timp de cer acoperit, căci farmecul lor stă mai cu osebire în feţele tremurânde şi în colorile nedumerite, decât în liniile lămurite ale zărei. Nu tocmai departe de acest ţinut retras al *Langade*-lui se înalţă o ridicătură, se pot admira alte 3 lacuri adormite în valea ce le poartă numele: *Elterwater*, *Grasmere* şi *Rydal*. Arborii care înconjoară aceste trei lacuri sunt frumoşi şi verzi, însă de un verde spălăcit de ceaţa deasă aşa de obişnuită. Apele sunt albastre, însă de un albastru lăptos, pe care ceaţa îl deschide. Din cerul pe care lungimea lui îl face tomnatic, se coboară aburi albicioşi şi uşori. Ei învăluesc dela un capăt la celălalt munţii molatici, apele liniştite, zarea tăcută! Cum să te poţi opune acestei dulceţi moarte a lucrurilor?

Englezii se silesc să lupte contra visului cu o desfăşurare neînchipuită de energie fizică. Aproape de *Grasmere*, nişte stăpânitori ai locurilor aşezaseră un circ sub cerul liber, unde bărbaţi şi femei din cel mai înalt grad social, îmbrăcaţi cu tricouri variate, se luptau, piept la piept înaintea unor bănci pline cu mii de privitori şi a sute de trăsuri. Ce frumos loc pentru *Lawn-tennis*" exclamă unul din Companionii mei de voiaj, zărind o aşa mare întindere de iarbă netedă. Dar asta nu-i regula obişnuită. Alţii îşi deschid inima în faţa acestei simfonii visătoare şi sublime a vederei şi *Words-worth* acel poet neprefăcut şi desăvârşit, acel moralist aşa de duios turburat de admirarea celei mai neînsemnate flori, scrie tocmai pentru aceia. El se odihneşte astăzi în cimitirul din *Grasmere*, după zidurile zmerite ale bisericei din care nici o Duminică n'a lipsit. Şi tot în aceste vederi trebue să-i citim versurile lui pentruca să putem gândi bine frumoasa şi duioasa lor seninătate, drăgălăşenia lor familiară, inocentă şi înflăcărarea lor religioasă.

. . . .

. . . .

Imi închipui pe acest poet în mica lui căsuţă dela ţară din *Town*-end, unde „*essayist*"-ul *Quinecy* îl vizită pe la anul 1806.

Wordsworth are 36 ani trecuţi, pare însă cu mult mai vârstnic la vedere, ca şi când obişnuinţa cugetării lui gânditoare îi răpise cu mult înainte de termen frumuseţea trecătoare a tinereţii..! Stăpânii acestei căsuţe aŭ lucruri cu totul în legătură cu această reşedinţă de contemplatori. Traduc din *Memorandum*-ul d-rei *Words-worth* cum îşi petrecea el zilele. Iată una: „Am cetit *Chancer*. Am mers până la casele lui I... Intorcându-ne ne-am oprit la vre-o 50 metrii de arimul nostru favorit. El era dat jos de vânt, cu toate crăcile lui delicate şi plăpânde. Soarele îl lumina şi el, scânteia ca o dungă mişcătoare şi luminoasă în vânt. Avea forma unui arbore, a unui trunchiŭ cu ramuri, dar în realitate era un geniŭ al apelor. Ajunşi acasă *William* ne-am citit câteva pasagii din *Spencer*.

. . . .

Vedeţi în ce desăvârşită asemănare de gânduri se găsea surioara cu fratele săŭ în cât se află în numeroasele opere ale poetului, pasagii întregi din acest *memorandum*, făcute în versuri. Câte obiecte de artă din cele mai

încântătoare, avură astfel ca izvor de viaţă o sublim de duioasă închipuire de femee — început nevăzut de alţi oameni şi fără de care dumnezeiasca sevă a talentului n'ar fi produs flori atât de îmbătătoare. Plimbările poetului englez şi ale celor 2 tovarăşe ale lui îl duceaŭ pe drumurĭ la fel cu cele ale căror plăcerĭ, delicate şi singuratice, am încercat să le redaŭ aci, şi fiecare amănunt sfâşia prin a'ĭ servi amintiriĭ luĭ saŭ visuluĭ săŭ. Astfel râuluĭ care curgea prin livadă el îĭ spunea: Suflet veşnic se află'n tine — cu vestminte mult maĭ curate decât carnea şi sângele; — el ţi-a dăruit bunurĭ maĭ de preţ, — bucuriĭ neamestecate şi viaţă fără grijĭ...." Când seara se lăsa, venea ceasul liniştit, „ceasul sfânt" — al călugăriţelor smerite, — fără suspine în adoraţiunea lor... „Ecoul munteluĭ îl făcea să se gândească la aceea voce tainică a conştiinţeĭ", răspunsurĭ care ne vin — „nu ştim de unde — ecoŭ de dincolo de mormânt.... — ah! acele sunete, ascultaţi-le şi ţineţi-le minte, — căcĭ ele sunt Dumnezeŭ, vin dela Dumnezeŭ!..."

Neînvins, acest spirit grav, pătruns de ceea ce *Scherer* într'un studiŭ al săŭ numeşte aşa de bine „adoraţiune supusă natureĭ", ajunge să schimbe în întâmplărĭ de viaţă morală, toate feţele, de altminterĭ cunoscute, pe care i le sugerează vederea. Seara, la gura sobeĭ, el citeşte şi visează: „A visa şi a citi şi una şi alta e o lume"... Şi, în acele visărĭ melancolice îĭ reveneaŭ în gând, cu toată nevinovăţia lor şi uneorĭ cu copilăreasca lor uşurinţă, micĭ amănunte familiare.

Dar cum ar fi putut el prinde acea uşurinţă, amestecată cum e cu taina întreagă a lumeĭ şi a soarteĭ? Şi, deseorĭ aceia ce numeşte el „chestiunile încăpăţânate ale inimeĭ", se desfac într'un tremur tragic. Inţeleptul zăreşte fără osebire pe deasupra fericirilor luĭ actuale, şi crimele fraţilor luĭ de odinioră. El scrie frumoase şi tragice fragmente de filosofie poetică, cum sunt următorale strofe închinate râuluĭ *Duddon*:

...Nu pot gândi cum primul bun sosit,
Care a dat întâi de trista vale
Plecându-şi capul, obosit de cale

. . . .

Iar ondularea-ţi dulce ca un fior stră-
[bate

. . . .

Sufletul să ne mângâi cu apele-ţi cu-
[rate

Priveliştiile sunt foarte atâţătoare: haşişul saŭ literatura, dragostea saŭ muzica. Sugestiunea ce o capeţi se prezintă cu totul firească şi depinde după visător. Alchimiştĭ aĭ natureĭ ca şi aĭ arteĭ treceaŭ şi pe una şi pe cealaltă prin sufetul nostru şi niciodată un aceaş metal nu ese din vreuna din cele două făuritoare viĭ. Găsesc de cuviinţă, deşi nu în deajuns de respectuos, să alătur asociaţiunile mele de ideĭ de scriitor parizian din 1882 de acelea pe care marele poet moralist le făcea in faţa priveliştilor aceluĭ loc. Privesc unele după altele aceste locurĭ a căror cristalină albastră îmĭ explică o viaţă odihnită şi mă gândesc la nişte ochĭ de femee pe care i-am cunoscut, albaştriĭ de un albastru schimbător, când întunecat, când spălăcit.

Merg acum dealungul gârlelor care uneorĭ lărgite formează bolţĭ, alteorĭ strânse, abia se văd şi carĭ cură prin şirurĭ dese de arborĭ subţirĭ, carĭ colorează cu lumina lor verde şi tremurândă acea apă închisă şi liniştită, şi oare că zăresc un fel de calendar japonez în care sunt înfăţişate maĭ multe vederĭ, astfel zărite numaĭ în oglindirea lor. Acel calendar stă pe măsuţa vreuneĭ camere a căreĭ fereastră ar da în grădină. El era deseorĭ răsfoit de mâinile uneĭ doamne din cameră şi dacă una din acele mâinĭ n'ar fi purtat o verighetă, poate că vreun oarecine n'ar fi cheltuit viaţa chiar pentru aşa vinovate curiozităţĭ. Şi mâna cu verigheta e o mână frumoasă, iar cealaltă e şi dânsa frumoasă, amândouă subţirĭ, spirituale, leale fără îndoială şi neputincioase de a fi spus vreodată vreo minciună tăcută, una din acele minciunĭ timide cum sunt scrisorile de dragoste, una din acele minciunĭ neîndemânatice cum sunt tresăriturile unor mângâelĭ prelungite. Cu toate acestea, nu sunt în lumea asta mâinĭ maĭ curate şi maĭ perfide, ceea ce nu le împedică desigur de-a răsfoi calendarul cu emoţiunĭ estetice şi, în fapt, nimic nu-ĭ maĭ delicat şi de o maĭ mare încântarea artistică ca ele. Această oglindire e realitatea văzută prin vis: e culoarea însă maĭ dulce, desbrăcată de materie. Ea e, maĭ cu seamă pentru imaginaţia visătoruluĭ, ca o simţire dată lucrurilor nesimţitoare: mi se pare că un vânt de duioşie, de dragoste, uneşte apa gârliĭ care trece, icoana arborilor care nu trec şi că acea icoană e primită ca o mângâiere în acelaş timp când este arătată drept dorinţă.

. . . .

In alte rândurĭ, natura se sălbăticeşte, pe soseaua dela *Grasmeere* la lacul *Coniston*. Muntele *Oxefeld* se razimă pe un vârf sădit cu brazĭ umbroşĭ. Neteziturĭ neţărmurite de înalte străbat câmpia în lung şi'n lat, acolo unde drumul coteşte şi într'o vale, în fund de tot, cele două braţe ale laculuĭ *Elterwater*, poposesc obosite, despărţite pentru vecie de seculara pădure care a eşit ca din pământ.

Pentru ca aceste două lacurĭ — căcĭ acum două sunt — staŭ astfel adormite unul lângă altul, ursite să nu-şĭ maĭ unească apele, mi-aŭ readus în gându-mĭ o poveste veche, neînchipuit de veche a unuĭ simţimânt obişnuit deşi necunoscut?

Şi pentru ce oare am văzut, mergânde printre ferigile străvezii şi ierburile înrourate, prin potecile înflorite cu zecĭ de culorĭ viĭ, două fiinţe, din care una făcuse pe cealaltă să sufere tot atât ca şi ea?

Trad. de **Ioan T. M. I.**

CURIOZITAŢI

Câte limbĭ se vorbesc. — Geograful Balbi a calculat că 860 limbĭ diferite se vorbesc în toată lumea dintre carĭ 53 doar în Europa. In Africa 114, în Asia 123, în America 417 şi în Australia 117. Dar în afară de acestea maĭ sunt şi nenumărat de multe dialecte. Un alt geograf, a găsit maĭ bine de 3064 de dialecte... pe când Balbi a calculat găsind maĭ bine de 5000 de asemenea dialecte.

*

Pentru filatelişti. — Ultimile noutăţi apărute şi carĭ vor interesa pe filatelişti sunt:

Somalia dela 1c.—50 c. din care dăm pe cele de 5c. şi 50 c. verzĭ, roşiĭ-brune— şi de 1 fr. violete.

*

Bilanţul secoluluĭ al 19-lea. — Secolul al 19-lea a primit de la secolul 18-lea următoarele:

1) calul, 2) secera, 3) presa de tipar manuală, 4) tocul, 5) desemnul cu mâna, pictura cu pensula, 6) vaporul cu pânze, 7) lumânarea de seu, 8) puşca cu cremene şi altele.

Secolul al 19-lea lasă secolului al 20-lea următoarele:

1) locomotiva, automobilul, bicicleta. 2) maşina de secerat, 3) maşina rotativă, 4) maşina de scris, 5) fotografia, litografia, cromotipografia, 6) vaporul cu aburĭ, 7) lumina electrică, 8) arma tir repede.

Ion.

DIVERSE

Vulpile în Australia. — Se știe că de la introducerea epurilor în Australia, aceștia s'au înmulțit într'un chip de necrezut, producând pagube enorme.

După epure a fost introdusă vulpea în statul Victoria. Coloniștiĭ englejĭ vroiau să vâneze și pentru a-șĭ procura plăcerile și emoțiunile vânătorieĭ au adus acolo vulpĭ din Europa. Aceste însă s'au înmulțit și ele într'un chip înspăimântător în cât statul s'a văzut silit să iea măsurĭ de împuținare, acordând prime acelor ce le omoară câte 6 leĭ 25 banĭ de fie-care cap de vulpe. Anul acesta statul a plătit 37 de miĭ leĭ. Dar cum vulpile sunt foarte numeroase și pe lângă blana vulpeĭ vânătorul are o bună primă, au alergat din toate părțile la vânzare de vulpĭ, amenințând statul de a fi deposedat de marĭ sume, ceia ce a făcut să se reducă prima la 2 leĭ 10 banĭ.

* * *

Populațiunea pământu'uĭ. —D. Schooling, membru în societatea statistică a Anglieĭ, a făcut un studiu asupra populațiuneĭ de pe pământ și din diferite țărĭ, arătând care e populațiunea actuală și care va fi în viitor. In 1891 populațiunea de pe întreg pământul era de un miliard și 480 milioane locuitorĭ.

Din țările din Europa, Belgia e cea maĭ populată având 244 de locuitorĭ pentru un kilometru pătrat, apoĭ vine Anglia, Italia, Germania, etc. Din toate continentele Europa e cea maĭ populată având 37 locuitorĭ pe kilometru pătrat și Oceania cea maĭ puțin populată având un locuitor la kilometru. Dacă locuitoriĭ ar fi împărțițĭ egal pe pământ, atuncĭ fie-care kilometru pătrat ar fi ocupat numaĭ de 11 locuitorĭ. După calculele luĭ Schooling populația pe pământ ar crește cu 5 la mie pe an. Calculând această creștere am avea pe pământ în anul 2000 o populație de 2 miliarde și 548 milioane și la anul 2516 o populație de 33 miliarde și 418 milioane. La acest an populația pe pământ ar fi așa de deasă, cum e actualmente în Belgia.

* * *

Stejarul veșnic verde — In grădinele din Anglia se găsește o varietate de stejar, ale căruĭ frunze nu cad în timpul erneĭ și rămân verzĭ. Iată cum s'a căpătat această varietate: In 1766 William Lucomb a semănat un pumn de ghindă, care provenea dintr'un singur stejar. Din stejariĭ sărițĭ unul avea această particularitate curioasă de a-șĭ păstra frunzele verzĭ în timpul erneĭ. Pe acest stejar l'a îngrijit foarte bine și începu cu ramurile acestuia a altoi alțĭ tinerĭ stejarĭ în număr de maĭ multe miĭ. Toțĭ altoiĭ au conservat aceasta proprietate de a-șĭ păstra frunzele verzĭ în timpul erneĭ. Stejarul primitiv a perit, dar acum sunt în Anglia o mulțime de urmașĭ de aĭ luĭ, căpătațĭ prin altoire.

* * *

Moravuri chinezeștĭ.— Chineziĭ urăsc foarte mult războiul și arta militară e foarte desprețuită de dânșiĭ. Ori-ce răsboiu, după părerea chinezuluĭ, e o nenorocire și chiar o faptă rea. Copiilor în școală nu lĭ se vorbește de laurĭ de pe câmp de răsboiu, de triumf: din contra lĭ se spune că chiar luptele cele maĭ fericite sunt niște acte omorâtoare de oamenĭ, niște dezastre scârboase pentru ambiĭ combatațĭ. Un împărat, care se hotărește a sacrifica numeroase ființe pe câmpul de măcel este socotit drept un prinț fără înțelepciune și injust. Un general chinez, după câștigarea uneĭ victoriĭ, în loc să-șĭ serbeze triumful, trebue să ia doliu în semn de tristeță pentru cantitatea de sânge vărsat, ce a costat victoria sa. Pentru noĭ Europeniĭ la care sistemul militarist a ajuns la cel maĭ înalt grad și cultul pentru armată atât de exagerat, ni se vor părea cam caraghioase moravurile chinezeștĭ și ideile lor despre răsboiu.

* * *

Apa în Sahara. — Mult îșĭ bat capul învățațiĭ și capitaliștiĭ francezĭ de a face fertilă Sahara și în special acea parte a Sahareĭ care ține de Algeria. Se știe că ceea ce face ca Sahara să fie un Vast pustiu, e lipsa de apă. S'au făcut planurĭ grandioase. Se știe că o parte a Sahareĭ e maĭ jos de cât nivelul măreĭ, de aicĭ s'au făcut planurĭ ca să se tae un canal din spre oceanul Atlantic. Atuncĭ apa Oceanuluĭ ar năvăli asupra deșertuluĭ și ar acoperi toată partea joasă a luĭ formând o mare paralelă cu marea Mediterană, care ar fi navigabilă și ast-fel vasele comerciale și de războiu ar putea pătrunde în interiorul Africeĭ.

Pe lângă aceasta țărmurile aceşteĭ mărĭ ar deveni fertile pe marĭ întinderĭ și s'ar întemeia sate și orașe și ast-fel în locul acum pustiu, în curând ar înflori o civilizație. Aceste planurĭ însă costă mulțĭ banĭ și capitaliștilor le vine greu să riște capitalurile într'o întreprindere problematică.

Acum însă d. George Rolland, care a studiat geologia Sahareĭ algeriene, a făcut un studiu asupra hydrologieĭ aceșteĭ părțĭ. El a constatat că în Sahara algeriană e o bogată pânză de apă dulce subterană, care prin sfredelirea cu sonda țâșnește la suprafață. George Rolland propune că cel maĭ bun mijloc de a fertiliza Sahara algeriană ar fi de a întrebuința un sistem de irigațiune metodic și extensiv, făcând lucrărĭ ca aceste ape subterane să iasă la suprafață în diferite localitățĭ. Atuncĭ în jurul fie-căreĭ sorginte de apă s'ar forma o oesă fertilă și ast-fel s'ar fertiliza toată Sahara algeriană până acum nefertilă.

* * *

Descoperiri preistorice. — In insula Jamaica, care a fost descoperită de către Cristof Columb, trăia pe atuncĭ o populație indigenă de vr'o 600 de miĭ, care aparținea uneĭ rase liniștite numită *Arawak*. Mulțumită procedeurilor de civilizare (?!) ale raseĭ albe pe la 1655 nu maĭ rămăsese nicĭ un individ al aceșteĭ rase, căcĭ toată populațiunea indigenă dispăruse.

Până acum nu se găsise de cât 2 eșantilioane de craniĭ a acestuĭ popor dispărut. In timpul din urmă s'a făcut o importantă descoperire: într'o cavernă s'a găsit rămășițele a 24 indivizi de toate vârstele, de la copiĭ de 5 anĭ până la bătrânĭ carĭ aparțin aceșteĭ rase dispărute.

Pe lângă aceste schelete s'a găsit o luntre de lemn de cedru, vase de pământ și olărie stricată. O parte din aceste craniĭ au fost trimise în Anglia, spre a fi cercetate de către sir William Flower.

* * *

Broască fără creer. — D. Burt Wilder a scos creerul de la o broască și sunt maĭ bine de 7 lunĭ de când nu numaĭ continuă a trăi fără creer, dar încă se află într'o stare perfect de bună și de o forță maĭ respectabilă de cât a acelor cu creer. Se pare că nu va muri de cât de bătrânețe sau de un alt accident.

Această broască se conservă pentru a i-se studia conținutul craniuluĭ când va muri.

* * *

Intrebuințarea Cauciuculuĭ. — In Europa nu e tocmaĭ veche. La americaniĭ vechĭ, înainte de năvălirea europenilor se întrebuința însă pentru vase, încălțăminte, făcliĭ, pentru a îmbrăca panere și a le face să poată ținea în ele apă.

Dar abia în 1751 Lalondamine atrase luarea aminte a Europeĭ asupra însușirilor cauciuculuĭ din America de Sud, iar Roxburg de la Calcuta, la 1810, atrase și el luarea aminte asupra cauciuculuĭ indian.

In anul 1830 s'aŭ adus în Anglia abia 454 de cântare metrice de cauciuc, la 1850 s'a adus 7784 și în 1865 s'a adus 72535.

Acuma se aduce din America centrală 60.000 din Assan, Iava, etc. 40.000 din Mozambic 20.000, din Borneo 12.000 din Madagascar 5.000 de pe coasta apuseană a Africeĭ 50.000 din alte locurĭ 204.000, total 400.000 de cântare metrice în valoare de vre-o 180 milioane leĭ. In aniĭ din urmă Germania a întrecut pe alte țărĭ în industria cauciuculuĭ.

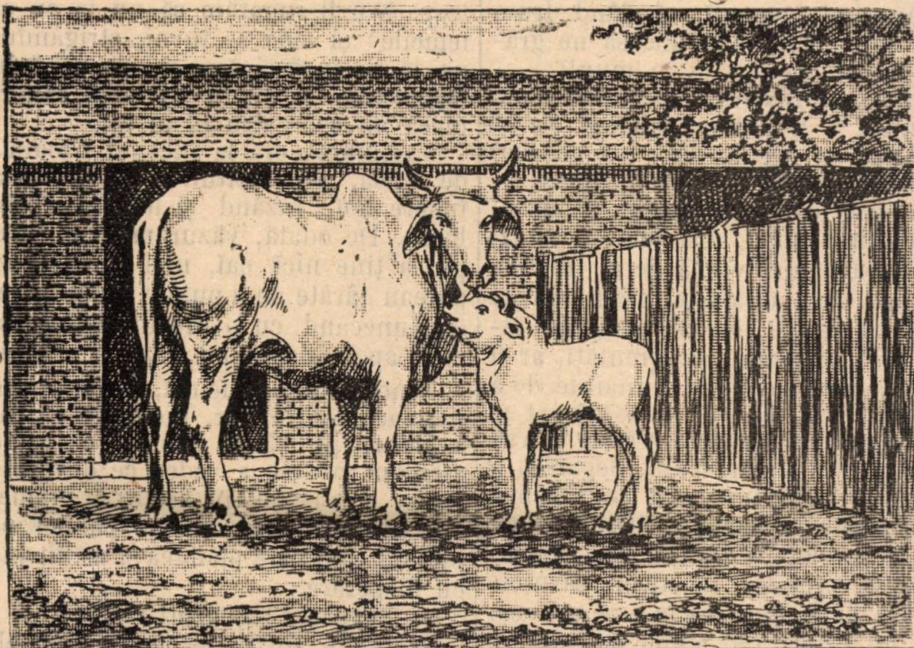
In Brazilia culeg sucul unor copacĭ, pe carĭ îĭ sfredelesc saŭ găuresc altfel, apoĭ îl lasă de se închiagă, smântâna o culeg deosebit și-o usucă pe foĭ de fier la foc domol. Aiurea pun în suc sare, saŭ piatră acră și masa închegată o usucă la soare. Plantele cele maĭ însemnate ca producătoare de cauciuc sunt: Ficus elastica (un fel de smochin) din Birmania, care se află în Iava și Madagascar; în America de Sud sunt maĭ multe speciĭ din genul Siphonia; în Africa maĭ multe speciĭ din genul Landolphia, apoĭ în Indochina și Borneo speciĭ din genul Willugheia. Plantele producătoare de cauciuc

sunt din familia Euforbiaceelor şi Artocarpeelor. In vremurile din urmă a început a veni cauciuc dat de nişte specii de Mimusops, din familia Sapotillienelor cari se află în toată emisfera sudică în foarte mare număr, ba chiar şi în Statele Sudice ale Statelor-Unite. Toate plantele din familia Sapotillelor sunt foarte bogate în suc de cauciuc şi probabil că o nouă revoluţie în această industrie se aşteaptă.

De la grădina zoologică din Londra

O mamă zebu şi viţelul său

Acest mic zebu alb aparţine rasei celei mai pure din India, fapt ce explică că numeroşi amatori au oferit grădinei zoologice «Regent Park» din Londra, unde s'a născut, suma de 1.800—2.000 lei, spre a-l cumpăra.

O mamă zebu şi viţelul ei

Este probabil că tânărul animal va servi spre a se face cu el încercări de aclimatizare şi creştere, căci mai mulţi crescători din Anglia se ocupă de câţi-va ani să producă o rasă bovidee care să întrunească calităţile comestibile ale boului european cu calităţile de rezistenţă ale zebului asiatic.

Aventuri primejdioase la Pieile Roşii

— MARE ROMAN DE KINGSTON —

— Urmare —

XV

Prima fiinţă cu care ne întâlnirăm fu Noggin, care venise cu câte-va minute 'naintea noastră.

Il puserăm repede în curent cu situaţia şi el se duse să aducă pe Laban şi pe Câinele-Alb. Acesta din urmă, se înfăşură într'o manta, ca să nu fie recunoscut nici chiar de ai lui, apoi se duse să 'i vadă printr'o deschizătură.

Când reveni spuse lui Noggin următoarele :

— Sunt oameni de ai Capetelor-de-piatră. Cum însă nu ştiu că Câinele-Alb este aci, sunt hotărâţi a ne căpăta încredererea, pentru a se stabili aci. Ce e de făcut ? Nu putem face nimic până ce nu va sosi şi Short.

Laban asculta; apoi după o mică tăcere relua :

— O să aşteptăm şi întoarcerea lui Short, apoi ne vom preface că 'i primim pe aceşti piei-roşii, şi cum vor intra, îi vom prinde, îi vom lega bine, şi apoi vom pleca lăsându'i neciopârţiţi, cum ar fi făcut ei cu noi ca să le dovedim că Feţile albe sunt mai buni cu ei.

In sfârşit sosi şi Short. Convenirăm şi cu el acelaşi lucru.

Obed şi cu mine trebuia să ne apucăm de acelaşi om ; dar nu mă puteam stăpâni de-a observa cele mai mici mişcări ale şefului lor, când înaintă încet în spre Laban.

...Oroare ! arma era să cadă asupra capului prietenului nostru, înainte ca nici unul din noi să poată veni în a'utor! In acelaşi timp însă o detunătură de puşcă se auzi şi şeful peilor-roşii atins pe la spate, căzu mort rostogolindu-se la picioarele lui Laban.

Capetele de piatră începură a da cu topoarele ; câţi-va din ai noştri fură răniţi, dar în sfârşit isbutirăm a'i lega ; nici odată n'am văzut expresie mai înverşunată ca aceia care se vedea zugrăvită pe faţa lor. Câine-Alb ghicise, 'nnaintea noastră a tuturor, îngrozitorul complot care 'l urzise, pentru a profita de încrederea noastră aparentă şi a ne măcelări apoi.

El scăpase viaţa lui Laban, omorând pe Şeful lor.

După această învălmăşală, începu pregătirile de plecare.

Toţi mergeam pe jos, bărbaţi şi femei cari 'şi ţineau copiii.

Bagajul cel mai greu fusese pus în căruţe pe care le aşezarăm pe tălpiţe, ca săniile, trase de cai.

Câine alb ne ceru voia de a ne însoţi şi noi 'l luarăm bucuroşi, recunoscători de serviciul ce ne adusese.

Ne îndreptarăm repede spre munte, fiind de mare însemnătate de a ajunge la oare care înălţime 'nainte de a se înopta.

La început fu uşor ; dar cum începurăm a urca, se schimbă afacerea.

Caii noştri deşi erau voioşi, erau însă slabi. Short care mai umblase prin locurile acelea, ne slujea de călăuză. Drumul deveni foarte greu, în cât furăm siliţi să deshămăm caii şi să le luăm noi locurile, pe când ceilalţi dintre noi, făcea potecă prin zăpadă.

In sfârşit, Short ne opri pe un fel de platou, adăpostit de toate părţile de stânci ; se înnoptase însă bine. Locul acesta avea un singur lucru bun : că putea fi lesne apărat dacă Capetele de piatră ne-ar fi atăcat.

După ce ne întinserăm corturile, fiind obosiţi, cum mâncarăm ne culcarăm.

XVI

Cum se lumină de ziuă, eram în picioare, strângând corturile, înhămând caii şi pornind-o 'nainte. Ţinta noastră era ca să ajungem cea mai 'naltă altitudine, ca Indienii să nu ne mai poată urmări, chiar pentru a 'şi astâmpăra răsbunarea lor.

Drumul era maĭ puțin greu de cât în ajun.

Eu mergeam cu ceĭ doĭ ursulețĭ aĭ meĭ. Pe unul îl botezasem Gog și pe celalt Magog.

După ce trecurăm un lac, întrebaĭ pe Short dacă nu era maĭ bine să ne oprim, de cât să maĭ intrăm din nou în munte, căcĭ începea să însereze.

— Bine înțeles, dacă nu avem a ne teme de blestemațiĭ aceĭ de pieĭ-roșiĭ. Câine-alb însă 'mĭ spuse că puteam ajunge la un loc și maĭ bun pe o cale maĭ scurtă, unde puteam petrece noaptea. Dacă Capetele de piatră îl cunosc, după cum mă tem, au să ne ia 'nainte; trebue dar să iuțim pașiĭ și să ajungem 'naintea lor la încrucișarea celor două drumurĭ. Despre asta nu maĭ vorbiĭ prietenilor noștri; pentru ce i-așĭ maĭ turbura? Eĭ știu să 'șĭ facă datoria când trebue.

Admiram tăria de caracter al luĭ Short care putea îndura singur povara unuĭ asemenea secret, și care părea cel maĭ nepăsător dintre noĭ. Iĭ eram recunoscător, că avea încredere în curajul nostru; dar mărturisesc, eram îngrijat; 'mĭ examinaĭ decĭ pușca cu luare aminte, o curățiĭ și după ce făcuĭ asta, începuĭ a fluera ușor, iuțind pasul pentru a da pildă și celor din urma mea.

Mergeam de o oră și maĭ bine. De odată mi se păru că ceva mișcă înnaintea noastră. Short se opri pe loc, cu privirea fixă.

— O! bandițiĭ, șopti el.

Abia pronunțase aceste cuvinte, când o trupă de Indienĭ se arată în mijlocul drumuluĭ, urlând, jucând și gesticulând. Eram gata să tragem focurĭ când Câinele-Alb sări între noĭ.

— Stațĭ, este poporul meu! ne strigă el. La această știre, scoase un oftat lung de ușurare. După ce oameniĭ Câineluĭ-Alb jucară, urlară îndestul, veniră cu toțĭ să se închine la picioarele șefuluĭ lor.

Acesta vroi să afle prin ce întâmplare îĭ regăsea. Toată banda începu să vorbească odată. In sfârșit Câine-Alb le porunci să tacă, și puse numaĭ pe unul din eĭ să'ĭ povestească.

Aceștĭ pieĭ-roșiĭ, după plecarea șefuluĭ lor în lagărul nostru, aflaseră că capetele-de-piatră trebuiau să ne atace peste puțin. Repede adunaseră tot ce posedau și se refugiaseră în tr'un loc sigur, încredințând unor bravĭ grija de a observa mișcările inamiculuĭ Capete-de-piatră păreau furioșĭ, după ce descoperiră colibele părăsite; de ciudă și ca să'șĭ răsbune, le arsese, apoĭ se îndreptase înspre lagărul nostru.

Trimișiĭ noștri văzuseră cum au fost primițĭ, și încredințațĭ că Câine alb și noĭ suntem în primejdie mare, au alergat la locul unde se ascundea tribul lor pentru a'l chema în ajutor.

Mare le fu mirarea sosind în lagărul nostru, să'l găsească gol. Găsiră pe capete-de-piatră legațĭ cobză, însfârșit, ghicind calea pe care o luasem, datorite unor indiciĭ lăsate de câine-alb, carĭ nu aveau înțeles de cât pentru oameniĭ luĭ, apucase un alt drum de cât prin munte, și ajunsese astfel înaintea noastră.

Noaptea trecu liniștită. Inspre dimineață un vânt cald se ridică, topind ghiața și făcând astfel drumul maĭ ușor. Peste câte-va zile avea să înceapă primăvara, topind ghețurile, deslănțuind nemețiĭ, și dând drum liber șiroaielor. Trebuia să ne grăbim, ca să pu pierim în munțĭ.

Atinsesem însfârșit extremitatea occidentală a Munților-Stâncoșĭ; ca să ajungem în California, nu ne maĭ rămânea de cât a scoborî partea opusă celeĭ care o urcasem, și lucrul ni se părea ușor. Cu toate acestea, nu putea fi nicĭ vorbă de a înhăma caiĭ sau boiĭ. Coastele erau așa de scurte și repezĭ, în cât căruțele târâte prin propriile lor greutățĭ, ar fi sdrobit bietele dobitoace înainte de a ajunge chiar, și s'ar fi sfărâmat și ele lovindu-se de vre-o stâncă. Ca să scăpăm din încurcătură, legarăm o frânghie lungă, un capăt de o stâncă și cu celalt la spatele căruțeĭ, și cu chipul acesta, desfăcând frânghia făceam să alunece încetișor căruțele noastre până ajungea la vre un șes. care ne slujea de punct de plecare pentru altă nouă scoborâre, și așa maĭ înainte.

Datorită acestuĭ mijloc înaintam sigur, dacă nu repede.

După două zile, trecusem partea cea maĭ grea a munților. Coastele erau tot așa de repezĭ, dar maĭ puțin stâncoase și maĭ lungĭ. Inaintam cu greutate, dar când ajungeam în vre un loc, unde ne puteam opri, scoteam un lung oftat de ușurare.

Prima experiență reușind, aplicarăm acest mijloc la toate căruțele și peste câte-va zile zărirăm în depărtare o câmpie mare care înfățișa termenul părțeĭ celeĭ maĭ grele a călătorieĭ noastre. Pentru un moment câmpia ne apărea ca pământul făgăduințeĭ la care trebuia să ne grăbim a-l câștiga.

Dar înainte de asta, ne maĭ rămânea de trecut un munte înalt cu vârfurĭ ascuțite, la ale căruĭ poale se afla o prăpastie de vre-o 6 sau 7 sute de picioare adâncime.

Inainte de a lăsa să alunece căruțele noastre, luam aceleașĭ prevederĭ carĭ ne isbutise până aci, când un emigrat irlandez se apropie de noĭ. Patrick Leary era unul din membriĭ ceĭ maĭ veselĭ și ceĭ maĭ iubițĭ din trupa noastră. Or, de câte-va zile, nu maĭ înceta de a mormăi în potriva moliciuneĭ noastre, și toțĭ aĭ luĭ, femeĭ, copiĭ, ginerĭ, nurorĭ, împreună găseau că el avea dreptate.

— Lăsațĭ căruțele singure; ajung ele destul de bine până jos la poalele munteluĭ. Până acum, vă întreb, li s'a maĭ întâmplat vre-un accident?

— Nu, Leary, răspunse Laban; nu s'a întâmplat nimic, fiind-că am avut grije să'l preîntâmpinăm.

— Așĭ! așa sunteţĭ voĭ! găinĭ plouate! O să vă arătăm noĭ cum se merge, când aĭ un drum așa de drept și ușor ca ăsta.

Și Leary se sforța a pune cai la trap. Noĭ îl rugarăm să nu ia cu el femeile; și abia se învoi, strigându-ne să ne însărcinăm cu ele până în California. Apoĭ, dând biciŭ cailor, plecă cu ceĭ patru fiĭ aĭ luĭ.

Scoborârea era la început ușoară; de aceea, nenorocitul, se tot întorcea înspre noĭ, râzând și fluturând din biciu. De odată, văzurăm că nu maĭ putea ține nicĭ caĭ, nicĭ căruța carĭ păreau târâte de o putere amețitoare, și alunecând cu o iuțeală de nedescris, apoĭ dispărând după o stâncă.

Nenorocitele de femeĭ, văzând acel spectacol îngrozitor, începură a țipa, a geme, pe când Obed și cu mine alergam pentru a vedea ce devenise Leary și a'ĭ veni în ajutor la vreme.

Găsirăm la marginea prăpăstieĭ, pe bietul Leary care plângea și ne chema cu disperare:

— Scăpați-ĭ! Scăpați-ĭ!

Douĭ din fiiĭ luĭ zăceau lângă el. Dar ceilalțĭ douĭ? Unde era căruța? Vaĭ! Ne aplecarăm înspre prăpastie; un torent curgea în adâncime. Se distingea pe malurile luĭ o roată și capul unuĭ cal, dar nimic nu maĭ mișca, nicĭ un sgomot. Oamenĭ și animale se sdrobise în cădere.

Mă reîntorseĭ la Leary și la ceĭ douĭ fiĭ aĭ luĭ, carĭ 'șĭ veniseră în simțirĭ, dar incapabilĭ de a se mișca.

Plângeau de 'ţĭ sfâșia inima, și sărmanul lor tată 'șĭ smulgea părul, blestemând fatala luĭ imprudență, cauza morțeĭ celor douĭ copiĭ aĭ luĭ. Ceĭ carĭ scăpaseră datorau viața uneĭ mișcărĭ instinctive; eĭ săriseră din căruță fără a'șĭ da seama, în clipa când aceasta, luată de vârtej, și târâtă de o putere iresistibilă, se rostogolea în fundul prăpăstieĭ. Nenorocițiĭ erau într'o stare de sdruncinare morală și fizică în cât ar fi fost o cruzime să'ĭ lașĭ singurĭ un moment. Atuncĭ spuseĭ luĭ Obed să se ducă să aducă ajutoare pe când eu rămâneam cu eĭ. El plecă. și în lipsa luĭ, mă siliĭ să îndulcesc durerea nenorocituluĭ irlandez.

Vaĭ! nu era chip! Leary, în prada unuĭ fel de aiurărĭ, ișĭ chema copiiĭ ceĭ morțĭ și vroia să alerge în ajutorul lor. Unul din tineriĭ băețĭ leșină, și mă temeam să nu moară până vine

Obed. Nerăbdarea mă făcea să tremur. Insfârşit, în depărtare se auzeau ţipete şi scârţâiturĭ de roate. Erau însfârşit Raggeţiĭ, şi cu eĭ, mama, femeile şi surorile victimelor accidentuluĭ.

Urmă apoĭ o scenă mişcătoare şi dureroasă la infinit.

Femeile săriră din căruţe, fără a maĭ aştepta să oprească. şi se aruncară pe răniţĭ, strângându-ĭ în braţe, acoperindu-ĭ de sărutărĭ şi lacrămĭ. Cele două văduve se svârcoleau în crize nervoase, rugându-le a le înapoia soţiĭ. Ne pierduserăm cu toţiĭ capul, când sosi Laban. El dete răniţilor câte-va îngrijirĭ, îĭ transportă împreună cu femeile într'o căruţă, apoĭ porunci să ne urmăm drumul.

Nu ne opriră de cât pe ţărmurile unuĭ râu care trebuia să formeze puhoiul pe care 'l văzusem din depărtare. Cea maĭ mare parte din ceata noastră, se ocupa a întinde corturile şi a îngriji de răniţĭ; dar Obed, fraţiĭ luĭ, gineriĭ luĭ Leary şi cu mine, o pornirăm în descoperirea corpurilor tovarăşilor noştri morţĭ. Graba noastră era aşa de mare, în cât plecarăm chiar şi nemâncaţĭ.

Luasem cu noĭ prăjinĭ; ajunserăm la un buchet de arborĭ, ne agăţarăm de crăcile lor, şi din ramură în ramură, ajunserăm pe o stâncă înaltă, la picioarele căreia şuvoiul cădea la vre-o 20 de picioare înălţime. Trecusem de locul unde căzuse prieteniĭ noştri; trebuia dar să ne întoarcem înapoĭ. Aproape nu maĭ aveam nicĭ o speranţă, când de odată, zărirăm la vre-o 50 de metri de noĭ, sfărâmăturile uneĭ căruţe şi cadavrele cailor. Vre-o 12 vulturĭ erau deja jos peste eĭ, rupându-ĭ cu ciocurile. Noĭ îĭ gonirăm cu multă greutate, şi apoĭ ne căsnirăm a ridica şi da la o parte căruţa. Ce spectacol înfiorător ne isbi vederea! Sămaniĭ noştri prietenĭ, sdrobiţĭ, spintecaţĭ zăceau într'un lac de sânge! In jurul lor o mulţime de instrumente şi lăzĭ, unele peste altele. Era cu neputinţă a maĭ aduna aceste triste rămăşiţe.

Săparăm decĭ o groapă într'un colţ al prăpăstieĭ, şi după ce maĭ jelirăm acele corpurĭ nenorocite, îĭ acoperirăm de pietre ca să poată dormi în pace.

Iarna va acoperi pământul cu zăpadă, toamna va face să se scurgă ploile, soarele va auri, în primăvară stâncile sterpe, si vara vor înverzi ţărmurile puhoaielor, de câte orĭ, vaĭ! nainte ca vre-o fiinţă omenească să descopere această nenorocită groapă! Asta este soarta care ameninţă pe emigranţĭ, şi cu toate acestea, încrezătorĭ în viitor, merg veselĭ, semănând cu amândouă mâinile pentru aceĭ carĭ vor veni după eĭ.

Abia sfârşisem trista noastră afacere când observarăm că se înoptase.

Nu ne maĭ puteam reîntoarce în lagăr; ne lipirăm decĭ unul lângă altul, la picioarele uneĭ stâncĭ, aşteptând ziua şi îndurând foamea şi frigul.

Cum se lumină de ziuă, o pornirăm, dar ne trebui vreme bună până să ajungem între prieteniĭ noştri.

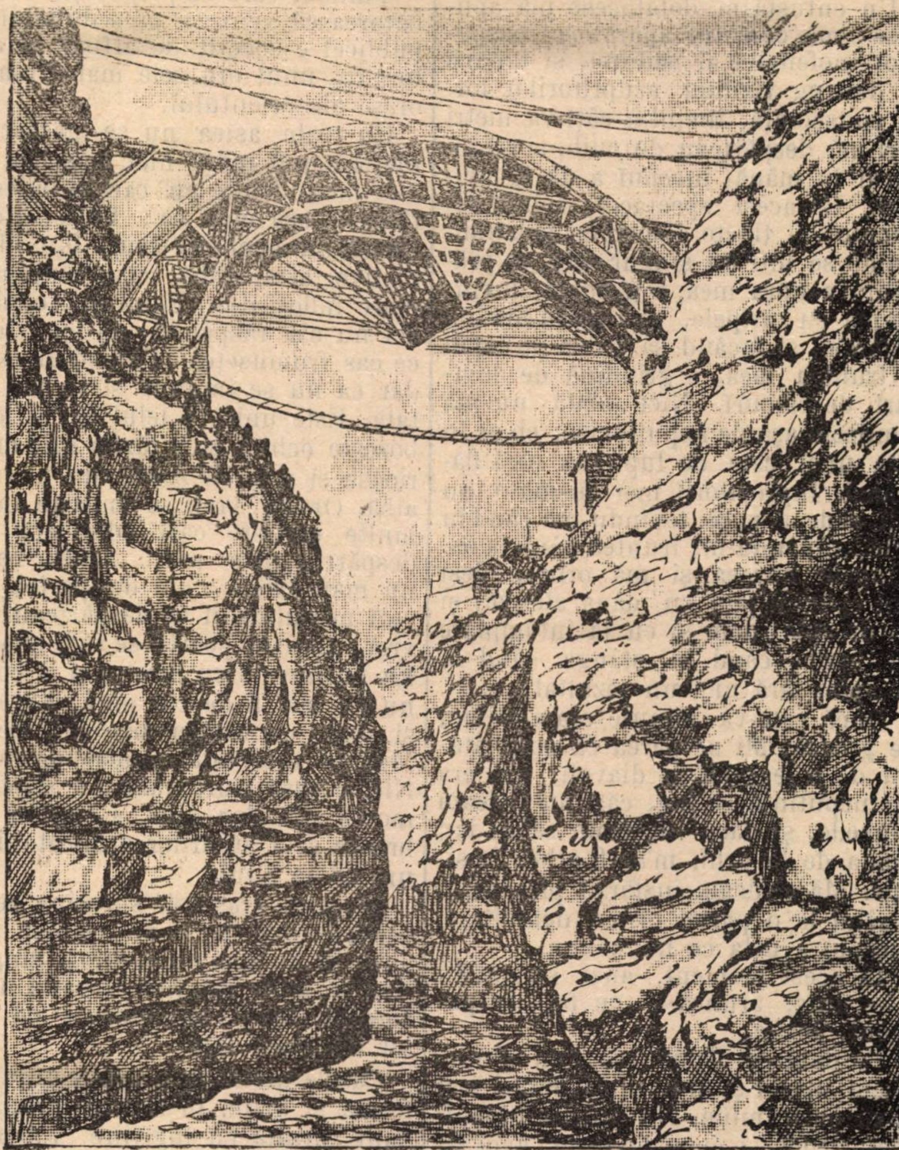
XXI

Trista veste pe care o aduserăm luĭ Leary şi familieĭ luĭ, provocă iar o explozie de suspine şi ţipete. De aceea, cum îmĭ potoliĭ foamea, nu maĭ avea de cât un gând: să fug din lagăr. Laban hotărîse să ne oprim câte-va zile; puteam dar să mă depărtez fără teamă.

Era o oră, de când mergeam înaintea mea, fără nicĭ un scop, când zăriĭ maĭ mulţĭ şoimĭ sburând deasupra mea, în aceiaşi direcţie. Nu mă putuĭ stăpâni ispiteĭ de a nu trage într'unul: era enorm şi avea ghiare destul de marĭ cu carĭ putea ţine un epure sau o oaie. Nu vroiam să'l mănânc, căcĭ după ce'l uciseĭ îl aruncaĭ şi căutaĭ a descoperi unde se opriseră ceilalţĭ.

Ajunseĭ numaĭ de cât pe un şes mare, pe care văzuĭ un cuib din crăcĭ încolăcite, mare cât un coş din acelea cu carĭ se duc ţăraniĭ la târg. In jurul luĭ, erau oase, schelete de animale şi maĭ multe cadavre de epurĭ, de porumbeĭ, şi alte diferite animale. Pe de-asupra, şoimĭ marĭ şi

Cea mai înaltă punte din lume

In curând se vor termina lucrările pentru puntea de piatră, în apropiere de oraşul Constantina din Algeria, care este un cap d'operă architectonică. Această punte este construită deasupra uneĭ colosale prăpăstiĭ. Arcul poduluĭ, care se vede în ilustraţia de faţă are o coardă de 77 metri şi se află la o înălţime de 110 metri deasupra niveluluĭ văeĭ de jos.

micĭ, descriau în aer cercuiturĭ carĭ din ce în ce se strângeau ; această din urmă circonstanță nu o remarcaĭ.

Un entusiasm dobitocesc mă apucase : mă consituiĭ apărătorul oaspeților inofensivĭ aĭ pădureĭ, și hotăriĭ să distrug vizuina asupritorilor lor. In consecință, înaintaĭ câțĭ-va metri carĭ mă despărțeau de cuib, și cu toporul în mână, începuĭ a da la loviturĭ. La acest spectacol, șoimiĭ isbucniră în țipete disperate, și strângându-se într'un singur corp, se prăvăliră asupra mea, toțĭ odată, lovindu-mă cu aripele, sgâriindu-mă cu ghiarele, și făcând să plouă pe capul și fruntea mea, o grindină de loviturĭ de ciocurĭ. Nicĭ odată nu mă simțisem așa de neputincios, chiar în fața uneĭ cete de lupĭ sau urșĭ flămânzĭ. Ingrozitoriĭ meĭ dușmanĭ, nu îmĭ dădeau pace, lovindu-mă când în ochĭ, rupându-mĭ fruntea până la os. Sângele curgea și mă orbea, deși îmĭ apăram fața cu mâna stângă, și cu dreapta dam și eu la întâmplare cu barda când în stânga când în dreapta, fără nicĭ un rezultat.

După câte-va minute eram nebun de groază. Mi se părea că sunt atacat de o legiune de diavolĭ. Imĭ era cu neputință să fug, căcĭ nu vedeam limpede, și daca încercam să'mĭ iau mâna de la ochĭ, m'ar fi orbit, la sigur. Mă credeam însfârșit pierdut, și lăsând la o parte orĭ-ce demnitate, începuĭ a urla ca un nebun.

In acest moment, auzi strigând :

— Iute, aruncă-te cu fața la pământ, Jeane.

Pe dată ce făcuĭ așa, un glonte șueră în aer și unul din inamiciĭ meĭ căzu peste mine. Nu murise bine; iĭ maĭ dedeĭ și eu o lovitură, apoĭ ridicaĭ capul să văd ce se petrece.

Șoimiĭ se pregăteau la un nou atac asupra mea, dar alte două gloanțe iĭ puseră pe fugă.

Sam Short, căcĭ el era care sosise din fericire în ajutorul meu, îmĭ ajută de mă sculaĭ; văzându-mĭ fața, începu a râde. Vream și eu să râd cu el, dar nu-mĭ era cu putință. Pericolul din care scăpasem, era neapărat, cel maĭ îngrozitor, pe care il întâmpinasem, și eram încă prea mișcat ca să pot glumi.

Pe drum, spre casă, rugaĭ de Short să nu maĭ spună amicilor meĭ cele ce mi se întâmplase.

După vre-o zece zile, friguluĭ din munțĭ iĭ succedă o căldură care ne apăsa pe toțĭ și ne sâcâia. Oamenĭ și animale eram prăpădițĭ. Pe căldură însă, ne odihneam, și nu ne urmam drumul de cât în revărsatul zileĭ, și noaptea pe 'nserate de tot. Tovarășiĭ meĭ se obișnuiau și eĭ cu greu la acest fel de viață ; cât despre mine, aveam peste cap de emigranțĭ și emigrărĭ. (Va urma)

TUNISUL

Tunisul care se pregătește să sărbătorească venirea președinteluĭ republiceĭ e socotit de artiștĭ și călătorĭ ca unul din cele maĭ frumoase orașe ale orientuluĭ.

Cu toate astea nu se găsesc aci nicĭ bisericĭ marĭ, nicĭ moschee sau alte monumente cu carĭ se fălesc atâtea orașa marĭ ca : Paris, Roma, Constantinopol saŭ Cairo. Din diferite motive arta arabă care a ajuns la mare înflorire în Egipt și Andaluzia aci nu s'a răspândit de loc. In orĭ ce cas frumusețea Tunisuluĭ există, dar ea nu se impune și trebue căutată. Este unic în felul luĭ și nu obosește ochiul cu străzile sale misterioase și palatele zidite din marmoră albă. Orașul Arab se împarte în maĭ multe cartiere carĭ odinioară erau despărțite prin porțĭ. Aceste bariere nu maĭ există afară de partea prin carĭ musulmaniĭ se despărțeau de evreĭ. Această poartă se vede și acum. Ea putrezește cu încetul și în curând nu va maĭ fi de cât praf. Evreiĭ au și acum un cartier deosebit. Cetatea Medina e locuită numaĭ de Arabĭ. Nicĭ o casă Europeană nu strică armonia străzilor albe, a bolților umbroase și a arcurilor aruncate de pe un zid la altul.

In acest oraș eștĭ surprins de trecerea bruscă de la un sgomot asurzitor la liniștea unor străzĭ singuratice pe unde nu vezĭ trecând de cât câte-va femeĭ musulmane cu vălul lor alb peste față.

Casele arabe au o arhitectura uniformă și toate, în fie care primăvară sunt văruite cu ingrijire. Exteriorul lor n'are nimic caracteristic. Singure porțile masive decorate cu marĭ cue și impodobirea vălurilor cu carĭ femeile își ascund fața de privirile trecătorilor, arată maĭ mult sau maĭ puțin bogăție și gust. Cu toate că există o așa de mare deosebire în teate lucrurile, străzile arabe nu sunt monotone căcĭ în toate lucrurile de puțină însemnătate se găsește ceva plăcut. Icĭ vezĭ o fereastră susținută de grinzĭ pictate, colo o boltă sprijinind o casă, dincoace strașina roșie și verde a uneĭ școlĭ coranice de unde se aud vocile micilor școlarĭ.

Din toate aceste case, în totdeauna închise, nu străbate nicĭ un sgomot. Ele par pline de mister. Și cine n'ar dori să treacă pragul acestor case, unde se găsesc femeile cele maĭ frumoase, carĭ semănând cu niște păsărele în culorĭ și ciripit de dragoste, stau închise în aceste coliviĭ albe !

Strada Andaluzilor are construcțiile cele maĭ însemnate ; casele sunt palate. După triumful catoliceĭ Isabela, Mauriĭ literațĭ, savanțĭ și artiștĭ gonițĭ din Spania, fugiră în Africa de nord și maĭ cu seamă în Tunis. Eĭ se numiră andaluzĭ. Formară o clasă aparte și astăzĭ încă familiile aristocrațieĭ din Tunis sunt descendentele maurilor din Andaluzia. E ușor să-ĭ deosebeștĭ de ceilalțĭ prin frumusețea și apucăturile lor maĭ nobile. Negriĭ marocanĭ, purtând la cingătoare o geantă de piele roșie, brodată, culcațĭ pe băncile de piatră din fațada palatelor, păzesc cu credință locuința stăpânilor. Eĭ sunt renumițĭ pentru cinstea și credința lor. Străzile din apropierea moscheelor sunt sgomotoase din cauza musulmanilor carĭ se duc și se întorc de la rugăciune.

Ca în orașele noastre gotice, prăvăliile sunt aproape de moschee, așa că fiiĭ profetuluĭ se pot ocupa fără osteneală și de afacerĭ și de sufletele lor. Piața Halfuin e locul de plăcere al locuitorilor din Tunis. Cafenelele și bărbieriile sunt frecuentate maĭ ales de bogațĭ și tinerĭ. Aicĭ, la o anumită epocă, celebrul Karacus (caraghiosul arabilor) înveselește pe părințĭ și copiĭ.

Seara lumea se plimbă pe sub mulțimea duzilor umbroșĭ, vorbind și râzând. Aceste sgomote vesele fac din Tunis, seara, în lumina artificială, un oraș plin de viață și atracție.

Arabiĭ au numit acest oraș floarea orientuluĭ. Une-orĭ il numesc Tunisul verde, fiind-că primăvara se răspândește pe terasele și zidurile sale vegetația superbă și plină de viață, care il îmbracă cu o manta de foĭ și florĭ. Tunisul alb e ca un curcubeu. El reflectează toate nuanțele cereștĭ și soarele il îmbracă în purpură înainte de a dispare în dulcea noapte înstelată a orientuluĭ.

Trad. de **Moștavru**.

Desiegarea uneĭ enigme

Țara noastră-ĭ vizitată,
De Nemțĭ, Rușĭ și de Francezĭ,
de Grecĭ mândri și de Ungurĭ,
Păn' și chiar de Siamezĭ.

Iar toțĭ carĭ trec hotarul
Scumpeĭ noastre Românĭĭ,
Sunt cuprinșĭ de-un dulce farmec,
De-admirărĭ adâncĭ și viĭ,

Căcĭ femeĭ așa frumoase,
Cum la noĭ se întâlnesc,
Nicăierĭ, în altă țară,
Cât să umble, nu găsesc.

„Ce să fie ?!... Ce minune ?!...“
Se întreabă toțĭ mirațĭ,
„De 'nfloresc așa dulcĭ îngerĭ
„Sub frumoșiĭ munțĭ Carpațĭ?!“

Să vă spun care-ĭ minunea,
Crema Flora-ĭ năzdrăvană,
Ea din orice fată face
O Ileană Cosinzeană !

Carol Scrob

TOŢI ABONAŢII LA

„ZIARUL CALATORIILOR"

Participă, cu începere de azi, la următoarele mari şi de valoare premii :

1) **Un elegant pat de fier** pentru copil, cumpărat de la cunoscuta casă «Industria metalică Marcu», Bulevardul Elisabeta, No. 5.

2) **Una puşcă fină de vânătoare** cu două ţevĭ, cal. 12, din vechia şi renumita fabrică «Pieper-Bayard».

3) **Un pistol automat de buzunar,** Pieper Bayard, modelul cel maĭ nou, fiind de calibru mare, 7.65, însă format redus, foarte portativ.

4) **Una carabină de mare precisie,** cal. 22, Pieper-Bayard, semi-automatică.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin **B. D. Zisman**, calea Victorieĭ, 44, furnizorul Curţeĭ Regale.

5) **Un gramofon perfecţionat.**

6) **Una mandolină**, din lemn de palisandru, ornată cu sidef, cumpărate de la marele magazin de muzică **Jean Feder**, calea Victorieĭ No. 54.

7) **Un frumos vas** pentru fructe sau mezelurĭ şi **o frumoasă tavă**, ambele argintate, cumpărate de la vechiul magazin de bijuterie **Th. Radivon**, Bd. Elisabeta, 9 bis.

8) **Un ceasornic de biurou,** lucrat artistic în marmură şi bronz.

9) **Un frumos ceasornic** în cutie, pentru voiaj, cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie **Schmith & Stratulat**, calea Victorieĭ, No. 53.

10) **O frumoasă pendulă** de voiaj care se întoarce la opt zile.

11) **Patru pahare pentru ceaiu**, cu scăunelele lor de argint de China, cumpărate de la cunoscutul magazin **«Ceasornicăria Colţeĭ»**, strada Colţeĭ, No. 31.

12) **Şease cămăşĭ bărbăteştĭ** de zi, de zefir sau albe, cu piepţĭ de olandă, după alegere şi măsură, carĭ se vor lucra de cunoscutul magazin de lingerie **La Patru sezoane**, calea Victorieĭ, Pasagiul Maca, vis-à-vis de poliţie.

13) **O duzină crema «Flora»**

14) **O duzină săpun «Flora»**

15) **O duzină pudră «Flora»**

16) **Şease frumoase gente** pentru dame.

17) **Şease linguriţe** de dulceaţă.

18) **Zece linguri** pentru masă.

19) **Zece furculiţe** pentru masă.

20) **Zece plachete argintate**, reprezentând fotografiile M. S. Regeluĭ şi Regineĭ, comandate anume pentru premiĭ.

Toate aceste frumoase premiĭ se oferă cu începere de azĭ, prin tragere la sorţĭ, abonaţilor «Ziaruluĭ Călătoriilor».

PREŢUL ABONAMENTULUI:

Pentru 1 an leĭ 5; Pentru 6 lunĭ 2.60

Spre a participa la aceste premiĭ, abonaţiĭ pentru un an primesc 2 bonurĭ, iar ceĭ pe 6 lunĭ 1 bon.

NOUILE MARI PREMII

OFERITE DE ZIARUL

„UNIVERSUL"

ABONAŢILOR SĂI, LA TRAGEREA DIN MAIŬ 1911.

O NOUA VILA LA SINAIA

«Vila Theodora», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziţia cea maĭ splendidă din localitate

Un salonaş modern

compus din: o canapea, două fotoliurĭ, patru scaune şi o masă de mijloc, foarte elegant, cumpărat dela fabrica de mobile de artă **I. Brezoiu**, calea Rahoveĭ, 50, unde se găseşte în permanenţă o bogată şi aleasă expoziţie de mobile de toate genurile

UN DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, cumpărat de la **Industria metalică «Marcu»**, Bulevardul Elisabeta, No. 8.

O GARNITURA DE MOBILA PENTRU INTRARE

compusă din o canapea, patru scaune, două fotoliurĭ şi o masă cumpărate de la cunoscutul magazin de mobile de trestie şi bambu **Littman**, strada Lipscanĭ, No. 3.

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn **Marin V. Ganea**, şoseaua Mihaĭ-Bravul, No. 37 şi strada **Şerbănică**, No. 10.—Sucursala calea Victorieĭ, No. 107.

O SCOARŢĂ ROMÂNEASCĂ ŞI O BLUZĂ (IIE) DE MĂTASE

de la **Bazarul Naţional** de ţesăturĭ româneştĭ, calea Victorieĭ, 110.

UN SALONAŞ DE BAMBU

cumpărat de la cunoscuta fabrică de mobile în acest gen **E. A. Pucher**, calea Victorieĭ, No. 148.—**Sucursala** Bulevardul Elisabeta, No. 18, «La Cometa Haley».

O DORMEZĂ, DOUĂ FOTOLIURI ŞI UN PARAVAN ARTISTIC

lucrate în vechiul atelier de tapiţerie **Ioan Niculescu**, strada Câmpineanu, No. 31.

O pendulă de stejar afumat şi o tavă argintată, cumpărate de la magazinul de încredere *Schmidt & Stratulat*, calea Victorieĭ, No. 53.

O bicicletă, o puşcă de vânătoare şi un pistol automat, cumpărate de la marele magazin de biciclete şi arme *B. D. Zissmann*, calea Victorieĭ, No. 44.

Un gramofon, o vioară, un flaut şi o harmonică, cumpărate de la cunoscutul magazin de muzică *Jean Feder*, calea Victorieĭ, No. 54.

1 pendulă de perete şi 6 linguriţe de argint suflate cu aur, cumpărate de la cunoscutul magazin *«Ceasornicăria Colţei»*, str. Colţeĭ 31.

O splendidă rochie albă, lucrată artistic în ajururĭ.

O dormeuză, 2 fotoliurĭ şi un paravan artistic, lucrate în vechiul atelier de tapiţerie *Ioan Niculescu*, srada Câmpineanu, No. 31.

Un ceasornic de aur cu treĭ capace pentru bărbat

1 brăţară de aur 14 kt. cu 5 perle fine.

2 ceasoarnice de aur pentru doamnă.

1 inel de aur cu rubin pentru bărbat.

1 pereche de cerceĭ cu diamante şi rubine Capuchon, de o mare valoare.

O frumoasă şi preţioasă broşă.

1 inel de aur 14 kt., pecetar pentru bărbat.

6 ceasoarnice remontoir de argint cu câte 3 capace

1 ceasornic de metal emailat.

1 binoclu fin, 6 ceasoarnice remontoir de metal.

1 elegantă compotieră argintată de mare valoare.

50 cutiĭ de cremă, pudră şi săpun «Flora» în cutiĭ speciale făcute anume pentru abonaţiĭ noştri.

2 aparate economice de încălzit inventate de d-nu căpitan Castano.

20 plachete argintate reprezentând fotografiile Regeluĭ şi Regineĭ, comandate anume pentru premiĭ.

Toţĭ aceĭ carĭ se abonează cu începere de azĭ maĭ primesc gratuit şi un volum din: **Memoriile Regelui Carol I.**

Anul XII. — No. 727 | 10 BANI IN TOATA ȚARA | Joui 14 Aprilie, 1911

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ŞI AL INTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Lei 5.—Pe un an în toată țara
» 2.60 » ½ » » » »

Redacția și Administrația
No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână
— MARȚEA —

Călăreții sosiră în galop în fața miresei. — (Vezi pag. 5096).

Căsătoria la Galaşi

Debarcaţi de o săptămână în golful Tadjurah, mergeam, locotenentul Lefèvre şi eŭ, ca să intrăm într'una din primele văi ale munţilor Abisinieni, unde, sub dubla influenţă a apeĭ şi a căldureĭ, vegetaţia tropicelor este foarte fecundă. Incă vre-o zece kilometri de parcurs şi ajungem istoviţi de oboseală, dar fericiţi c'am ajuns în sfârşit la ţintă, la şeful care îndeplineşte funcţia de primar, şi care a binevoit, să ne ofere ospitalitatea şi să insiste cu stăruinţă ca să ,,poposim la el".

Intrând în locuinţa sa, găsirăm toată lumea ocupată foarte mult cu pregătirea uneĭ nunţi: gazda noastră îşĭ mărită fata cu fiul unuĭ alt primar din Béeza.

La fiecare moment vedeam umblând servitorii aplecaţi sub greutatea enormelor chiupuri de idromel şi de bere; pe urmă, de toate părţile, se vedeaŭ vasalii carĭ veneaŭ ca să aducă plocoanele logodniceĭ şi să contribue la strălucirea sărbătoareĭ, unul cu carne de vacă, altul cu miere, cel d'al treilea cu stofă etc. Şoproanele eraŭ deja ridicate, mesele puse şi mulţimea de comesenĭ alerga din toate satele de unde se pregăteaŭ pentru ospăţul de a doua zi şi pentru dansurile carĭ ţineaŭ o mare parte din noapte.

Prin urmare din cauza acestor preparative mari ,gazda noastră se scuză că nu poate să ne ofere un loc în casa sa şi ne rugă să primim la ,,*beletengueta*" sa, saŭ majordom, a căruĭ locuinţă, foarte aproape, era situată pe o colină râpoasă, care forma o fortăreaţă puternică. Sunetul cimpoaielor şi al clarinetelor, carĭ veneaŭ până la noĭ, ne dedeaŭ mereŭ ghes să ne amestecăm în dansurile abisiniene; obosiţi de un drum atât de lung şi obositor, eram stăpâniţĭ de o singură dorinţă: ca să ne repauzăm puţin în linişte.

A doua zi, ne-am dus să facem o vizită tatăluĭ tinereĭ căsătorite (logodită). El ne reţinu la dejun şi duse maĭ multe pahare cu bere slugilor noastre, carĭ eraŭ libere pe d'asupra să se amestece la sărbătoarea generală începută din zorii zileĭ în sunetul vioarelor, trompetelor şi cântecelor dănţuitoarelor.

Din acest moment, petrecerea rămânea în permanenţă deschisă la toţi ceĭ ce veneaŭ; se vedea curgând toţi sătenii provincieĭ. Mâncările eraŭ copioase, dar puţin variate, piperul şi mirodeniile formaŭ singura sărătură.

Numaĭ decât ce umărul comesenilor deveni aşa de mare ca mesele nu îi ajungeaŭ şi fură poftiţi să mănânce pe la cuptoare. Ceĭ ce se săturaŭ se sculaŭ ca să facă loc noilor flămânzĭ, şi plecaŭ d'alungul zidului unde li se servea băutură. Acolo am putut vedea că eĭ nu se supun nicĭ odată şi că sunt contra celor răstigniţi.

Maĭ întâiŭ eram foarte curios să ştiŭ cum aceştĭ indivizĭ carĭ sorbeaŭ berea şi idromelul cu această spăimântătoare iuţeală puteaŭ să suporte o asemenea cantitate de lichid. Văzuĭ numaĭ de cât că fiecare conmesean dosit de toga sa, făcea cu dibăcie gaură în pământ şi atuncĭ un fel de mişcare a Danaidelor îmĭ fu explicată.

Pe seară, logodnicul fu introdus, în mijlocul unuĭ mare număr de călăreţĭ şi servitorĭ armaţĭ din cap până în picioare.

In sală saŭ ,,*aderaş*", se aşează pe un scaun şi i se serveşte băutură şi mâncare; pe urmă vornicelul săŭ se duce să ia pe viitoarea soţie de la mama sa şi o conduce în josul colineĭ, într'o câmpie unde călăreţiĭ pot să-ĭ arate dibăciile lor. Lăsând-o în paza servitoruluĭ săŭ, el se reîntoarce să ia pe logodnic, care împreună cu toată adunarea se scoală şi se duce înaintea tinerii fete; aceasta e aşezată jos şi priveşte.

Călăreţiĭ ajunseră în galop înaintea eĭ, şi începură numaĭ de cât câteva jocurĭ, pe carĭ arabiĭ le cunosc sub numele de ,,*djerid*" şi carĭ consistă în a arunca cu o vargă într'un călăreţ dibaciŭ care trebue să pareze cu scutul şi să nu lase să fie atins nicĭ el, nicĭ calul luĭ.

Pe urmă vin dansurile; după o jumătate de oră de aceste exerciţii, logodnica este recondusă lângă mama sa, şi noĭ reintrarăm cu logodnicul în sala de ospăţ. Văzându-l că se aşează pe scaun, am crezut că ceremoniile s'aŭ terminat şi eram gata să mă retrag, când un zgomot fără veste îmĭ atrase atenţia.

Văzuĭ cum grupurile de invitaţĭ se dedeaŭ la o parte pentru a face loc unuĭ om care ducea în spinare o femee; găsiĭ, într'adevăr, o noutate în această petrecere aşa de neobişnuită, dar nu fu maĭ mică mirarea mea recunoscând în această femee pe logodnică!

Aşa era, fără îndoială, obiceiul, căcĭ toată lumea se uita cu cea maĭ mare şi neclintită gravitate.

Logodnicul se sculă după scaun, pentru ca să primească soţia sa care fu depusă înaintea luĭ; pe urmă încrucişă degetul cel mic cu al săŭ şi amândoĭ înaintea adunăreĭ tăcută, depuseră jurământ mutual de credinţă. Pe urmă eĭ şezură unul lângă altul, pe o blană întinsă, şi, după câteva momente, tânăra fată plecă după cum venise, pe spinarea aceluia care o adusese.

Ne vrând a pierde nicĭ o scenă din acest spectacol străin, întrebaĭ dacă s'a terminat totul. Mi se răspunse că, pentru ziua de astăzĭ, se isprăvise totul şi că nunta va fi în deplină frumuseţe a doua zi.

A doua zi, am fost exact dis-de-dimineaţă, la întâlnirea din sala de recepţie. Imĭ amintiĭ cele întâmplate erĭ; numaĭ de cât intrară socriĭ marĭ, întovărăşind pe noiĭ căsătoriţi. Tatăl logodnicei ţinea într'o mână o lumânare aprinsă, într'alta o sticlă plină cu idromel.

Vecinii şi principalii servitorĭ eraŭ egal înzestraţĭ cu făclii.

Atuncĭ, din mijlocul tăcereĭ generale, tatăl logodniceĭ se adresă logodnicului şi îĭ ceru ca să-ĭ promită că va fi credincios femeeĭ pe care o ia în căsătorie, să jure că n'o va bate şi nu va risipi dota. Atuncĭ logodnicul răspunse:

,,Jur".

Pe urmă tatăl continuă:

,,Dacă nu te-oĭ ţine de cuvânt, familia şi generaţia ta să se stingă în această lumânare!"

El suflă în lumânare şi toţi aĭ săĭ îl imitară.

,,Norocul tăŭ să se împrăştie ca acest lichior!"

Şi toţi de acord răspândiră pe pământ sticluţele de idromel.

El luă pe urmă o pânză şi i-o dete ca o mărturie pentru jurământul depus de logodnic; o altă pânză fu egal dată martorilor carĭ garantaŭ pentru tânăra fată. Această ceremonie terminată, părinţii şi amicii oferiră fiecare darurĭ pentru a forma dota mireseĭ; tatăl săŭ a contribuit cu un oarecare număr de vacĭ şi de puştĭ, din care, parte, vor fi date gineruluĭ.

Urmând datina, căsătoriţiĭ se duseră la domiciliul tatăluĭ gineruluĭ, unde li se pregătise o locuinţă. Fiecare dorea ca să-ĭ urmeze, şi pentru că Béeza se găsia pe drumul nostru, ne-am amestecat şi noĭ în excortă.

Era o adevărată emigraţie: maĭ mult de două miĭ de persoane mergeaŭ împreună, ceĭ maĭ mulţi atraşĭ fără îndoială de serbările carĭ reîncepeaŭ din noŭ la tatăl gineruluĭ.

Ajunşĭ la Béeza, nouiĭ căsătoriţi intrară în casă; iar afară dansurile şi serbările urmaŭ. Abisinieniĭ sunt aşa de lacomĭ de serbărĭ, că trebue să-ĭ daĭ pe poartă afară ca să isprăvească!

După ce gazda noastră ne spuse despre divorţ şi căsnicia soţilor, adăogă cu răutate:

,,D-voastră credeţi că dacă se iaŭ, în Europa, atâtea precauţiunĭ, numărul divorţurilor şi despărţirilor nu e mare?..."

Cu acest cuvânt ne luarăm rămas bun de la primar şi a doua zi ne continuarăm drumul spre Magdala.

Trad. de E. G. Anast.

CALATORII IN ARDEAL

OCUPAŢIUNILE MOŢILOR

Ţinutul Moţilor e muntos şi văile înguste, ce să adâncesc printre coastele de dealuri, aŭ pământ petros şi puţin roditor. Aceasta e cauza, că economia câmpuluĭ este restânsă. Păpuşoiul (porumbul) nu se face de cât la Câmpenĭ şi la Bistra, în valea Arieşuluĭ, unde clima este maĭ moale. Iar spre Găina saŭ pe la Albac şi Scărişoara se prăseşte numaĭ secară şi ovăz, maĭ puţin grâŭ, apoĭ cartofĭ ect. Natura loculuĭ a avisat pe Moţ la alte ocupaţiunĭ, decât plugăritul, care nu produce atâta, ca să-şi poată îndestula traiul. A trebuit deci să-şi afle isvoare de câştig carĭ să înlocuiască slaba dărnicie a pământuluĭ săŭ. Un isvor de traiu maĭ însemnat ca plugăritul este *economia de vite*. In Munţiĭ Apusenĭ însă livezile şi locurile de păşunat nu se află în aşa întindere, ca în alţĭ munţĭ de aĭ noştri, bunăoară, ca în munţiĭ Haţeguluĭ saŭ ai Ţăriĭ-Oltuluĭ. Cu mult maĭ mare şi am putea zice covârşitoare extindere aŭ pădurile, bogate în tot felul de arbori. Pădurile, carĭ în unele părţĭ, maĭ cu seamă înspre munţiĭ Bihariei formează codri străvechĭ, abia atinşĭ de securea distrugătoare, l-aŭ îndemnat pe Moţ a se folosi de bogăţiile lor. Codrul „frate cu Românul", care în timpurile de restrişte a ascuns pe Moţ în tainicul săŭ sân, tinzându-ĭ adăpost, i-a oferit tot-odată şi isvorul de câştig cel maĭ de frunte. De aceea ocupaţiunea principală a Moţilor a fost din timpurĭ străvechĭ şi este şi azĭ *lemnăritul, lucrul cu lemnul*. Moţiĭ fac ciubere, doniţe, (cofe) cercurĭ, şindile, lemne de zidit ş. a. învăţând meseria aceasta din tată în fiŭ. Mulţi din eĭ sunt bărdaşĭ dibacĭ, carĭ clădesc din lemn turnurĭ de bisericĭ, case şi podurĭ foarte solide şi trainice. De altcum satele se pot grupa încâtva după felul meseriei. Bistreniĭ, Câmpeniĭ şi Sohodoleniĭ sunt maĭ cu seamă bărdaşĭ (dulgherĭ); uniĭ din eĭ fac case de lemn şi le transpoartă descompuse în Abrud, în Zarand şi alte locurĭ, unde le încheie şi le clădesc. Albăceniĭ fac lemne de clădit: grinzĭ, scândurĭ, laţurĭ, cornĭ (caferĭ) ect. apoĭ tulnice, fiind vestiţĭ tulnicarĭ. In Certejea, Secătura şi în Bistra se fac cele maĭ multe şindile. Maĭ respândită însă e fabricarea de vase, cu deosebire în Secătura Neagra, Scărişoara şi pe Rîul-mic, în Ponorel şi Vidre, dar în măsură maĭ mică şi în celelalte comune. Moţiĭ, carĭ lucră vase, se numesc *văsarĭ*. Eĭ sunt totodată şi negustori, de oarece eĭ înşişĭ transpoartă marfa spre vânzare la ţară.

Văsariĭ îşĭ încarcă ciuberele, doniţele, cercurile şi alte manufacturĭ pe caĭ şi cutreieră nu numaĭ Ardealul, ci şi o parte bună din ţara Ungurească şi alte ţărĭ mărginaşe. Aceştia sunt dintre Moţi ceĭ maĭ cunoscuţĭ locuitorilor de la ţară, carĭ îĭ numesc de obiceiu: *ciubărarĭ*. Pe valea Arieşuluĭ şi a Ampoiuluĭ, apoĭ pe Someş, pe Criş şi pe alte căĭ, carĭ es din inima munţilor, întâlnim adese-orĭ caravane de Moţi, ciubărarĭ şi cercuitori, coborînd la vale şi resfirându-se prin Ardeal, prin Bănat şi până pe la Dobriţin şi Seghedin şi în alte locuri. După-ce îşĭ cheltuiesc marfa, cumpără bucate, pe carĭ le duc acasă, după-cum ne arată cunoscutul cântec al ciubărarilor.

A plecat Moţul la ţară
Cu doniţĭ şi cu ciubară
Şi cu teocurĭ de răşină
Să le dee pe fărină,
Ca s'aducă bucăţele
La copiĭ şi la muiere.

In timpul maĭ noŭ, Moţiĭ restrânşĭ în câtva în meseria lor de lemnărit, prin concurenţă şi prin prigonirea stăpânirei, aŭ început a îmbrăţişa şi alte meserii. In Câmpenĭ şi jur se găsesc acum şi meseriaşĭ românĭ.

Portul Moţilor

Portul Moţilor e simplu şi nu are înfăţişarea frumoasă, încântătoare, ce o aŭ porturile româneştĭ din cele maĭ multe părţĭ ale Ardealuluĭ.

Bărbaţiĭ poartă iarna căciulĭ, iar vara aŭ pălăriĭ micĭ, rotunde, dar cu cât ne depărtăm de creştetul munţilor pe Arieş în jos, cu atât vedem purtându-se pălăriĭ maĭ marĭ. Cămăşile le sunt scurte şi se poartă băgate în cioarecĭ; singura lor podoabă sunt nişte figurĭ de aţă albă, la guler şi pe piept, dar numaĭ pe cusăturĭ. Odinioară Moţiĭ aveaŭ cămăşĭ maĭ lungĭ, pe carĭ le purtaŭ peste cioarecĭ, ca în alte părţi la Românĭ. De vre-o 40—50 de anĭ încoace însă s'a schimbat portul şi acum se poartă numaĭ cămăşĭ scurte. Peste cămaşă poartă pieptar, împodobit pe piept cu florĭ; pieptarul se încheie de obiceiŭ subsuoară. Peste pieptar Moţiĭ se îmbracă cu un vestmânt (căbat) din postav vânăt saŭ surŭ; la uniĭ căbaturile nu aŭ mânecĭ. Vara se poartă un fel de jiletcă cu mânecĭ, numită „mânecar", care e făcută din pânză albă. Locuitoriĭ din Ponorel poartă ţundre (sumane) scurte, din pănură albă, făcute după obiceiul vechiŭ cu clin. Vidreniĭ însă aŭ căbaturĭ croite pe trup şi făcute din pănură sură. Inainte cu 30—40 de anĭ, după cum spun bătrâniĭ, se purtaŭ sumane de lână neagră cu clin şi împodobite cu o mulţime de şinoare albastre. La brâŭ se încing cu şerpar, lat de 20—25 cm. şi împodobit cu figurĭ; Moţiĭ numesc acest şerpar „curea". Cioareciĭ sunt de pănură albă, strâmţĭ şi tiviţĭ cu postav vânăt. In picioare Moţiĭ încalţă opincĭ fără gurguiŭ, dar poartă, maĭ cu seamă tineriĭ, şi cisme. Odinioară cisme nu se purtaŭ de loc, ci numaĭ opincĭ, dar atuncĭ se foloseaŭ peste ele, pe fluerul piciorului, turetcĭ încheiaţĭ.

Femeile poartă pe cap năfrămĭ de boltă, cu carĭ se îmbrobodesc aşa, în cât li-se văd puţin cosiţele la urechĭ. Maĭ de mult se purtaŭ învelitoare albe, legate sub barbă, carĭ acum nu se maĭ văd de cât rar, la unele femeĭ bătrâne.

Cămaşa e cu guler, roşu saŭ negru, mânecile sunt largĭ şi strânse la olaltă din jos de cot; cămaşa e deosebită de poale şi ajunge până în brâŭ. Peste cămaşă poartă pieptare scurte, carĭ se îmbumbă dinainte şi sunt împodobite cu figurĭ. Peste pieptar şi cămaşă se poartă şi cojoace, iar multe femeĭ poartă ţundre de pănură albă cu clin.

Poalele sunt de pânză de casă saŭ de dolj; dinainte aŭ cătrinţă din stofe fine, colorate, maĭ mult un feĭ de şurţă, iară dinapoĭ cătrinţă de lână. Cătrinţele de dindărăpt la Vidra, Neagra şi chiar şi la Scărişoara şi Albac sunt maĭ mult de culoare neagră, pe când la Câmpenĭ sunt de maĭ multe colori. In timpul maĭ noŭ însă, maĭ cu seamă în Câmpenĭ şi jur, multe femeĭ aŭ început a părăsi portul original, purtând rochiĭ de cartoane saŭ de păr.

Incălţămintea e ca şi la bărbaţĭ, opincĭ şi cisme negre; peste opincĭ se poartă, maĭ cu seamă în vreme de iarnă şi cioarecĭ. Odinioară se purtaŭ cisme roşiĭ, ascuţite la vîrf; azĭ aceste aŭ dispărut.

Portul fetelor e tot aşa, ca şi al femeilor, cu deosebire că fetele nu poartă năfrămĭ, ci umblă cu capul gol; maĭ departe fetele poartă cerceĭ, şi la grumazĭ mărgele, pe când femeile nu obişnuesc a purta de aceste de cât foarte rar. Ici-colea se maĭ observă, ca o rămăşiţă din portul vechiŭ al fetelor, câte o bertiţă şi salbă.

In genere, pe când Moţiĭ în cele maĭ multe manifestaţiĭ ale vieţeĭ lor apar conservativĭ şi păstrătorĭ de cele vechĭ precum în ocupaţiunĭ, datine şi obiceiurĭ, limbă etc. în port eĭ aŭ părăsit multe motive vechĭ, naţionale şi aŭ primit altele maĭ nouĭ. Din această amestecătură se nasc uneorĭ lucrurĭ pocite şi de râs d. e. când vedem pe vre-o Moaţă îmbrăcată cu rochie de boltă şi în picioare cu opincĭ!

CĂTRE CITITORI

Anunţăm pe cititoriĭ noştri că vom publica orĭ-ce articole interesante privitoare la călătoriĭ saŭ vânătorĭ, în ţară saŭ străinătate, ce ne vor fi trimese.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtieĭ, în scrisorĭ francate, vor fi adresate direcţiuneĭ «**Ziaruluĭ Călătorilor**», *strada Brezoianu, 11, Bucureştĭ.*

CARMEN SYLVA

Fiica Rinului în călătorie pe Dunăre

— Urmare —

Zece mii de oameni venise în Nicopole și aci strigaŭ după pâine, dar pâinea nu mai era și nici nu se putea căpăta. Eraŭ zece mii de turci prinși, păziți doar de cinci sute de români. Se așeză împrejurul casei în care regele trebuia să-și treacă noaptea, pentru că tuturor părea primejdios. Dar sărmanii turci nu mai eraŭ periculoși, ci eraŭ înfometați și înghețați și urlaŭ tare de și până atunci înduraseră toate în tăcere și drum și lipsă și tot, dar ca să nu găsească nici o fărâmă de pâine li se părea lor peste poate! întrecea puterea și răbdarea lor.

Și acum mi se strânge inima când mă gândesc la acea noapte cu frigul de 22 grade. Regele ne arătă drumulețul primejdios pe care a călărit, unde de sigur o lunecare a calului ar fi însemnat o moarte sigură! Și a doua zi se sui într'un vaporaș mititel cu aburi care trebuia să-l treacă fluviul. O zi întreagă a durat îngrozitoarea trecere; vaporul fiind mereŭ hărțuit de ghețurile cari-l tot loveaŭ și cari amenințaŭ să-l înghită.

Pe partea românească, mii și mii priviveaŭ îngroziți la periculoasa trecere, cu dinții strânși fără să-i poată da cel mai mic ajutor. Când în sfârșit debarcă, mulți ochi eraŭ plini de lacrămi de fericire.

Tot acest vaporaș aduse pentru prima oară pâine în Nicopole. Ne gândim ce ar fi fost dacă Osman pașa ar fi putut să-și procure hrana necesară în timp ce ai noștri ar fi pierit pe zi ce trecea cu sutele?

.... Ce mulțumit era regele! Ceruse destule jertfe de la poporul lui, văzuse de câtă abnegațiune dispune el. Merita independența așa de greŭ câștigată.

Numai când ne gândim la trecerea trecătorii Sepea e suficient ca să ne îngrozim. Când ofițerii trebuiaŭ să tragă cu eșarfele lor tunurile ai căror cai căzuseră.

Se vorbea atunci că 300.000 de oameni ar fi costat războiul bulgar; dacă ne aducem aminte de această sumă, cu frică trebue să ne închipuim câți oameni și cai s'or fi ducând în momentul acesta în Mandciuria.

Ar trebui să ne transportăm prea departe imaginația. Am văzut destule lucruri grozave cu ochii noștri tocmai cum se înfăptuiaŭ.

Inima se înfricoșează când ne gândim la suferințele de atunci, la foame, la îngheț și la alte neplăceri pe care le întâmpină cel ce voia să se imortalizeze în eroŭ saŭ martir.

...Odinioară îmi spunea regele că cel mai trist tablou de pe câmpul de bătaie e acela care ne înfățișează pe cai căzuți și loviți și pentru omorul cărora nu e nici timp. Oamenii chiamă țipă, se vaetă și capătă câte odată ajutoare la timp; dar animalele acelea mute, cari rabdă fără gemăt zile întregi?!

Dacă regele n'ar fi ascultat pe Ruși, și-ar fi clădit podul unde voia, n'ar fi putut viscolele și furtunele să-l strice ca pe acesta; dar Rușii... de! n'aveaŭ nici o frică de Dunăre, și par'că aud pe comandantul lor cum spunea pe când sta la masa noastră: „Ne rușinăm aproape de acest războiŭ, pentru că are să fie doar o plimbare de plăcere". Și când regele la primul consiliŭ ce s'a ținut în Ploești, a arătat Plevna ca punct de contact principal, a fost luat pur și simplu în râs. Nu-l credeaŭ nimenea, și trebui să vadă cu ochii cum Rușii aŭ părăsit Plevna după ce o cucerise lăsând să fie ocupată din noŭ de Osman.

Regele era ca scos din minți, căci știa ce are să se întâmple. Turcii sunt soldați excelenți și modul cum aŭ procedat a fost tactica lor perfectă. Rușii și-aŭ închipuit că pot să tragă în România ca într'o țară fără stăpân, găsiră însă la poartă pe rege ca păzitor peste care întreaga armată nu putea să treacă; căci cu stăpânire de sine demnă le-a arătat prietenește că-și păzește drepturile și integritatea țărei lui.

Ce măreț și sublim a fost momentul când țara după primele ghiulele s'a declarat independentă!... Atunci stăteam în sala tronului, și celor mai bătrâni chiar le curgeaŭ lacrimi în barba lor albă; nimeni nu era în ținută, eraŭ toți din drum, dela lucru, veniți în corpore să auză sfânta bucurie. Visul vieții se îndeplinea sub așa nori negri, cum n'a mai fost la vre-o țară. Toți, prieteni și dușmani se îmbrățișaŭ sincer.

Odinioară Turcii puteaŭ să tragă ori și când la noi, de aceea mulți oameni gândeaŭ dacă n'ar fi mai bine să fie părăsită capitala Bucureștî. Ba chiar un ofițer îmi puse întrebarea că dacă am să-l părăsesc?... și eŭ i-am răspuns:

— N'am să vă pot face placul! Rămâi singură în București! Poate că avea dreptate atunci pentru că era cât pe aci să izbucnească un războiŭ între Români și Ruși cari ar fi avut de rezultat cuprinderea de către aceștia din urmă a orașului. O singură împușcătură a lipsit. Căci poporului nu-i putea fi de crezut că după ce a ajutat și a învins să i se ia din pământ. Dar congresul din Berlin hotărâ altfel, așa că nu mai aveam ce zice. S'a scârșnit mult atunci, a trecut însă cu toate că de tot n'are să fie uitată fapta. Căci crucea roșie rămâne cruce roșie, asta e, slava Domnului, recunoscut de toți. Pentru o astfel de cruce nu-s de cât oameni nenorociți, nu dușmani! Ah! ce mult a arătat războiul acesta că nu ar trebui să mai existe pe pământ. E înaltă fericire, ar fi...

Războiul acesta a lăsat atâtea amintiri în mine în cât în tot timpul acestor călătorii mi s'aŭ perindat necontenit în fața ochilor.

Mă gândesc, cum am găzduit singură pe împăratul rusesc cu tot Statul lui major, cum l'am îngrijit, cum i-am pus la dispoziție jumătate din palat, iar pentru armată atâtea locuri întinse și frumoase. Mă mai gândesc și la rămasul bun al împăratului, cum stătea la ușa vagonului cu buchetul meŭ de camelii în mână, uitându-se așa de cinstit și trist arătând părerea de răŭ că ne părăsește, mai ales când muzica noastră cânta imnul rusesc, acest cel mai arzător și mai frumos dintre imnuri; cum acest lucru m'a făcut să am atâta credință că omului acesta îi e răŭ, că n'are să ne mai întâlnească și că are să ne facă mult bine.

... Ei, dar totul merge când trebue să meargă. Cum îi e scris.

. . . .

In timpul acesta noi străbăteam ca fulgerul prin fața multor sate frumoase, toate frumos împodobite și răzătoare. Ploua dis ici și colo pe unde treceam, nu mult dar destul de mulțumitor după secetă așa de lungă. Două frumuseți ale naturii am mai avut în această călătorie, un curcubeŭ de o măreție rară și un apus de soare la care soarele apunea în Dunăre ca o coloană de foc. Nici odată n'am mai avut în viață o a doua priveliște. O bombă roșie care plină de foc sta ca o candelă întrun templu al Domnului. Este așa de greŭ de descris cum arăta! Apusul de soare de pe Dunăre îmi amintește de tablourile lui Hildebrant ale călătoriei lui prin lume, și în care două din Egipt și China eraŭ imitațiuni destul de puternice, destul de arzătoare, cu atâtea culori vii și aprinse ca la noi. In Giurgiu ne aștepta primire extraordinară, toate autoritățile, în toate părțile cele mai frumoase pavilioane la cari architecții aŭ căutat să le facă pline de șic; și în ele toate doamnele cu flori și flori.

Trad. de **Ioan T. M. I.**

ARENDĂȘIA CELOR ȘEAPTE SURORI

Un arendaș din Jorkshire fu apucat, sunt acum zece ani, de cheful de a face avere, repede. Unul din ai lui, un văr, plecat de tânăr în America, se îmbogățise prin descoperirea unei vine de aur și d-nu Leitner se întrebă într'o bună dimineață:

— Dar eu de ce nu?

Era cu atât mai mult grăbit de a strânge avere, cu cât familia lui se înmulțise grozav: 8 copii, dintre cari numai un singur băiat, se strângea în jurul mesei în fața unui prânz cam slab.

Și se hotărî repede să plece înspre câmpiile aurite ale Australiei, pentru a'și încerca norocul. Iși vându vaca, cumpără un bilet de drum, îmbrățișă pe toți ai lui și sbură la Antipozi.

Ce s'a făcut de zece ani de când nu a mai dat semne de viață? Așteaptă pentru a trimite vești despre el, ca zeul cercetătorilor de aur să'l favorizeze? Copiii și nevastă-sa nu știŭ mai mult decât noi. Aceea ce ne interesează însă, este să aflăm ce se întâmplă cu familia care 'și pierde astfel căpetenia.

Cea mai mare fată a familiei avea 12 ani când tatăl lor a dispărut, adică aproximativ vârsta celor 7 copii cari o urmează. Cu mare curaj mama luă direcția micșoarei arendășii. Dar șease ani mai târziu boala o prăpădește și fata cea mai mare îi ia locul.

Din fericire această tânără fată de 18 ani este o adevărată femee, și în scurt timp ridică puțin situația, atât de grav compromisă prin dispariția tatălui și sănătatea mamei. Mai multe din surori fiind acum în stare a îngriji de casă, în mai puțin de doui ani îndoesc venitul arendășiei. Săr-

mana mamă, ţintuită în pat din cauza paralizieĭ, poate de aci înainte să fie liniştită de viitorul copiilor eĭ!

cu cât le vezĭ pe toate îmbrăcate la fel, ca şi cum ar fi într'un pension. Nu credeţĭ că sunt nişte biete ţă-

Fetele trag brazde cu plugul

Acum cele şeapte surorĭ lucrează la exploatarea moşiĭ.

Este un spectacol unic de a vedea pe cele şeapte surioare conducându-şĭ

răncuţe prosticele. Arendăşia posedă un pian, pe care cele 7 arendăşiţe frumoase ştiŭ să cânte foarte plăcut. Ştiŭ încă şi din ghitară şi'şĭ variază

Transportul cartofilor

plugurile, semănând cartofiĭ sau descărcând căruţele cu recolta sfeclelor. Spectacolul este cu atât maĭ greţios,

astfel recreaţiile lor, cu vânatul prepeliţelor carĭ se aventurează pe pământurile lor.

IN CURSA DE LUPI

Se ştie că muzica face o impresie plăcută unora dintre animale, cum e bunăoară elefantul, căruia îĭ maĭ place şi să se gătească. Nu tot acelaş lucru se poate spune şi despre lup, care simte o mare frică la auzul sunetelor muzicale.

Călătoriĭ atacaţĭ de lupĭ au scăpat de viaţă fie datorită uneĭ... cutiĭ cu chibriturĭ, cu care aprindeau mănunchiurĭ de fân zmulse din căruţe şi le aruncau în faţa fiareĭ, fie datorită sunetelor muzicale.

Redaŭ maĭ jos povestirea pe care am auzit-o de la un bătrân ţăran vânător, martor ocular al uneĭ întâmplărĭ tragice şi totodată comice şi al căreia erou a fost un biet scripcar ţigan.

Mă aflam la o goană în codriĭ Sineştilor, codriĭ secularĭ şi tixiţĭ de vânat de toate speciile.

Strânşĭ în odaia chihaeĭ, vre-o câţĭva prietenĭ, vânătorĭ pasionaţĭ, odihnindu-ne de truda sbuciumuluĭ prin pădure, începurăm să discutăm peripeţiile goaneĭ la care participaserăm ziua. Din una în alta, veni vorba şi despre lupĭ: că e un animal fricos, iese cel dintâĭ la hăituială şi nu atacă pe om când se află singur; în haită însă e foarte îndrăsneţ şi nu se dă uşor învins.

Moş Pintilie, vânător bătrân şi încercat, care văzuse şi petrecuse multe în tinereţile sale, sta cuminte la o parte şi asculta znoavele noastre.

Un moment se făcu linişte. Imĭ aruncaĭ ochiĭ spre moş Pintilie şi'l văzuĭ adâncit par'că în amintirea unor lucrurĭ petrecute de mult. Il strigaĭ şi'l întrebaĭ la ce se gândeşte. Moşul ridică ochiĭ din pământ şi zise modest şi liniştit:

— Să mă iertaţĭ, boierilor, că mă amestec în vorba dumneavoastră; mă gândeam şi eu la de-ale vânatuluĭ.

Atâta aşteptam şi noĭ. Sub imboldul îndemnuluĭ nostru, i se deslegă limba şi prinse a ne spune:

— Or fi vre-o douăzecĭ de anĭ de atuncĭ. Era o iarnă grea şi aspră, omăt mult şi ger straşnic. In satul Slobozia era joc, iar oameniĭ tocmiseră lăutarĭ din Voineştĭ. Au cântat ţiganiĭ cât aŭ cântat, iar pe la miezul nopteĭ scripcarul a plecat spre casă; cobzarul însă, maĭ fricos, a rămas să plece pe a doua zi.

Infierbântat de băutură, luă calea cea maĭ scurtă, adică tăiă drumul de-adreptul. Merse aşa un timp de vreme, rupând troianul, care sub văpaia luneĭ pline părea presărat cu nenumărate diamante, când deodată simţi că i se prăbuşeşte pământul sub picioare şi se rostogoli cu vioara într'o groapă.

Ce se întâmplase?

De cu ziuă flăcăiĭ din sat săpaseră o cursă pentru lupĭ: o groapă mare, acoperită cu găteje şi un purcel legat, ca momeală pentru fiarele lihnite de foame.

Intr'o astfel de cursă căzuse scripcarul.

După ce 'şĭ maĭ veni în fire căută să'şĭ dea seama de împrejurările în carĭ se afla, când două luminĭ scânteietoare fixate asupra luĭ îĭ atrase luarea aminte: erau strălucirile celor douĭ ochĭ recĭ şi pătrunzătorĭ aĭ unuĭ lup căzut în cursă înaintea scripcaruluĭ. In faţa acestuĭ pericol, frica

învinse beția și ca prin farmec țiganul se trezi.

Gândurile se frământau în creerul lui într'un amestec de frică și speranță, în căutarea vre-unui mijloc de scăpare. Bestia flămândă nu va întârzia să'l sfâșie. Deja clănțănitul sec al dinților lovea auzul sărmanului desperat. Ce era de făcut? Avu o subită inspirație: își aduse aminte de vioară și începu să cânte. La auzul celor dintâi sunete lupul se ghemui într'un colț, iar scripcarul cânta, cânta mereu. Toate cântecile pe cari le știa fură executate, rând pe rând, în fața fiorosului auditor. Din polcă în vals, din vals în rusească, repertoriul se desfășura sub groaza morței și speranța scăpărei, iar ca un acompaniament... lugubru se amesteca din când în când urletul fiarei enervate.

Când gerul și oboseala sileau pe țigan să mai încetineze cântecul ori să amuțească pentru o clipă glasul vioreï, rânjetul și clănțănitul lupului îi lua locul. Fiara, scăpată de frica necunoscutului, prindea curaj și devenea amenințătoare, atunci sărmanul țigan, înfrigurat, agita din nou coardele vioreï pe cât îl slujeau puterile.

Această situație nu ar mai fi putut dura multă vreme și lăutarul ar fi căzut victimă bestiei flămânde, când spre norocul său auzi niște glasuri, care păreau că vin de departe.

Erau vre-o câți-va flăcăi, care veneau în zorii zilei să vadă ce se prinsese în cursă. Care nu le fu mirarea când mai apropiindu-se auziră sunete de vioară și scheunături de lup. Priviră înăuntru și văzură ciudata priveliște. Rugămintele desperate ale țiganului ca să'l scape de la moarte, readuseră pe flăcăi la realitate. Unul dintrânșii împușcă bestia, apoi dădură drumul unei frânghii de care țiganul se prinse cu disperare și astfel fu ridicat sus.

Dar ce înfățișare avea! supt, istovit și galben de frica morței, părea un cadavru scos din sicriu; părea îmbătrânit cu două-zeci de ani.

A zăcut multă vreme de frigurï, iar când venea vorba de lupi îl prindea fiori de groază.

Neli

IN CANALUL ENGLEZ

Spre Rotterdam. — La 8 ceasuri dimineața am trecut la Longship punctul cel mai de S.-West al Angliei și am intrat în English Channel sau La Manche, canalul Mânecei, cum îl numim noi în geografie, care nu se arată tocmai plăcut ochilor, pe măsură ce-i facem mai bine cunoștința, căci se strânge înaintea noastră ca un colț din Biscaia sau Marea Nordului, învăluit în ceața deasă ce te îneacă și te împresoară misterioasă din toate părțile.

Dela Sfânta Ecaterina nu am mai zărit nici un far și recunoașterea în ceață e cu atât mai grea, cu cât la acest blestemat dușman al marinarilor, în aceste locuri mai se amestecă și curentul apelor mărei, făcând ca locul să nu ne mai poată fi fidel în arătarea milelor ce vasul a străbătut dela un punct la altul.

Schimbăm de mai multe ori capul spre a ne apropia de țărm, căci nu e chip să zărim nici un far flotant în drumul nostru.

Iată la tribord (dreapta vasului) la vreo 6 carturi, vedem prin ceață un catarg negru înfipt în apele mărei și apoi apropiindu-ne de un vas flotant cetim scris cu litere mari albe: *Warne*. Ne deslușim nedumerirea, am rătăcit prin această beznă, acest haos umed și rece și ne găsim cu 8 mile mai departe de poziția care rezultă din datele noastre: de asemenea suntem derivați cu 4 mile jumătate dela drumul adevărat ce urmăm, așa că trebue să facem câteva mile înapoi spre a ne întoarce la Dungeness pentru a lua pilotul de Rotterdam.

Precum se vede în canalul englez, omul propune, Dumnezeu dispune, căci intri cu speranța că și în aceste regiuni de mare, vei întrebuința cu folos busola bine compensată, sextantul și tot vraful de table nautice ce formează biblioteca vasului, spre a urma navigația fără nicio turburare, dar toate aparențele, cărțile și experiența îndelungată, cad, în neputință de a face nimic, căci ceața îți înfășoară soarele în perdeaua sa groasă, marea te poartă fără nici un control pe urmele necunoscute ale curenților săi capricioși și în acest amestec de factori schimbători, la care se mai adaugă foarte des vântul, soluțiunile certe, deslegările chiar apropiate, sunt foarte greu de atins. Se cere o prea multă cunoștință a acestor elemente, o îndelungă navigație pe acest canal, ca să poți stăpâni cu siguranță aceste piedici serioase de drum care te opresc sau te pot înșela, dând naștere la cele mai dezastruoase urmări, tocmai aci la sfârșitul unei călătorii atât de îndelungate!

Ne apropiem de Dungeness, ceața se ridică ușor, desvăluind marea și ne găsim în fața unei lumi noui, corăbii felurite, pilotine pentru conducere în porturile Hamburg, Londra, Anvers, Dunquerque, Rotterdam și vase, ce vin gâfâind de greutate gonind în spre noi cu toată iuțeala; un mare pasager german, trece cu toată viteza ca o nălucă înfricoșetoare, înălțând deasupra mărei, un oraș plutitor, încins de jur împrejuri cu lanțuri de lumini sclipitoare, ce abia se clatină în leagănul ușor al hullei, de-ți par niște arcuri feerice de lumină.

O barcă de la o pilotină se apropie lângă noi la semnalul ce-i facem și lasă un om cu fața sănătoasă, ras de mustăți și puțină barbă blondă pe sub gât, pilotul holandez care ne va duce vasul de la gura Meuzei până la Rotterdam. Ne folosim de explicațiunile lui în trecerea pe dinaintea șiragului de lumini de la Gris-Nez, Callais, Dower, Dunqueque, Gotvin, North-Hinder și noul far alb de la Sandaty.

Se zărește farul Maas, mâine dimineață vom intra pe râul Meuza la Rotterdam sfârșind cu bine această minunată călătorie.

La Rotterdam. — La intrare gura Meuzei și coasta joasă, întinsă, pe toată lungimea acoperită cu o vegetație săracă, cu locuri inundabile, îți amintește intrarea Sulinei.

Ingrijirea cu care sunt făcute cheurile de lemn, de curând văpsite, șiragul de lumini dealungul râului ca să poți naviga cu toată siguranța noaptea, clădirile, depozitele enorme de mărfuri grămădite ce descărcate de un vapor, așteaptă un altul să le răspândească pe drumuri depărtate, nenumărate vaporașe ce întâlnim, vase cu aburi de toate neamurile, corăbiile cu pânze ce merg prin fața noastră în zig-zag cu iuțeală uimitoare, îți vestește o țară comercială de frunte, un popor energic, care mic la număr și muncitor, adună idee lângă idee, bob lângă bob, lucru lângă lucru, spre a naște acea uriașe mișcare de vase, acel comerț neîntrerupt care dă Holandei, titlul de întâetate între puterile maritime ale lumei, cu toată cifra neînsemnată a suprafeței și populațiunei sale.

Intrăm într'unul din docurile portului; ca și în Anglia, comandantul e musafir pe comandă de la intrarea în port până la legarea vasului. Pilotul luat la gura Maas e stăpân pe toate mișcările vasului și este ajutat în planul său de conducere de două remorchere, unul care mișcă prova vasului și altul care mișcă pupa, prin două remorce, date în părțile dinainte și dinapoi ale vasului.

Altminteri nici nu este cu putință a se lăsa răspunderea numai comandantului, care vine poate pentru întâia oară și n'are nici o cunoștință despre deosebitele chițibușuri ale manevrei într'un port nou, unde vântul, curenții, mersul vaselor locului și felul de manevră cu remorcherele, sunt elemente proprii ale portului, cunoscute de piloți, pe cari statul îi pune la dispoziția vaselor, pentru toată siguranța.

Azi mi-am împlinit o mare și nespusă plăcere de a mânca pâine caldă, frământată cu lapte, așa bună cum se face aci în Holanda și nu mă săturam de gustul ei delicios, amintindu-mi zilele de la Lundy, cu galetele uscate și carnea sărată ce ne amărâse viața.

Incep să se desfacă capacele maga-

ziilor, maşinile de ridicare se reped iarăşi în uruituri sgomotoase, puntea e inundată de lucrători, încărcarea vasului se urmează ca şi când ar fi început de cine ştie când.

Debuşeŭ imens pentru toate produsele Europei, Rotterdam este o trăsură de unire între avuţiile eĭ şi cererile continentelor. Brăzdat de Meuza, oraşul e o Veneţie de Nord, rece, posomorâtă, dar plină de activitate, cu canalele curate, cu pieţele înţesate de lume energică, fără lazaroni tolăniţi pe pietrele arse de soare.

In doc e un sgomot infernal de fiare carĭ cad rostogolindu-se, lanţurĭ ce se ating zăngănind de-ţĭ iaŭ auzul, maşinĭ enorme carĭ ridică vagoane de cărbunĭ pe platourĭ de fier, răsturnând combustibilul necesar in vapoare, fluere de vaporaşe ce se învârtesc ca şopârlele printre corpurile greoaie ale vaselor ancorate.

Un nour de praf galben înfăşoară un vas în apropiere; minereurĭ brute de fier în bucăţele, se răstoarnă în vasul ce stă alăturĭ, cu sgomot de stâncĭ măcinate.

Nu departe, un măreţ pasager holandez care leagă portul Rotterdam cu New-York în 7 zile pe mare, a sosit din lunga sa călătorie şi se leagă la cheul companieĭ holandeze-americane. E un vas de 12.500 tone deplasament şi maĭ sunt încă patru vase la fel cu acesta, pe liniile Holandeĭ cu America.

Vaporaşe fără astâmpăr încrucişează în lung şi lat toate canalele ca nişte vieţuitoare inteligente, de te mirĭ cum trec nălucă unele prin faţa celor lalte, tocmaĭ atuncĭ când crezĭ că se vor isbi, se vor scufunda.

Poate şi obiceiul holandezilor de a comanda cârma cu roata pusă orizontal, manevrând în acelaş timp şi registrul maşineĭ, punând după voe înainte saŭ înapoĭ maşina, face ca vasul să se mişte maĭ în voia luĭ, maĭ uşor, maĭ sprinten şi potrivit tuturor felurilor de poziţiunĭ în care este obligat de numărul celorlalte vase.

Şlepurile de Rin şi de-ale loculuĭ populează docurile; pu puntea lor locuinţele curate formează adevărate cuĭcuşurĭ fericite pentru marinarĭ. Femeile lucrează la fel cu bărbatul, la ridicarea ancoreĭ, la marfă, la legarea parâmelor şi toate nevoile borduluĭ. Câte un copilaş cu părul blond, mătasă de borangic resfirat pe spate, răsare alb ca un îngeraş din flanela albastră şi sprinten, ţârând cu greutate după dânsul, saboţiĭ de lemn ce-ĭ poartă în picioare, aleargă spre muma şi tatăl săŭ, ce împletesc o plasă saŭ înădesc un preş de cânepă.

Ziceam că mă prinde mirarea cum de nu se întâmplă nicĭ o ciocnire în această încurcătură nemaĭ pomenită de vase şi uitam tocmaĭ conştiinţa şi modul cum se înţelege datoria la poporul holandez.

Pilotul conduce vasul ce i se încredinţează, nu pentru a îndeplini un serviciŭ, o însărcinare ce i se impune, ci îndemnat de un fel de dragoste însoţită, de o scrupuloasă conştiinţă, care îl face să săvârşească acţiunea aceasta cu satisfacere, cu mulţumire, cu sufletul înălţat, că lucrează pentru altul ca şi pentru amorul lucruluĭ săŭ.

El e cu ochiĭ in toate părţile, la cheŭ, la podurĭ, la vasele ce îl împresoară şi hotărârile luĭ sunt scurte, inteligente; se pare că vasul e însufleţit de gândul şi comanda luĭ, aşa se mişcă de precis, fără să atingă cel maĭ mic lucruşor ce-ĭ stă în cale.

Dacă acest sentiment de atenţiune şi muncă gândită se găseşte la pilot, el nu lipseşte la lucrătorul cel maĭ de jos.

Odată ce i s'a încredinţat mişcarea mărfurilor, aşezarea lor saŭ manevra vinţuluĭ, lucrătorul nu se maĭ uită la altceva de cât la însărcinarea ce i s'a dat; departe de lucrătorul holandez acel taifas prelung în care petrec hamaliĭ noştri prin porturĭ saŭ strigătele barbare din Stambul. El urmăreşte cu interes pachetele ce vin, le îngrijeşte să nu cadă din iuţeală, le aşează în ordine înţelegându-se cu ceĭlalţĭ lucrătorĭ prin semne ce răsar în chip mecanic pe faţa sa la orice operaţie.

Aci lucrătorul înţelege valoarea timpuluĭ şi nu se dă în lăturĭ de la muncă, nicĭ să-şĭ aprindă ţigara nicĭ să fumeze de cât în momentele destinate pentru repaos; îşĭ încarcă bine măseaua cu tutun de acela care se amestecă şi suge pe tăcute din această pastă muiată în salivă, urmându-şĭ serios lucrul.

Coborâm la uscat, aceeaşĭ ordine, aceeaşĭ chibzuire în munca de toate zilele, pretutindenĭ.

Clădirile aŭ ceva din stilul regina Ana din Anglia, cu faţade de cărămidă aparentă, cu brâurĭ ştiucate şi uşĭ de lemn lustruit.

Faţadele sunt văpsite cu uleĭ, ceea ce înlesneşte a se spăla praful în fiecare dimineaţă pe zidurĭ, cu apă curată.

Foarte multe magazine cu ţigărĭ de foĭ, aşezate în vitrine cu un gust deosebit în fel de fel de figurĭ fantastice.

Aproape toţĭ oameniĭ fumează, nu-ĭ de mirare a vedea copiĭ de 9 anĭ cu ţigarea de foĭ în gură.

Prăvăliile de carne sunt adevărate sălĭ moderne de clinică. Carnea frumoasă înfăşurată în pânze albe, mese de marmură curate, robinete de alamă strălucitoare, daŭ drumul apeĭ în şghiaburile cu resturĭ de carne, să spele necontenit sângele scurs şi la vitrine bucăţĭ de carne tăiată în feliĭ subţirĭ, îţĭ deschide o poftă nespusă de mâncare.

Trăsurĭ nu se văd de loc: serviciul acesta îl fac cupeurile cu câte un cal, care, la toate ce întâlnesc pe stradă chiar şi în Hoogstraat, cea maĭ îngrijită cale a oraşuluĭ, e schilodit şi urât.

Se întrebuinţează foarte mult câiniĭ ca mijloc de tracţiune la un fel de căruciore pe două roate. De obiceiŭ sunt înhămaţi sub cutia căruţuluĭ, cu un mic ham aplicat de un picior aşezat pe peretele dinapoĭ al cutieĭ şi trag săracii lătrând mereŭ, pachete nu de mare greutate saŭ uneorĭ ajutaţĭ de oamenĭ, obiecte maĭ grele, ca tinichele cu lapte, cutiĭ şi mărfurĭ de băcănie uşoare.

Poporul în general e sănătos, bine desvoltat, cu figura plină de roşeaţă. Hainele totdeauna simple şi de flanelă.

Nicĭ un lux în îmbrăcăminte,—saŭ din lipsă de gust saŭ din simţ practic, înclin pentru acesta din urmă.

Intâlnim câteva ţărăncĭ din satele învecinate. Sunt interesante prin modul cum îşĭ acoperă capul cu tulpan scrobit, îndoit pe după urechĭ, burghiaşele de sârmă saŭ bucăţile de oglinzĭ ce le pun la tâmple, ca să-şĭ împodobească chipul.

Cerul totdeauna înorat, foarte arareorĭ razele de soare zâmbesc cu dragoste pe cerul albastru spălăcit, risipind în sufletele recĭ ale holandezilor, bucuria şi căldura uneĭ zile senine.

Oraşul are o frumoasă grădină zoologică şi nu e loc maĭ bun de odihnă, maĭ plăcut la privire sărbătoarea, de cât această întinsă grădină, unde toată mulţimea oraşuluĭ vine să petreacă în mijlocul uneĭ lumĭ singuratice în care verdeaţa pomilor se amestecă cu locuinţele îngrijite ale animalelor, chiotele şi sgomotele copiilor, ca să dea sufletuluĭ puterĭ de viaţă.

Cea din urmă zi la Rotterdam, este o pagină tristă. O amărăciune îmĭ îneacă sufletul, la gândul că mă voiŭ despărţi de toate bogăţiile uscatuluĭ, această linişte fermecătoare a râuluĭ Meuza, somnul odihnitor de lângă ţărm, mâncările gustoase şi proaspete din toate zilele, veselia acestuĭ popor ce înfăşoară vasul cu viaţă, ca să rătăcesc iarăşi pe lunga cale de şeaptesprezece zile, ce înconjoară toată Europa până în ţară; totuşĭ trebue să-mĭ plec capul, aceasta este viaţa marinaruluĭ!

Pare că simt tot ce se petrece în mine... o frământare de sentimente marĭ şi datorii înalte, pe carĭ le înţeleg, le aud în fiecare strună a sufletuluĭ, în fiecare colţ al conştiinţeĭ, cum se sbat şi se luptă ca să-mĭ stăpânească simţirea; ce-mĭ rămâne... de cât să-mĭ strâng în inimă dulcea amintire a întregeĭ călătoriĭ şi ca un călugăr în chilia luĭ singuratică, să închid pleoapele, lăsând să treacă pe dinaintea ochilor, toată lumea de minunĭ, toată panorama de luminĭ şi raze ce mi-aŭ încântat sufletul în această rătăcire de ape...

Un zângănit cadenţat, mă deşteaptă din acest vis frumos. Se inserează, avem marea plină, peste câteva momente eşim la mare.

Zângănitul de lanţ încetează, ancora e sus; îmĭ arunc ochiĭ pe geam, casele fug pe lângă noĭ, vasul a pornit spre ţară.

Ies pe comandă şi strâns într'un colţ, neîntrerupt de nimenĭ, privesc luminile oraşuluĭ ce se pierde în umbra nopţeĭ, cu sufletul cuprins de o adâncă nostalgie, un dor ce-mĭ arde inima... şi tot ce piere în urmă şi de ţara mea frumoasă.

I. B.

UMORUL NEGRULUI

Să convenim că cele două fotografiĭ reproduse pe această pagină au ce mira pe un etnograf. Negriĭ cu umbrele! Negriĭ carĭ ca vestminte au o singură şapcă şi... un guler!

Provenienţa lor însă este de autenticitate incontestabilă: au fost făcute în Africa australă.

Eĭ ne dovedesc că ştiu de glumă, şi o bună glumă mucalită nu'ĭ sperie.

Poliţia engleză le interzice de a eşi în lume armaţĭ cu săgeţĭ sălbatice. Atât maĭ rău! Eĭ le înlocuesc cu nişte umbrele foarte marĭ.

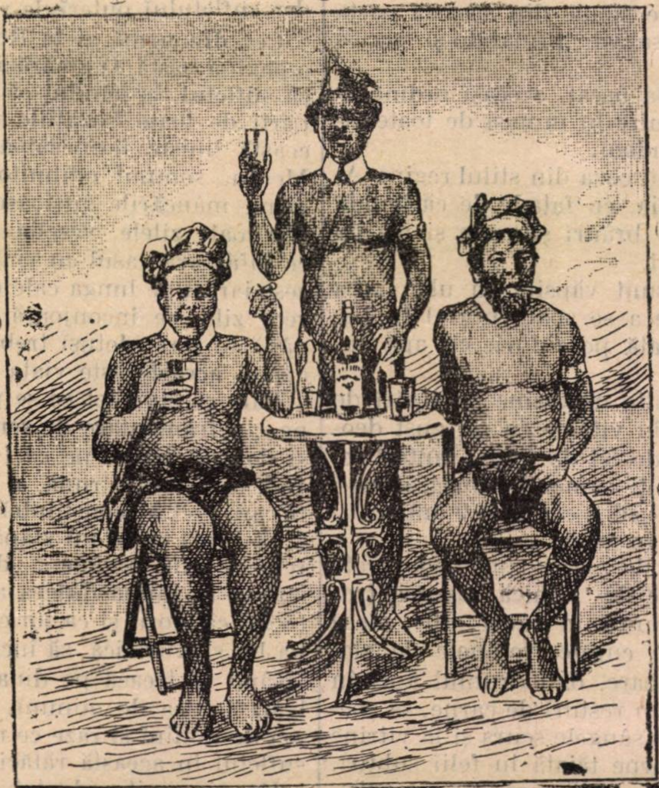
Să dăm aci o pildă plăcută despre umorul negruluĭ. Descendentul luĭ Cham are simţul comiculuĭ. S'a făcut negruluĭ reputaţia de a fi la orĭ-ce vârstă un copil mare. Dacă întrebaţĭ pe un new-iorkez, are să vă declare că negrul este o fiinţă posomorâtă şi mohorâtă, care nu'şĭ arată albul dinţilor decât pentru a muşca sau a blestema.

Ar fi însă absurd să judecĭ *sufletul negruluĭ* după pildele carĭ ţi se trimit din regiunile recĭ sau temperate. Adevăratul negru este acela care trăeşte sub arşiţa soareluĭ. O temperatură de 40 gr. la umbră, acesta este elementul luĭ.

Fiindcă poliţia îĭ opreşte să poarte arme, întrebuinţează umbrele.

Un nimic îĭ place; şi niciodată nu se dă înapoĭ când vrea să'şĭ procure o plăcere. Îmĭ veţĭ da voe să vă citez aci o amintire personală.

Cafri fotografiaţĭ cu pahare în mână, cu ţigărĭ în gură şi... gulerаţĭ.

In Haïti, Sâmbăta este mare zi de târg. Ţăraniĭ — *locuitoriĭ*, după cum îĭ numesc, scoboară în oraş cu produsele plantaţiilor lor.

Transportul se face pe spinarea măgaruluĭ. Cacea maĭ mare parte din cultivatorĭ, posedă fie-care douĭ sau treĭ măgăruşĭ; pieţele şi străzile carĭ învecinesc târgul sunt imediat înţesate de sute de vite, de carĭ stăpâniĭ lor au grije de a'ĭ lega la intervale respectabile, de teama foarte justificată a duelelor şi a lupteĭ între războiniciĭ lor tovarăşĭ.

Aci intervine şi şiretlicul ştrengaruluĭ haïtian. Armat cu un cuţit, se furişează în mijlocul mulţimeĭ de vite, alege dintr'o ochire de cunoscător pe douĭ carĭ i se par maĭ răĭ şi le taie piedica, având grije de a nu rămâne în mulţime, care isbucneşte îndată în hohot.

Cele două vite nu întârzie a se repezi una în spre alta, răgind şi mugind grozav. Veciniĭ lor se aţâţă, trag de sforile lor şi se sbat ca nişte dracĭ. Imediat sute de vite aleargă în toate sensurile, dând jos şi răsturnând tot ce se află pe galantare.

Şi nenorociţiĭ ţăranĭ fug după vitele lor in urma aceleĭ glume proaste a acelor fără de inimă.

Prin pustia Saharei

Colonelul Bétrix, în fruntea uneĭ caravane de 8000 (opt miĭ) de cămile, a trecut de-a curmezişul Sahareĭ. Iată după N. W. J. amănunte: De la oraşul Agades până la oaza Faşi

sunt 460 km., din carĭ 140 prin ţară locuită, iar 320 pustie, de la Beurcot până la Faşi. In Faşi e apă, dar păşune nu. A trebuit deci să ia hrană pentru cămile şi pentru oamenĭ în câtime îndestulătoare pentru dus şi întors. Au călătorit zi şi noapte. Bétrix avea subt el un locotenent, doĭ sub-ofiţerĭ, 34 de soldaţĭ şi un călăuz foarte iscusit (Hagi Cara). S'a întovărăşit cu o caravană de Tuaregĭ, care avea la 8000 de cămile. A plecat la 11 Octombre 1907 da la Beurcott (ţara Azbin). Hagi Cara pare a avea un dar tainic de a găsi drumul în pustia de nisip. Ades caravanele, în loc să înainteze, fac un cerc uriaş şi se trezesc iar pe unde aŭ trecut. Cara simte apa de la depărtare. Odată s'a oprit şi a zis: «Trebue să fie p'aci un isvor.» Şi l'a găsit! Se ruga mereu luĭ Dumnezeu să nu nebunească. Ar fi fost peirea tuturor neînlăturată. Când bătea vânt cu nisip, toţĭ purtaŭ vălurĭ negre.

In ziua a doua aŭ ajuns la un copac, singurul ce se află între Beucrott şi Faşi. Caravana avea 25 de berbecĭ. De obiceiŭ îĭ duceau în spatele cămilelor. Atuncia însă eraŭ pe jos. Cum aŭ văzut copacul, aŭ alergat în umbra luĭ şi n'au maĭ voit să se scoale. In sfârşit aŭ văzut apropiindu-se dealurile de la Tenere. Timp de 17—20 de ceasurĭ mergeau şi 3—8 se odihneaŭ. In ziua a cincea văzură munţiĭ albaştri din oaza Faşi. Treĭ zile aŭ poposit în Faşi, bucurându-se de cele maĭ măreţe jocurĭ de lumină şi de colorĭ. La întoarcere a căzut o cămilă şi aŭ lăsat-o să piară în pustie. Afară de asta aŭ maĭ pierdut două.

Aventurĭ primejdioase la Pieile Roşiĭ

— MARE ROMAN DE KINGSTON —

— Urmare —

Intr'o dimineaţă poposirăm pe ţărmurile unuĭ râu. Aerul era sănătos, eu mă întinsesem pe iarbă, ca să dorm, dar nu puteam închide ochiĭ; mă sculaĭ şi o luaĭ de alungul ţărmuluĭ, mă opriĭ sub un cireş înflorit, şi mă aşezaĭ la umbra luĭ pentru a gusta maĭ bine liniştea şi aerul răcoros, adormiĭ de astă dată de a binele, şi nu mă maĭ deşteptaĭ de cât odată cu stelele.

Dormisem o zi întreagă! Mă ridicaĭ ca să mă îndrept spre lagăr, căutând a ţine drumul pe care îl făcusem dimineaţa; mă rătăciĭ însă!

Ce era de făcut? Să petrec noaptea acolo şi aşa şi făcuĭ. Când mă deşteptaĭ a doua zi, soarele era sus Somnul meu atât de greoĭ, nu-l putuĭ atribui de cât vre-uneĭ ierburĭ înveninate, care creşte pe malurile râuluĭ.

Crezuĭ într'un moment că aud strigându-mă în depărtare, şi alergaĭ în spre partea aceea, acolo unde ne aşezasem corturile în ajun.

Ajunseĭ numaĭ de cât. Cenuşe, pae, oase de vânat împrăştiate icĭ şi colo nu-mĭ lăsau nicĭ o bănuială asupra acestuĭ punct.

Cât despre tovarăşiĭ meĭ, dispăruseră. Examinaĭ pământul, urme proaspete se îndreptau în spre nord. Cam greu le vedeam, dar or şi cum mă luaĭ după ele; după câte-va ore de umblare, băgaĭ de seamă că pierdusem urma. Trebuia dar să nu mă maĭ gândesc şi să es din încurcătură singur, cum voĭ putea.

Prima mea grije fu să mĭ verific conţinutul pungeĭ mele cu praf de puşcă.

Care 'mĭ fu uimirea când văzuĭ că nu am de cât pentru vre-o cincĭ sau şase împuşcăturĭ.

Eram dezolat. Foamea începea să mă roadă amar, şi primăvara era puţin înaintată ca să pot nădăjdui că mă pot nutri cu fructe sălbatice şi cu boabe.

O lună maĭ târziu aş fi găsit fragĭ, smeură la orĭ ce pas; pentru un moment nu mă puteam bizui de cât pe vânătoarea mea.

Cugetând cu groază că eram ameninţat să mor de foame, ajunseĭ pe ţărmul unuĭ lac. Cea maĭ încântătoare priveliste se întindea cât vedeaĭ cu ochiĭ, in faţa mea, dar mie nu-mĭ ardea să admir frumuseţea locuIuĭ; aceea ce admiram, era o ceată de gâşte şi de raţe sălbatice carĭ se jucau pe lac, fără a bănui prezenţa unuĭ om; ocazia era frumoasă pentru a risca un glonte, dar cu condiţie să nu mi-l arunc în vânt.

Mă furişaĭ dar în mijlocul tufişuluĭ şi de acolo aşteptaĭ o ocazie favorabilă.

Hotărâsem a trage într'o singură raţă, care avea să-mĭ ajungă maĭ multe zile.

Trăseĭ dar! Raţa căzu şi mă aruncaĭ asupra eĭ ca un lup flămând.

Bucătăreasa cea maĭ ageră nu ar fi gătit maĭ repede de cât mine; într'o clipă o strânseĭ de gât, o jumuliĭ şi o fripseĭ. Erau 24 de ore de când nu luasem nimic în gura mea!

După ce mă săturaĭ, o porniĭ la drum, având grije a lua cu mine resturile din raţă.

Soarele ardea îngrozitor. Fuseĭ silit a mă odihni la umbra unuĭ pom. în pădurea de cireşĭ, pinĭ, şi a respira dulcele parfum al pădureĭ. După ce mă odihniĭ puţin, o luaĭ iar la picior, la întâmplare; la apusul soareluĭ ajunseĭ la o apă care curgea în spre vest. De odată zăriĭ în depărtare douĭ oamenĭ care examinau locurile, nu maĭ încăpea îndoială, era Obed şi fraţiĭ săĭ.

Iĭ chemaĭ, le făcuĭ semn cu haina pe care o scoseĭ după mine, dar în zadar! eram prea departe şi nu mă văzură.

Speranţa însă 'mĭ reveni! Raggetiĭ mă căutau, prin urmare lagărul lor nu putea fi prea departe. Lângă mine se întindea un lac plin de răchite, mă apucaĭ decĭ să-mĭ construesc o plută.

Barda mea săraca! ce de serviciĭ mi-a maĭ adus! Datorită eĭ mi-am cioplit numaĭ de cât din crăcĭ de richită o plutişoară, cu care mă lăsaĭ în voia apeĭ. Merseĭ bine până la un loc, de odată însă ţărmurile apeĭ începeau a se îngusta, a se îngusta până la aşa punct, că mă temeam ca să nu mi se spargă pluta. Cu toate acestea, o stâncă grozav de înaltă se ridică drept în faţa mea. Apucaĭ de prăjina ce ţineam în mână, ca să cârmesc în altă direcţie. Spuma care mă acoperise, mă impedica de a distinge altă stâncă contra căreia sărmana mea plută se isbi cu o putere grozavă. De astă dată eram prăpădit. Inchisei ochiĭ ca să aştept moartea.

Doamne fie-ţĭ milă de mine!

Incercaĭ a ajunge la ţerm. Vaĭ! Apa era aşa de adâncă, că abia cu marĭ sforţărĭ şi cu mare pericol atinseĭ în sfârşit pământul.

Imĭ venea să ţip de bucurie, mă aflam pe malul pe care văzusem, în apus, pe ceĭ douĭ călătorĭ. Era deja un pas făcut. Dar cum aveam să-ĭ găsesc, sau cum puteam lua aceeaş direcţie cu eĭ, acum, când făcusem pe fluviu, o distanţă care 'mĭ era cu neputinţă de a o aprecia? Câte zile se scurseră până a-mĭ regăsi prieteniĭ? Cu ce mă hrăniĭ în acest timp? Nu maĭ eu şi cu Dumnezeu ştim!

Praf nu maĭ 'mĭ rămăsese de cât pentru două împuşcăturĭ, cel mult. Drept mâncare mă mulţumiĭ cu aceea ce maĭ aveam din resturile de raţă.

Fiind că se înoptase, făcuĭ şi eu din iarbă un pat, ca în ajun, să adorm sub paza luĭ Dumnezeu.

XXIV

Cum se lumină de ziuă, o porniĭ

urmând direcţia care tăia fluviul la colţul drept. Speram să regăsesc astfel urma Raggeţilor.

Inaintam prost, căci încălţămintea mea era într'o stare de plâns chiar de când plecasem din lagăr. Glodurile şi pietrele 'mi omorâseră picioarele. Mă dureau aşa de tare, în cât fuiĭ silit a mă opri. Imi rupseĭ mânicele de la jachetă şi 'mĭ înfăşuraĭ picioarele, care sângerau. Acestor suferinţĭ se maĭ adăogau şi aceea a seteĭ. Muream de sete, de dimineaţă nu maĭ dasem peste nicĭ un râu.

Bălţĭ, eleştae, toate erau uscate de soare.

Ca culme a nenorociręĭ, cerul se acoperise de norĭ, şi vântul schimba direcţia la fie care moment. Nu ştiam încotro s'o apuc, maĭ ales după ce treceam vre-o vale adâncă.

In sfârşit pe la apusul soareluĭ, mă putuĭ orienta cu certitudine, după razele soareluĭ cum apunea, şi hotărâĭ a merge atât cât va fi lumină, în speranţa de a descoperi ceva.

Nu maĭ aveam putere, sdrenţele cu care înfăşuram picioarele se rupsese de mult, şi muream de sete. Ce n'aşĭ fi dat pentru un pahar de apă!

Se înopta. Mâncaĭ ce maĭ aveam din raţă şi hotărâĭ să mă culc chiar acolo unde mă afiam.

Strânseĭ maĭ multă iarbă pe o piatră pe care o aleseĭ drept căpătâĭ, când, vrând să mă arunc pe patul meu improvizat, iată că văd mişcând lângă piatră, un şarpa cu clopoţeĭ!

Deşteptasem reptila din somn, şi iat'o cum se încolăcea, cum 'ĭ străluceau ochiĭ! Mă repeziĭ asupra eĭ, şi 'ĭ dăduĭ o lovitură de baston, în cât rămase moartă la picioarele mele.

In acelaş timp, maĭ mulţĭ şerpĭ cu clopoţeĭ începură a se sui pe miae, Datorită mişcărilor lor încete, putuĭ să-i omor pe rând, unul după altul. Pericolul de la care scăpasem, mă făcu să dorm circumspect. Părăsiĭ acel loc îngrozitor, şi căutaĭ un altul; cercetaĭ, scotociĭ pe sub toţĭ bolovaniĭ până ce mă încredinţaĭ că nu se maĭ ascunde nicĭ un duşman, şi 'mĭ întinseĭ iar oasele obosite pe iarba pe care o făcuĭ ca un culcuş.

Credeam că nu am să maĭ pot adormi de frica şerpilor. Adormiĭ în sfârşit. Şi când mă deşteptaĭ, soarele era sus de mult. Eram disperat, căcĭ aşĭ fi voit să mă deştept de noapte ca să pot sorbi roua după ierburĭ, ca să-mĭ astâmpăr setea. Vaĭ, soarele era aşa de arzător, atmosfera atât de uscată, că abia găsiĭ câte-va picăturĭ de rouă, chiar la umbră. După ce 'mĭ ameţiĭ puţin setea, o porniĭ iar la drum. Ziua era limpede şi frumoasă, aşa în cât mă putuĭ orienta maĭ bine de cât în ajun. Examinaĭ cu îngrijire vegetaţia, în speranţa de a găsi vre-o plantă care mi-ar vesti vecinătatea vre uneĭ ape, mă urca pe dealurĭ visând că poate voĭ da peste vre un râu curgând la poalele lor. Nimic! aveam frigurĭ, delir la fie care nouă descuragiare, şi simţeam că puterile mă părăsesc!

Picioarele mă dureau din ce în ce maĭ tare. De la călcae până la genunchĭ eram numaĭ sgârieturĭ şi sânge.

La un mamont, mi se păru că aud murmurul uneĭ ape, începuĭ a alerga, şi cum mă găseam pe un deal, mă lăsaĭ să alunec, şi alunecaĭ aşa de bine până ajunseĭ chiar drept într'un pârâiaş. De astă dată mă udaĭ chiar prea mult.

Din fericire eşiĭ din el numaĭ de cât, mă spălaĭ, şi 'mĭ lăsaĭ picioarele slăbite în apă.

A! ce plăcere!

Hainele mi se udaseră, dar o jumătate de oră fu de ajuns ca să mă usuc la soare.

Simţeam o foame grozavă. In sfârşit pescuiĭ şi eu maĭ mulţĭ peştĭ cu care îmĭ astâmpăraĭ foamea, ba 'mĭ maĭ rămase provizie pentru două zile. După ce mâncaĭ mă culcaĭ. A doua zi eram în picioare de dimineaţă, mâncaĭ peştele, băuĭ apă rece şi mărturisesc că nu maĭ ştiam ce să fac.

Pălăria mi-o pierdusem pe drum, cu pulpele şi braţele goale, cu picioarele înfăşurate în cârpe, pe cap aveam nişte frunze, cu undiţa ce-mĭ făcusem şi puşca pe umăr, aveam aerul unuĭ al doilea Robin Crusoé.

Puţin 'mĭ păsa însă!

Mergeam aproape de un ceas când mi se păru că aud nechezatul unuĭ cal. Mă opriĭ să ascult. Inima 'mĭ bătea, gata să sară. Un al douilea nechezat isbi urechile mele. Alergaĭ înspre partea de unde venea şi mă găsiĭ între o ceată de caĭ. Trecuĭ fluviul ca să mă încredinţez dacă erau caiĭ sălbaticilor sau aĭ albilor.

Vedeam în depărtare înspre cer. Eşea bine înţeles din vre-o locuinţă. Mă îndreptaĭ ascunzându-mă prin tufişurĭ.

Ajunseĭ însfârşit într'un loc unde era ridicat un cort acoperit de pieĭ. La poartă, două indiene bătrâne făceau bucate. Le întinseĭ mâna în semn de prietenie.

Cele două femeĭ, scoaseră o serie de mormăelĭ, zărindu-mă, dar fără a da cel maĭ mic semn de spaimă; pe când mă observau cu un aer liniştit, deşi destul de mirat, douĭ pieĭ roşiĭ, sdravenĭ, eşiră din cort. Momentul era critic. Ce aveau să'mĭ facă?

Imĭ întinseră amândouĭ mâna, foarte prieteneşte, şi la acest gest amical, inima mea săltă de bucurie. Prieteniĭ meĭ, văzându-mĭ picioarele în ce hal erau, mă luară în braţe, şi mă duseră în cort, unde mă culcară pe pieĭ.

O femee bătrână îmĭ încălzi apă şi'mĭ spălă rănile, ungându-mă cu a lifie, care 'mĭ tăiă imediat toate durerile.

Cealaltă femee îmĭ aduse o supă pe care o sorbiĭ cu ochiĭ. In schimb oferiĭ şi eu oaspeţilor meĭ carnea căprioareĭ pe care o omorâsem şi care le făcu mare plăcere. Mă siliĭ să'ĭ fac să înţeleagă cât eram de mişcat de bunătatea lor. Le explicaĭ atuncĭ că 'mĭ pierdusem tovarăşiĭ şi că doream să'ĭ regăsesc. Femeĭ şi bărbaţĭ începură a mormăi de satisfacţie, căcĭ în limba lor nu ne înţelegeam nicĭ uniĭ, şi mă făcură să înţeleg prin semne, că înainte de orĭ-ce, trebue să mă odihnesc.

A doua zi mă scăldaĭ, mâncaĭ; pieile-roşiĭ îmĭ pregătiseră încălţăminte, mi se părea că visez; şi pe când îmĭ pregăteaŭ treĭ caĭ, examinaĭ corturile din prejur. Erau maĭ multe ascunse prin arborĭ, şi locuite de cele două indiene bătrâne, pe carĭ le văzusem la sosirea mea, un bătrân, patru băeţĭ, femeile lor şi o jumătate de duzină de nepoţeĭ. Toţĭ aceştĭ oamenĭ trăiau în mare înţelegere.

Bătrânul şi unuĭ din fiiĭ luĭ, aruncase o piele pe cal în loc de şea, şi împreună cu mine o pornirăm. Merserăm înspre vest vre-o 48 de ore. Insfârşit, a doua zi înspre seară, înţeleseĭ după semnele tovarăşilor meĭ că ajunsesem. In adevăr recunoscuĭ în fundul uneĭ văĭ corturĭ în mare număr şi vocile prietenilor meĭ. Raggeţiĭ alergară înaintea noastră şi eu mă asvârliĭ în braţele lor. A doua zi prieteniĭ meĭ nu lăsară să plece pieileroşiĭ carĭ 'mĭ scăpaseră viaţa de cât după ce 'ĭ covârşi de darurĭ.

Peste câte-va zile sosirăm la California. Raggeţiĭ rămaseră unitĭ la minele de aur şi se îmbogăţiră.

Cât despre mine, profitaĭ de prima ocazie care se oferi pentru a mă reîntoarce în Europa. Revăzuĭ însfârşit Franţa mea iubită!

Eram vindecat pentru totdauna de gustul aventurilor şi învăţasem a cunoaşte că nicĭ o ţară, orĭ cât de frumoasă ţi-ar părea din depărtare, nu preţueşte ca patria mea.

— SFÂRŞIT —

Vânătorii de lutrii din Mandciuria

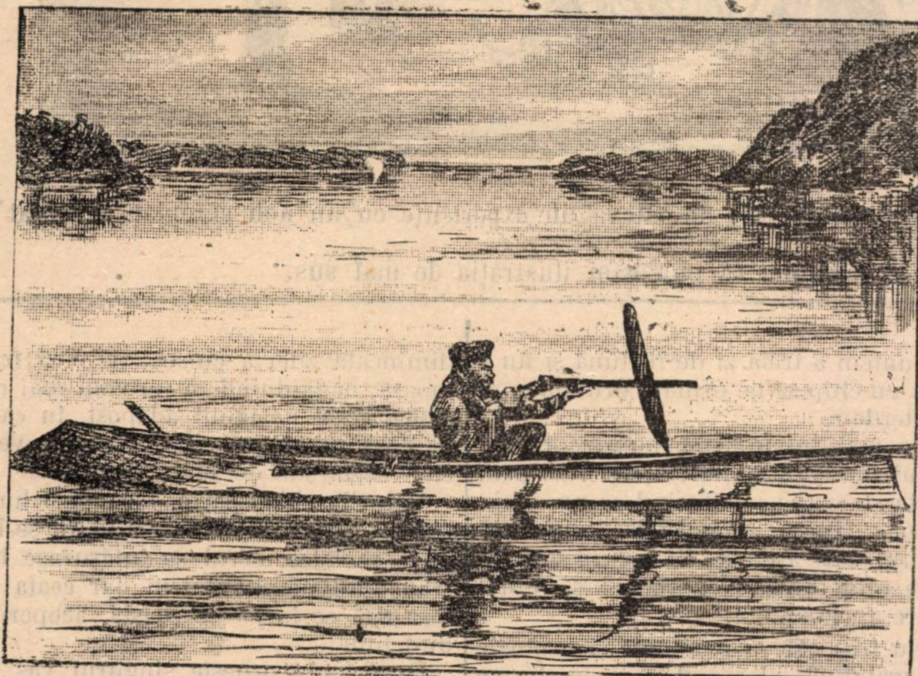
Blana cea maĭ preţioasă pe care o furnizează Mandciuria este, fără îndoială, aceea de lutru, care se găseşte în aşa mare cantitate în districtul Ningouta, inconjurat de riurĭ carĭ formează rezervoare naturale.

Timp de maĭ bine de două secole vânătoriĭ ruşĭ din regiunea Amuruluĭ au căutat să exploateze şi acest

ţinut. N'au reuşit din cauza temperamentului prea războinic—mult mai războinic decât al vecinilor lor coreanĭ.

Departe de a se descuraja din cauza aceasta neguştoriĭ din Vladivostock au căutat să înceapă în mod paşnic o ocupaţie în toată regula. Câţĭ-va anĭ maĭ nainte de războiul ruso-japonez, maĭ multe cömptoare reuşiră să fie deschise pe fluviul Nouthan-ho afluentul Zungariuluĭ care traversează districtul Ningouta, care le permise să devie o realitate, Iată în ce mod copilăresc procedează eĭ:

După maĭ multe zile duse cu supravegherea animalelor a căror urmă o descoperiseră pe malul fluviuluĭ, eĭ se îmbarcă pe luntrile lor uşoare şi se îndreaptă spre punctul fluviuluĭ sau laculuĭ unde au speranţa să găsească prada. Aci se aprovizionează îndestul cu merinde carĭ să le fie suficiente pentru două-treĭ zile de lipsă de acasă. Şi acum între vânător şi animal acela e învingătorul care are

De dimineaţă până seara, manciurianul aşteaptă ca lutrul să-şi arate nasul la suprafaţa apeĭ

lor cumpărarea produsuluĭ soluluĭ de la indienĭ. Comptoarele au supravieţuit războiuluĭ... dar ca să se prefacă japoneze. Şi frumoasele pieĭ de lutru în loc să ia drumul spre Moscova, ia pe cel spre Tokio. Astfel cum se practică în Mandciuria, vânătoarea de lutru e foarte primitivă încă. Se pare că indigeniĭ nu au plăcerea să se folosească de gloate, ca în Canada şi Statele-Anite. In ochiĭ lor e departe ca «times is money» maĭ multă răbdare. Liniştit stă el de dimineaţa până seara, aşteptând ca lutrul să'şĭ arate vârful nasuluĭ la suprafaţa apeĭ liniştite.

Singura concesie ce i se acordă pentru oboseala luĭ e de a aşeza capătul săgeţiĭ pe un fel de dispositiv al bărciĭ. In nopţile cu lună plină eĭ îşĭ prelungesc mult timp aşteptările, aşa că dese-orĭ asistă la răsăritul soareluĭ, după cum am admirat şi apusul.

I.

„DIN LARGUL MAREI"

FURTUNA DE LA INSULA LUNDY

Suntem în drum spre Rotterdam în Canalul Bristol, în dimineaţa uneĭ zile urâte, cu văzduhul îmbrobodit în ceaţă şi zarea pierdută în aburiĭ recĭ ce cad pe mânĭ şi pe faţă, ca o bură deasă de toamnă.

Farul Hartland încă străluceşte flacăra sa gălbue şi înaintea noastră spre West, farul de la insula Lundy adaogă neînsemnată nădejde inimilor noastre înghețate; chiar dacă vântul va deschide la larg toată furia răutăţeĭ sale, ridicând până la cer valurile măreĭ ce se văd mişcând la orizont ca o armată în linii şi coloane nesfârşite, vom cere aceşteĭ stâncĭ ultimul adăpost, privind cu mândrie furtuna ce va încerca să cutremure pământul cu forţele sale uriaşe.

Vasul e gol şi aci la gura Canaluluĭ, marea a început să ne arate că lupta noastră cu furtuna va fi lungă şi obositoare, atât de înalte se formează creamele de valurĭ în faţă, spre insula Lundy. Comandantul îndreaptă mersul spre insulă, în dosul căreia se văd încă multe vapoare ce aşteaptă sfârşitul furtuneĭ. Ne apropiem şi lângă stânca aceasta, care nu întrece un kilometru lungime, un oraş plutitor se desfăşoară înaintea ochilor, arătând vase de fel de fel de mărimĭ, dela cele maĭ micĭ care transportă petrol şi cărbunĭ pe coastă, până la cargoboturĭ de un tonaj mare, care leagă porturile Anglieĭ cu celelalte porturĭ ale continentelor.

Ancorăm în partea de Est a stânceĭ, înapoia unuĭ mic vas care parcă stă spânzurat de lanţul ce se întinde mereŭ, ameninţând să vie peste noĭ.

Vântul atinge o forţă îngrijitoare şi loveşte cu necaz în stânca insuleĭ ce se ridică ca un parapet puternic de la Nord la Sud, aşternându-se mântuitoare în cruciş peste direcţia vântuluĭ, care joacă între Sud-Vest şi Nord-Vest.

Rafalele sunt grozave, câteodată vin încărcate cu sfârcurĭ de ploae rece şi obrajii te dor, de câte orĭ te atinge acest cnut nemilos peste faţă.

Numărul vaselor ce vin la adăpost se măreşte din moment în moment; sunt treizecĭ de vase, unele maĭ liniştite spre centrul adăpostuluĭ aşa cum aŭ apucat din vreme, iar altele spre marginĭ se sbat în deferlaţiunile necontenite ale valurilor într'o obosire nesfârşită, chinuitoare.

Din când în când se zăreşte câte un vas, răsărind pe deasupra valurilor şi iarăşĭ ascunzându-se în golul măreĭ răscolite, aplecându-se când pe o coastă, când pe alta şi gonind din toate puterile să şĭ câştige puţină odihnă în acest colţişor fericit de adăpost.

Pare că te înfioră acest zbucium prelung, acest războĭ nesfârşit între om şi natură.

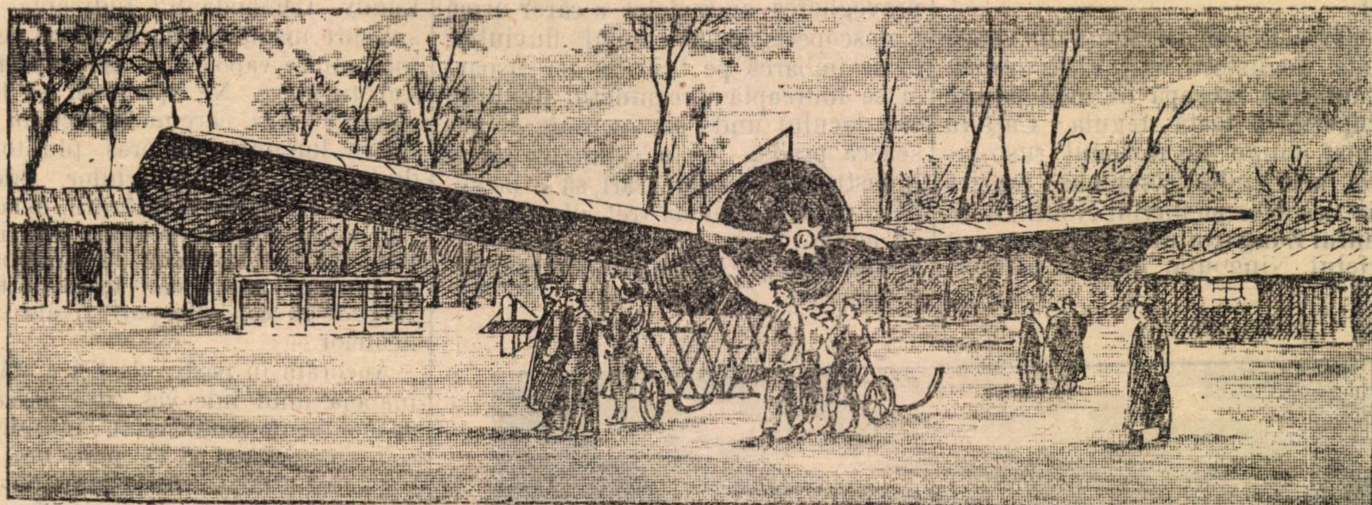
Un vas norvegian, nu tocmaĭ mare, se învârteşte mereŭ pe lângă insulă şi nu ştiu ce cauză îl poartă necontenit la larg, şi dela larg în adăpost, căcĭ două zile şi două nopţĭ nu a încetat să patruleze fără voia luĭ în apropierea insuleĭ.

Poate vre-o zmucitură grozavă să-ĭ fi rupt lanţul cu una din ancore, orĭ vinţiul de manevra ancoreĭ ar vre-o avarie, de nu maĭ îndrăzneşte de a arunca ancora; te ia jalea uitându-te la această pradă a valurilor, cum se ridică, se scoboară, se leagănă pe amândouă părţile, arătând câte odată toată puterea şi comanda, pe care comandantul cu cârmaciul, se ţin încleştaţĭ ca nişte fantasme, cu mâinile încordate pe balustradă.

Nicĭ noĭ nu petrecem ceasurĭ maĭ bune. Ziua a trecut maĭ uşor, noaptea e soră cu moartea.

Zarea e întunecată, cerul învălit de norĭ şi din negură fulgerile scapă în întunric ca nişte fâşiĭ luminoase, ex-

Aeroplanul aviatoruluĭ francez Jourdan

Pe platoul de aviațiune Juvissy de lângă Paris se fac de câteva zile experiențe cu un nou aeroplan inventat de aviatorul francez Jourdan.
Forma relativ nouă a acestuĭ aparat ne-a îndemnat să publicăm ilustrația de maĭ sus.

plozii de bombe ce se sparg despicând printre picăturile de ploaie căĭ de flăcărĭ și lumină.

Luminele vaselor ce ne împresoară, tremură pe catarge, nedeslușindu-se decât foarte slab locurile vaselor; această nesfârșită furie a vântuluĭ, mărește nesiguranța adăpostuluĭ.

Un vas dinainte amenință să cadă peste noĭ, aud din cabină glasul comandantuluĭ care strigă să se tragă ancora.

Dar lanțul nu e așa scurt, căcĭ fundul e de 40 metri și cine știe când sfârșește o nouă ancorare, trebuind a eși spre larg, a face rondoul și a se alege un loc unde grija de ancoră să nu maĭ fie un chin nesfârșit!

O uruitură îmĭ întărește bănuiala, că ancora s'a smuls și câteva lucrurĭ care se restoarnă prin salon îmĭ arată că vasul a intrat între valurĭ și a început danțul obositor al furtuneĭ. Ies pe punte, sui pe comandă, ținându-mă bine de balustrăzĭ; vântul și legănarea greoae te sboară de pe punte. Grozavă manevră în această beznă de noapte, în această ploae rece ce-țĭ pălmuește obrajiĭ, în acest vârtej de valurĭ și vânt, care amestecă cerul și marea într'o urgie cumplită; abia se mișcă vasul și valurile ca niște brațe uriașe, îmbrâncesc acest corp greoĭ, neînsuflețit, până ce îl duc în goana vântuluĭ și apoĭ pare că rânjesc hidoase, urlând în zare înveselite, că vasul își va lăsa oasele, în câteva momente pe bancul din față. Stanley, deasupra căruia marea se ridică spre cer, desenând pe fundul zăreĭ, formele unor insule uriașe.

Dar vasul se întoarce după un ceas, prova birue vântul și în zorii zileĭ după o noapte afurisită, se reia ancorajul maĭ aproape de insulă.

Suntem a treia zi de furtună și nu e nicĭ un chip să ne urmăm drumul spre Rotterdam.

Se maĭ înseninează puțin spre canalul Bristol și soarele apare slab prin ceața străvezie, strălucind ca un ochiu bolnav sub o sprânceană întunecată de nor, care ascunde în negura sa semnele unuĭ gren ce trebue să-șĭ desfășoare apele pe noĭ.

Nu trec câteva momente și o ploaie cu grindină, alergând ca o vijelie ce urlă de mânie și turbare, se revarsă peste capetele noastre, acoperind puntea cu bobițe de ghiață, ce nĭ se înfig în față și pe mâinĭ ca niște ace dureroase.

Furtuna reîncepe cu furie, dar se pare că aceasta este ultima pagină din furia eĭ. Citim în cărțile ce daŭ relațiĭ asupra vântuluĭ de Sud-West de pe coastă și aflăm un amănunt interesant, privitor la durata furtuneĭ de Sud-West în aceste locurĭ, care spune că furtuna are adeseorĭ o fază de 4 zile încheiate, după care vine o liniște deplină, o acalmie, în care marea cade și vasele pot relua drumul lor. Se întâmplă uneorĭ ca după acalmie, timpul să se liniștească, dar de cele maĭ de multe orĭ, furtuna reia furia eĭ după această acalmie, reîncepând a doua fază de alte 4 zile.

Ca prin minune dumnezeiască, după 4 zile și 4 nopțĭ de sbucium, cerul se înseninează, luna se arată pe cer, ca să întărească prezicerea unuĭ prieten dela bord, care printr'o serie de observărĭ de călătorie, citea în pozițiile luneĭ, o carte întreagă de meteorologie; lăsând să se scurgă liniștită noaptea zileĭ a patra, ca să se odihnească echipajul istovit de forțe după atâta canon de muncă, am ridicat ancora în dimineața zileĭ a cincea, pe o zi frumoasă, nădăjduind că nu vom maĭ revedea acest nelegiuit adăpost, în care pare că mi-aŭ trecut pe dinainte veacurĭ nesfârșite de suferință.

Valurile abia sparte, formaŭ o hulă groasă, pe deasupra căreia vasul se legăna molatec, cerul se înfășurase într'un giulgiu plumburiu, iar ceața se lăsa din ce în ce pe coastă, acoperindu-ĭ linia.

După noĭ pornește singurul vas ce maĭ stă în adăpost, vasul spaniol *Ito* care prinde curaj pe măsură ce ne vede pe noĭ înaintând spre sud.

Ca din senin, o pânză de ploae pare că stârnește la orizont o evaporație ușoară, ca un praf străveziŭ în depărtare și din acea fierbere de aer și aburĭ se îndreaptă venind dinspre Sud-West o amară amintire a vântuluĭ din ajun. Ceeace e vânt ușor, devine vânt nebun și într'un ceas vasul nu maĭ ascultă de cârmă; vântul întinde suflarea sa pe tot corpul ridicat și gol al vasuluĭ și prova vine mereŭ spre coastă, vasul derivează ușor și ce e și maĭ greu de recunoscut este tocmaĭ locul spre care derivăm luațĭ de vânt, coasta ascunsă în ceață. E hotărât, comandantul face rondoul și-ne reîntoarcem iarășĭ la insula Lundy, spre a nu ne lăsa împinșĭ prea mult de vânt, care tinde să ducă vasul pe stâncile de lângă coastă. Vasul *Ito* care ne vede întorcând, numaĭ de cât o ia înaintea noastră și gonește cu toată iuțeala, ca să-șĭ apuce loc bun în adăpost.

Ancorăm din noŭ la insula Lunk, blestematul loc, care nu-mĭ maĭ piere din minte nicĭ odată, cu stânca luĭ piezuvă, cu semaforul și căsuța faruluĭ și cu acele paginĭ de suferință sfâșietoare, ce mi-aŭ săpat în suflet amintirea

cea mai dureroasă din această călătorie.

Când gândesc să reîncep iarăşi la masă, cu galetele îmuiate în apă caldă, care doar puse pe masă se întăresc ca piatra şi să-mi sângerez iarăşi câteva zile cerul gureĭ, cu colţurile acestea uscate, mă înfior; parcă văd pe Vagner, omul care ne serveşte, aducândune farfuriile pline de carne sărată cu cartofi saŭ ceaiul cu apă sărată, alăturĭ de puţină brânză şi legănat de valurĭ, simţind în stomac frigurile răuluĭ de mare, sfârşeala acesteĭ boale ciudate şi fără leac, pare-că 'mĭ întorc ochiĭ în lumea adâncă a sufletuluĭ şi îmĭ cercetez încă odată dragostea de mare, acel dor nesfârşit de ape ce-mĭ mângâia închipuirea în liniştea nopţilor fermecătoare din arhipelag! Ce dezgust de viaţă mă cuprinde, de ce nu se cufundă vasul cu mine în fundul măreĭ, să isprăvesc această tristă dramă.

Inalţă-te inimă, încă treĭ zile şi treĭ nopţi de trudă, a patra puţin mai urâtă şi barometrul iarăşi creşte, acalmia va veni, vom zbura pe valurĭ cu vasul nostru, ca în zborul uneĭ pasărĭ călătoare rătăcite şi vom goni din suflet, această desnădejde neagră ce ne cuprinde firea.

In a patra noapte, luăm drumul spre Rotterdam, pe o noapte înstelată, cu luna plină de strălucire, şi de acum părăsim insula Lundy pentru totdeauna, însemnând în minte cu litere negre, furtuna celor opt zile de la această blestemată stâncă, şi totuşi destul de fericit adăpost!

Furtuna a încetat şi marea se linişteşte, arătând ici colo sânurĭ netede de hulă groasă.

După toate caracterele, furtuna a fost o coadă de ciclon şi unul din prieteniĭ dela bord i-a studiat mişcarea şi legile după care s'a desfăşurat, arătând matematiceşte, că a prezintat toate semnele uneĭ coade de ciclon.

Ca orĭ ce spasme ale măreĭ, ca orĭce frământărĭ periodice ale acestuĭ suflet uriaş care acoperă mai multe părţĭ ale pământuluĭ, ca orĭce fenomen al natureĭ ce urmează legea undelor, furtuna e un vis urît, chinuitor, un cântec plin de note funerare, dar are o singură bunătate, e trecătoare, ca şi visul.

Căpitanul holandez Iansen spune câteva rândurĭ, care arată încrederea nemărginită ce o are marinarul în ştiinţa sa, totuşĭ cred că nesocoteşte prea mult oarba fatalitate în care ne aruncă câteodată primejdiile vieţeĭ.

„Pe mare, prima impresiune este sentimentul abisuluĭ, al infinituluĭ, al neantuluĭ. Pe cea maĭ mare navă, cineva se simte în pericol. Dar când ochiĭ spirituluĭ aŭ străbătut spaţiul şi adâncimea, pericolul dispare dinaintea omuluĭ. El se ridică şi înţelege. Condus de astronomie, cunoscând drumurile pe apă, ajutat de hărţĭ, el trage drumul pe mare în toată siguranţa.

Eŭ maĭ adaug ceva din mica mea experienţă: *In furtună pe vasul gol e stăpân vântul, nu omul.*

Din lucrarea d-luĭ **I. Bălănescu**

Bogăţia pământuluĭ

Cestiunile privitoare la minele carĭ ne procură materiile combustibile şi metalele, câştigă pe zi ce merge o importanţă din ce în ce maĭ mare. Ca să înţelegem aceasta, n'avem de cât să observăm producţiunea crescândă a minelor. Francezul M. Couriot a făcut, cu ocaziunea ultimeĭ expoziţiunĭ universale, o cercetare însemnată în această privinţă. El evaluează valoarea totală a produselor miniere pe fiecare an, în toată lumea, la peste 9 miliarde francĭ. In această sumă totală aurul şi argintul nu ocupă primul loc. Aceste metale preţioase reprezintă numaĭ cam a şaptea parte din ceeace estrage omul în fiecare an din pământ. In suma de maĭ sus sste reprezintat maĭ întâiŭ cărbunele de peatră cam cu 3 jumătate miliarde; apoĭ vine ferul cu peste 1 miliard şi jumătate. Producţiunea de cărbunĭ este de treĭ orĭ maĭ mare de cât producţiunea totală a tutulor minelor de aur şi argint, iar din această mare cantitate de cărbunĭ ce se scot anual, Anglia are partea cea mare; ea estrage actualmente din minele sale cărbunĭ în valoare de maĭ bine de un miliard de francĭ, din carĭ vinde întregeĭ lumĭ pentru 250 milioane francĭ.

In faţa acestor cifre ni se impune întrebarea, cum va fi oare pe viitor bogăţia naţională, ce stă aşa de strâns legată cu bogăţia suterană a uneĭ ţărĭ? Intr'o ţară aceste avuţiĭ se vor sleĭ, pe când într'alta vor ajunge la o întindere neaşteptată. Actualmente se valoiază întinderea minelor engleze de cărbunĭ de peatră la 33.000 chilometri pătraţĭ; a Statelor Unite la 490.700 chilometri pătraţĭ, ceeace reprezintă o bogăţie de cărbunĭ maĭ mare de cât a tutulor celorlalte ţărĭ împreună.

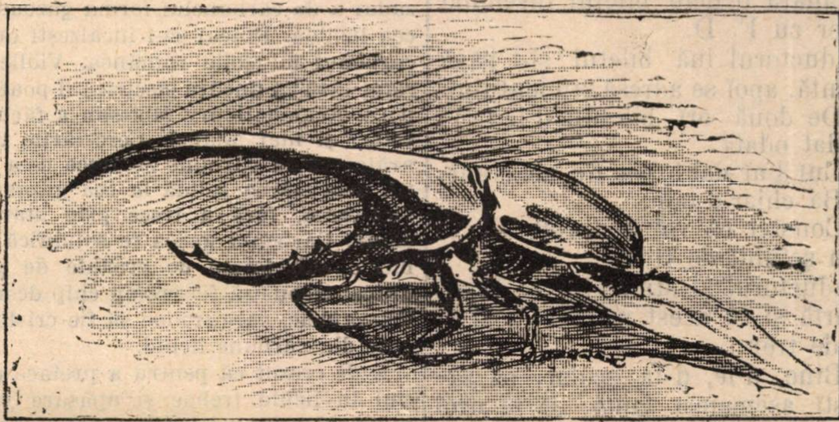
După Anglia vine Germania cu 31.000, apoĭ Rusia cu 28.300 şi Franţa cu 5.581 chilometri pătraţĭ. Negreşit că aceste cifre sunt numaĭ aproximative.

D. Couriot socoteşte producţiunea de aur a pământuluĭ în anul 1888 la 549.500.000 francĭ. Maĭ mult se produce şi astăzĭ tot în minele din California, Columbia, în Statele-Unite şi în Mexic, apoĭ în America de Sud, în Brasilia, Venezuela şi Argentina. Vin apoĭ Canada, Australia şi India.

Lumea îşĭ dă acum pretutindenĭ cele maĭ marĭ silinţe, spre a face ca munca mineră să fie cât se poate maĭ puţin periculoasă şi deşi maĭ rămane încă mult de dorit în privinţa aceasta, totuşĭ trebue să mărturisim, că aceste silinţe aŭ fost încoronate de succes. Ca să cităm numaĭ un exmplu, menţionăm că în anul 1864 aŭ fost ucişĭ în Franţa câte un lucrător de fiecare 60.444 tone de cărbunĭ estnaşĭ, iar în anul 1888 o cantitate de cărbunĭ de 122.000 tone a costat o viaţă de om.

URIAŞUL INSECTELOR

Este permis a se închipui că majoritatea cititorilor neştri nu au văzut nicĭ odată pe îngrozitorul bătăuş al pădurilor virgine din America tropicală. Fotografia noastră înfăţişează un cărăbuş care muşcă dintr'o banană care 'ĭ serveşte de masă şi în acelaş timp ne dă şi nouă un termen de comparaţie.

Uriaşul insectelor, — **Dynatus Herculus**

Acest mic monstru numit *Dynatus Herculus*, are lungimea de 18 centimetri, dimensiune care o datoreşte părţeĭ extraordinare a cornuluĭ orizontal care sfârşeşte şi prelungeşte toraxul, care, toată păroasă, formează cleşte cu alt corn azezat pe frunte,

cu carî bărbaţiî se slujesc pentru a se lupta între eî în duele înverşunate.

Se afirmă că dynatus-ul se bucură de facultatea de a schimba de culoare ca şi cameleonul. Dar este probabil că această schimbare nu este decât aparentă şi că nuanţa foilor se reflectă pe suprafaţa strălucitoare a aripilor exterioare.

FĂRĂ BILET DE TREN

Frer Delazopa, elev în cl. VIII-a superioară, se hotărîse cu ocazia zileî luî onomastice să vie acasă spre a'şî serba ziua şi în ajun îşî pregăti cele trebuincioase de drum.

După ce-şî petrecuse ziua onomastică, porni la gară de unde luă bilet spre Paris, cu acceleratul. Inainte de a intra în vagon, vede o tânără femee plângând. Frer, curios, o întrebă :

— Ce vi s'a întâmplat, d-nă? De ce plângeţi?

— Am pierdut biletul, cu care era să mă duc la Paris, şi acum nu maî am nicî un ban să cumpăr.

Auzind aceste, Frer scoase din buzunar biletul şi-l însemnă în dos cu două litere F. D.; apoî îl dădu tineref.

— Poftim, d-nă, un bilet pentru Paris!

— Dar d-v. ce faceţî fără bilet?

— Suiţi-vă în vagon, d nă, că trenul se pune în mişcare, spuse Frer.

Se suiră în vagon. Trenul se puse în mişcre şi îşî urmă drumul cu iuţeală mare. Cu vre-o treî kilometri înainte de Paris, conductorul începu să strângă biletele şi după puţin timp ajunse în vagonul în care se afla Frer şi cu tânăra străină.

— Biletele, d-lor!

— Poftim!

Şi tânăra îî dete biletul însemnat de Frer cu F. D.

Conductorul luă biletul şi-l băgă în geantă, apoî se adresă studentuluî.

— De două orî biletul, d-le? Ţi l-am dat odată.

— Cuî l-aî dat! Mie nu, de sigur.

— Ba chiar d-tale.

— Constat că voî fi nevoit să te reclam şefuluî de tren.

Conductorul şi studentul se luară la ceartă şi în acest interval sosi şi şeful de tren.

— Bine, d-le, d-ta şcolar, să săvârşeştî asemenea faptă, să te urcî în tren fără bilet, şi încă să maî minţî spunând că l-aî dat conductoruluî?— zise şeful de tren.

— Nu mi l'a dat, d-le şef! Minte! răspunse conductorul.

— Aî să-mî daî socoteală pentru vorbele pe carî mi le adresezî! spuse Frer.

In timpul acesta trenul se apropiase de gara Parisuluî şi după un sfert de ceas se oprise.

Şeful de tren împreună cu conductorul şi Frer se deteră jos şi porniră la şeful staţieî, căruia îî povestiră cazul.

— D-le (se adresă şeful staţieî către student), cum ţi-aî permis să te urcî în tren fără bilet? Aî să plăteştî 50 fr., amendă, plus de 2 orî costul biletuluî!

— D-le şef, biletul meŭ l-am dat d-luî conductor!

— Aî vre-o dovadă?

— Da.

— Şi anume?

— Inainte de a'î da biletul, l'am însemnat pe dos cu două litere F. D. Să caute d-luî în geantă şi o să'l găsească.

Conductorul auzind acestea, scoase peste măsură de înfuriat, geanta şi o răsturnă pe biroŭ. Apoî cercetă toate biletele. De-odată însă sari în sus şi rămase ca trăsnit având în mână biletul în chestie.

— Scuza-mă, d-le, pentru asprimea cu care m'am adresat d-tale, i se adresă şeful de staţie după ce luă biletul din mâna conductoruluî. Conductorul aproape leşinase.

— D-le conductor, să ştiî că de la 1 ale luneî eştî congediat din serviciŭ, continuă şeful de staţie.

— Iertaţi-mă d-le şef, spuse conductorul, plângând. Am acasă 8 copiî şi vă asigur că pe viitor voî fi cu maî multă băgare de seamă!

Şi numaî după intervenţia celor de faţă, conductorul fu ertat.

Trad. de **Fr. Cart**

DIVERSE

Ceva noŭ despre cărbune. — Nu de mult toţi fizicii şi chimiştiî încercaseră în zadar a da cărbuneluî forma gazoasă saŭ cea lichidă. Puteaî să-l încălzeştî orî cât, carbonul tot solid rămânea. Violle a arătat însă că flacăra electrică îl poate evapora. Acuma Henry Moissan a făcut cercetărî şi maî adâncî. Cercetările luî aŭ arătat că la cărbune se trece de-a dreptul dela starea solidă la cea gazoasă şi vice-versa, fără a trece prin starea lichidă. Carbonul gazos se solidifică de obiceiŭ sub forme de cristale de grafit. Totuşî trebue să fie vre-un chip de-a avea diamantele, care trebue să fie cristale făcute din cărbune lichid.

E de crezut că pentru a preface carbonul în lichid trebue şi apăsare foarte mare. Mossan a isbutit, acum câţi-va anî a face diamante din tuciŭ topit (fier combinat cu cărbune). Pentru a avea o apăsare foarte mare, Moissan a lucrat, folosindu-se de însuşirea tuciuluî topit de a se dilata, când se sleeşte. A luat deci tuciŭ topit într'un vas, l'a lăsat să se solidifice la suprafaţă, ceea-ce face o apăsare grozavă asupra părţeî încă topite. Moisson punea asemenea vase cu materie topită în apă şi o silea să se solidifice sub mare apăsare, aşa că fierul se solidifica de o parte, iar cărbunele topit în fier se prefăcea în diamant. Decî tot sub asemenea marî apăsărî carbonul topit în fier saŭ în minerale, se va fi cristalizat în diamante, solidificându-se sub mare apăsare.

POSTA REDACŢIEI

Neli.— N'am primit nimic. Trimiteţi-o din nou, dacă vă e cu putinţă.
G. Rosin.— Ingrijiţi maî mult traducerile. Altfel e greu.
N. Barbu.— E furată.

Deslegarea unei enigme

Ţara noastră-i vizitată
De Nemţî, Ruşî şi de Francezî,
De grecî mândri şi de Ungurî,
Pân' şi chiar de Siamezî.

Iar toţî carî trec hotarul
Scumpeî noastre Româniî,
Sunt cuprinşî de-un dulce farmec,
De-admirărî adâncî şi viî.

Căcî femeî aşa frumoase,
Cum la noî se intâlnesc,
Nicăerî, în altă ţară,
Cât să umble, nu găsesc.

„Ce să fie?!... Ce minune?!...
Se întreabă toţî miraţi,
De 'nfloresc aşa dulcî îngerî
„Sub frumoşiî munţî Carpaţi?!"

Să vă spun care-i minunea,
Crema Flora-i năzdrăvană,
Ea din orice fată face
O Ileană Cosinzeană!

Carol Scrob.

Anul XII.—No. 728 | 10 BANI IN TOATA ȚARA | Mercurĭ 20 Aprilie, 1911

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL INTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Leĭ 5.—Pe un an în toată țara
» 2.60 » ½ » » » »

Redacția și Administrația
No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână
— MARȚEA

ATACUL EROIC. — (Vezĭ pag. 5112).

ATACUL EROIC

Mica colonie se îndrepta înspre țărmurile Camoeiei; oamenii înaintaŭ sub un soare dogoritor ale căruĭ raze dese se înfundaŭ ca niște limbĭ de foc printre crăcile sălbatice...

Baulezii, în plină revoltă, incendiaseră Marele-Bassam, ale căruĭ factorăriĭ fumegaŭ încă pe țărmul de nisip sciipicios, unde se striveaŭ monstruoase urme ale unuĭ dig demontat.

Trebuia să mergĭ repede, fără grija spinilor carĭ se agățaŭ de opincile prea largĭ, și fără teamă de insolație carĭ asvârle oamenii ca pe niște pachete, prin mărăcinĭ, unde crăpĭ scrâșnind din dințĭ, cu gura strâmbă, cu ochiĭ sgâițĭ...

— Aidețĭ băețĭ cu inimă, un cântec!.. le zisese locotenentul Fouvielle.

Și din mijlocul desișuluĭ, unde se lupta cu deslănțuirea încăpățânată a crăcilor joase și a lianelor, mlădioase ca reptilele, Heit, sergentul Heit cântă cu o voce de Alzacian.

In urma luĭ, ostașiĭ acompaniațĭ de troscănitul frunzelor uscate și de clapotagiul picioarelor în mocirla moale, reluaŭ refrenul.

Mărăcinișul devenea din ce în ce maĭ des; tufișurile intraŭ unele în altele, crăcĭ în crăcĭ, răsucite între ele, de lianele-cantehue, care spânzuraŭ ca draperiile deasupra apeĭ clocite, de năpădeaŭ poteca ce urma.

Nu se auzea decât sgomotul surd al loviturilor. Din când în când, câte un om cădea, tremurând.

— Să'l transporte! zicea ofițerul.

— Nu, să mă lase locotenente! Dacă va maĭ rămâne ceva din mine, să mă luațĭ la întoarcere.

Cu tot refuzul lor, bolnaviĭ eraŭ ridicațĭ pe umeriĭ celor maĭ voinicĭ dintre eĭ.

... Sosiră aproape de Iaon.

Baulesiĭ eraŭ în apropiere.

Trăseseră deja în umbrele maĭmuțeștĭ profilate deasupra mărăcinișuluĭ cârcit, la orizontul căruia se distingeaŭ liniĭ în zig-zagurĭ ale mulțimeĭ de indigenĭ...

Infanteriștiĭ de marină poposiră într'o pădurice, perdută în acea nețărmurită gălbeneală, unde se legănaŭ a lene tulpinele câtorva rare câmpurĭ cultivate.

Săbiile grămădite făcură un așternut general și se culcară.

Ceĭ cu frigurĭ strânșĭ la un loc, aiuraŭ fără încetare, cu ochiĭ zăpăcițĭ și marĭ, pupilele dilatate ca după o otrăvire cu beladonă.

Valiziĭ extenuațĭ, încercară să doarmă, după ce maĭ întâĭ își astâmpărară setea dintr'o băltoacă, în care miĭ de gurĭ de lipitorĭ, făceaŭ pe apa gălbuie pete micĭ cenușiĭ....

Apucat de un acces subit, locotenentul tremura din tot corpul și aiurind începu să țipe.

Heit, care se ducea din bolnav în bolnav, avu brutala sensație de a se găsi în fața unuĭ nebun; și pe când încerca să liniștească pe locotenent, pe carĭ frigurile îl înțepenise, fu de odată înconjurat de camaraziĭ carĭ delirau, carĭ îl imploraŭ a le da ajutor imposibil, cu brațele întinse, corpurile drepte, în umbra fină a crepusculuĭ ca niște arătărĭ înspăimântătoare....

Dimineața, pe când cu membrele amorțite de răcoarea de peste noapte tropicală, marsuiniĭ încercaŭ a'șĭ desamorți încheieturile, urlete, țipete sălbatice asurziră tăcerea desișuluĭ din spre partea Jaon-luĭ.

Bauleziĭ se îndreptaŭ la atac.

Locotenentul simți în creer un văl de sânge carĭ îl puse pe picioare și liniștit, hotărât în fața pericoluluĭ iminent strigă :

— Strângețĭ !

— Baioneta la țeavă!

— Inainte!

— Heit, rămâĭ aci și vezĭ de bolnavĭ!

Compania se repezi, cu puștile încărcate, cu baionetele la înălțimea ochilor.

Trecură păduricea și mărăcinișul care era scurt, ca o savană.

Soarele se topea în urma pădureĭ Krinjabo.

In fața mulțimea dela Jaon, hoarda strigătoare a indigenilor înainta!

— Foc!

Gloanțele șuerară iarba, culcând tulpinele lovind trunchiurile palmierilor.

Baulesiĭ ripostară. In jurul albilor, plumbul scotoci nomolul făcând să sară pete marĭ negre de noroĭ carĭ îĭ stropiră pe fețe.

— La baionete!

Compania începu, și fu o luptă uriașă.

Se băteaŭ sub soarele înăbușitor, sub înțepăturile neîncetate ale legiuirilor de țânțarĭ înverșunațĭ; cădeaŭ o sumedenie de Baulezĭ și mereŭ, fără încetare, soseaŭ alțiĭ carĭ astupaŭ găurile.

Un moment mica trupă acoperită de săgețĭ și gloanțe, era gata să fie copleșită; oameniĭ prăpădițĭ, orbițĭ își simțeaŭ mușchiĭ contractațĭ de o paralizie subită, cumplit de dureroasă, baionetele sucite nu maĭ puteaŭ sluji și ochiĭ vedeaŭ roșu, le venea amețeală... eraŭ zdrobițĭ și nu maĭ puteaŭ ucide, când locotenentul fu apucat din noŭ de bântuiala refrenuluĭ luĭ de marș.

,,Nu acum, ne vor vedea spatele Negriĭ!.."

Și tot ce maĭ putea acum să lupte, se repezi cu sufletul în turbare, contra indigenilor, al căror cerc se strângea.

Din poiana unde bolnaviĭ fără putere, se întindeaŭ în mocirlă și în umezeală împuțităĭ Heit, sergentul Heit urmărea și el lupta.

— Dar eŭ ce staŭ aci, pe când ceilalțĭ mor!

Iĭ venea un chef turbat să fugă să se repeadă și el înspre inamic cu baioneta înainte; dar răniții!

Trebuia să asculte de ordinul ce i se dase, de a'ĭ păzi.

Trebuia să se supună. Și colo negriĭ se înmulțeaŭ din ce în ce. Era masacrul companieĭ!

O idee îĭ trecu prin minte.

Un caporal zăcea jos.

— Dă-mĭ trâmbița ta! îĭ zise el scuturând sdravăn pe bolnav:

— Baulesiĭ! Negriĭ aŭ să vă rupă gâturile!

— Ce ne maĭ pasă nouă!

— Dar camaraziĭ noștri aŭ să fie toțĭ omorâțĭ. Tâmpitule! Miĭ de bombe!

— Nu pot!

— Și tu aĭ să fiĭ mort!

— Maĭ bine să sfârșesc maĭ repede!

— Nebunilor, voĭ nu sunteți dela marină! Atât maĭ răŭ! Tâmpitule! Iĭ maĭ scutură, îĭ târă și fără voia lor îĭ puse pe picioare....

— Aide!—Urmați-mă!

Zăpăcițĭ, cu ochiĭ turburĭ, cu pușca în mâinĭ, bolnaviĭ ascultară mașinalicește cedând chemăreĭ sergentuluĭ carĭ suna din cornul de metal ce sclipea la soare.

Heit, se înfundă în desiș, cădea prin găurĭ și în urma luĭ bolnaviĭ îl urmaŭ ca niște umbre.

— Unde ne ducĭ, alsacianule!?

— La dracu!

Ajunseră la spatele Jaonilor.

— Aidețĭ camarazĭ! In linie! Trebuie să facem sgomot ca și cum am fi o mie. Băgare de seamă! Și strigațĭ sdravăn!

Ceĭ zece bolnavĭ se puseră în rând.

— Stațĭ drept! Tunete și bombe!

— Baioneta înainte!

Și punându-șĭ cornul la gură, începu a sufla la note, ascuțite și asurzitoare ca în iad...

Cu capete plecate, urlând ca niște sălbaticĭ, nebunĭ, bețĭ, transportațĭ, bolnaviĭ șargeaŭ prin sat.

Dintr'un moment în altul compania era să fie prăpădită.

De odată, se auzi venind din sat o gălăgie drăcească în care dominaŭ chemărĭ, înjurăturĭ și ordine:

— Inainte! Inainte! Omorâțĭ! Omorâțĭ!

Focurile se succedaŭ; țipetele eraŭ maĭ repetate, făcând o gălăgie înspăimântătoare în mijlocul căreia răsuna mereŭ: Șargea Marsuinilor!

Rănițiĭ, zăpăcițĭ se ridicară pentru a-șĭ relua puștile.

— Ajutor! Ajutor!.. Scăpațĭ! strigaŭ eĭ. Și de odată, pe când negriĭ fugeaŭ înspăimântațĭ, văzură apărând clătinându-se, zece oamenĭ carĭ urmaŭ cu baionetele drepte pe un sergent înalt plin de sânge și în sdrențe, carĭ sufla ca un taur notele stridente ale uneĭ șarge omerice.

Din aventurile lui Sherlock Holmes

PLANURILE SUBMARINULUI „BRUCE-PARDINGTON"

O ceață deasă se întindea asupra Londreĭ. Abia puteam să distingem dela ferestrele noastre din Backer Street, casele vecine. Holmes se ocupă în prima zi să desemneze crucĭ pe carnetul săŭ de notițe; a doua zi și a treia zi el studie un subiect care îĭ era scump: „Muzica la vârsta bărbățieĭ". Insă când pentru a patra oară acelaș subiect se oferi ochilor noștri, amicul meŭ nu se maĭ ținu, și începu să se vaite de neacțiunea sa.

— In fine iată noutăţi, zise el văzând că intră servitorul cu o telegramă:

— Ce înseamnă asta? strigă el foarte mirat.—Fratele meŭ Myeroft o să vie să ne facă o vizită?

El îmi întinse telegrama şi citi aceste cuvinte:

,,Am nevoie să te văd. Apropo de Cadogan Vest. Sosesc la manest.". ,,Myeroft Holmes".

— Cadogan Vest? abia mi-aduc aminte de numele acesta.

— Mi-aţi spus că fratele d-voastră avea o slujbă mică la guvernământ.

— Ceva mai bun decât asta Watson, răspunse Holmes râzând.—Fratele meŭ este a tot puternic, şi câte odată reprezintă guvernământul englezesc.

— Ce tot îmi spuneţi?

— Myeroft, răspunse Holmes, câştigă cam 5 mii de livre pe an. Şi cu toate că pare sub-ordonat, căcĭ n'are ambiţie să aibă un titlu, nu este dintre oamenii cei mai puţini necesari ţării.—Dar mă mir ce poate să oblige pe acest Jupiter-atot puternic să'mi facă o vizită.—Şi de altfel ce este cu acest Cadogan-Vest.

— Cadogan Vest, spuseĭ eŭ, după ce răsfoiĭ jurnalele răspândite pe sofa, Cadogan Vest este tânărul care a fost găsit asasinat Joia trecută sub tunel.

— Cazul începe să devie serios, zise Holmes, aşezându-se gânditor într'un jilţ şi pentru ca fratele meŭ să se deranjeze, chestia trebuie să fie gravă.

— Cazul însă pare banal. Tânărul om murise căzând din tren. Un accident saŭ o sinucidere. Ancheta însă a scos la lumină fapte curioase.

Acest om a fost cleric la arsenalul de la Woolwich, de 27 de ani şi neînsurat. El eşise luna trecută cu logodnica lui, Miss Violet Vestbury, pe care a părăsit'o de odată cam pe la 7 şi jum. Nu se ştie motivul acesteĭ fugĭ. I s'a pierdut urma şi a fost găsit mort sub tunelul Algate pe la 6 ore dimineaţa. El era întins pe şine cu corpul oribil mutilat.

— Straniu în adevăr. N'a fost oare furat?

— Iată lista obiectelor găsite asupra lui:—Un portofel care conţinea 2 livre, un carnet de cecurĭ graţie căruia i s'a putut stabili indentitatea, două bilete pentru teatru Woolwich şi un mic pachet cu hârtie de afacerĭ.

— Am aflat Wason, strigă Holmes vesel: guvernământul, hârtiile, Myeroft, lanţul e complect. Insă iată-l, dacă nu mă înşel.

După un moment, Mycroft înalt şi imposant, pătrunse în odae. Faţa sa inteligentă era energică şi hotărâtă. Bătrânul nostru amic, Lestrade detectivul, bine cunoscut dela Scotland-Yard îl întovărăşea.

— O afacere tenebroasă Holmes, zise Myeroft.—Ştii, nu-mi place nicĭ odată să-mĭ schimb obiceiul, o ştii, şi în prezent Statului Siam i-ar conveni să fiŭ la postul meŭ. Iată, se petrece un eveniment grav care zăpăceşte şi ministerul.

— Eşti în curent cu afacerea?

— Fără îndoială. însă ce aŭ devenit hârtiile?

— Ah! uite nu se ştie încă nimic.—Din fericire hârtiile pe care acest mizerabil le purta asupra luĭ eraŭ ,,Planurile submarinuluĭ Bruce-Pardington".

Myeroft Holmes se exprimă cu o gravitate care dovedea importanţa subiectuluĭ.

— Ştiĭ că aceste planurĭ aŭ o importanţă capitală, şi din toate secretele Statuluĭ acesta este cel maĭ straşnic păzit. Planurile sunt totdeauna închise în sertarul unuia dintre biurourile Arsenaluluĭ şi sub nicĭ un motiv nu ies din aceste biurourĭ, şi uite că acum le găsim în buzunarele unuĭ tânăr cleric, mort în centrul Londreĭ.

— Le-aţĭ găsit cel puţin?

— Nu Sherlock, nu, s'aŭ furat 10 foĭ şi s'aŭ găsit în buzunarele luĭ Cadogan Vest 7. Ce concluzie scoţĭ din asta, Sherlock?

— Dă-mĭ nişte detaliĭ maĭ minuţioase, şi'ţĭ voĭ spune.

— Am notat pe această foae adresele de care cred să aĭ nevoie. Păzitorul actual al arsenaluluĭ şi al saltaruluĭ este bine cunoscutul sir Tomas Walker; este unul dintre posesoriĭ cheiĭ. Eŭ pot să garantez că hârtiile eraŭ complecte Lunĭ, şi că sir Tomas s'a reîntors pe la 3 ore la Londra aducând şi cheia sa. El şi-a petrecut seara la amicul saŭ amiralul Sinclair la Barclay-Squar.

— Care este celălalt păzitor al cheiĭ?

— Unul dintre clericĭ, sir Sidney Iohnsan; un om foarte stimat pentru cinstea sa.

— Şi Cadogan Vest?

— Era de 10 anĭ în serviciŭ şi cu reputaţia unuĭ om onest şi prietenos. Lucra împreună cu Iohnson şi ocupaţiile sale il puneaŭ adesea în contact cu planurile.

— Cine a închis hârtiile în seara aceea?

— Iohnson.

— Care va să zică, reese clar că Cadogan Vest este vinovatul.

— Adevărat, Sherlock; însă pentru ce ar fi furat el planurile?

— Eĭ! ca să le vândă unuĭ agent strein; nimic maĭ simplu. Şi introducându-se la Woolwich a fost omorât şi aruncat afară din compartiment.

— Incă ceva, zise Myeroft, oare de ce ar fi adus cu el hârtiile?

— Să presupunem, zise Lestrade, că nu s'aŭ înţeles cu privire la preţ; agentul l-a urmărit, l-a asasinat în tren, i-a luat hârtiile principale şi i-a azvârlit corpul afară din vagon.

— Adevărat Lestrade; teoria ta e bună: saŭ trădătorul e mort saŭ planurile submarinuluĭ sunt deja pe continent. Ce ne rămâne de făcut?

— A căuta Sherlock, a căuta, strigă Myeroft. Instinctul meŭ respinge explicaţia ta. Aide să vezĭ locul crimeĭ; să vorbeştĭ cu oamenĭ, să răscoleştĭ cerul şi pământul căcĭ nicĭ odată nu veĭ găsi o ocazie aşa de frumoasă ca să-ţĭ servestĭ Patria.

— Să mergem, zise Holmes, aideţĭ Watson, şi d-voastră Lestrade, faceţi-mĭ onoarea de a mă întovărăşi.—O să începem cu tunelul Algate.—La revedere Myeroft.

Ancheta luĭ Sherlock Holmes

O oră maĭ târziŭ, Holmes, Lestrade şi cu mine, urmam sub tunelul Algate, pe un bătrân roşcat, care reprezenta compania drumurilor de fer.

— Aci s'a găsit trupul, zise el arătând un loc de câteva picioare de şine. Nu se poate decât să fi căzut din trenul dela miezul nopţeĭ.

— Aţĭ vizitat vagoanele?

— Cu îngrijire; nu s'a găsit nicĭ un bilet şi toate uşile eraŭ închise.

— O indicaţie cel puţin. Nu e nevoie să te reţin maĭ mult Lestrade, cercetările noastre o să ne ducă la Woolwich, la Londra-Bridge...

Şi Holmes expedie frateluĭ săŭ următoarea telegramă: ,,Trimetem lista completă de spionĭ streinĭ în acest moment în Anglia şi adresele lor.

,,Sherlock".

— Am o idee, îmĭ zise el, care poate să ne ducă departe. Omul a murit în altă parte decât sub tunel, şi corpul săŭ a fost depus pe acoperişul unuĭ vagon. Şi fiindcă eŭ nu mă miram, el adăogă:—Sfârşitul ancheteĭ va arăta dacă eŭ mă înşel saŭ nu.

Apoĭ el tăcu până la gara Woolwich. Chemă un birjar şi dădu adresa luĭ sir Yames Walker. Locuinţa celebruluĭ funcţionar era o drăguţă vilă înconjurată de o grădină care se întindea până aproape de malurile Tamiseĭ. Ceaţa începuse să se risipească. Un lacheŭ ne anunţă că sir James murise în dimineaţa aceea.

— Cum, strigă Holmes, sir James a murit? Şi în ce mod?

— Dacă voiţĭ să vedeţĭ pe fratele d-luĭ colonelul Valentin, vă poate da explicaţiĭ.

— Da!

Am fost introduşĭ într'un salon mare unde întâlnirăm pe fratele maĭ mic al defunctuluĭ. Era un om înalt şi voinic de vreo 50 de anĭ. Ochiĭ luĭ strânşĭ, obrajiĭ palizĭ şi înfăţişarea luĭ probaŭ durerea de care era copleşit.

— Ah! d-lor ce nenorocire! murmură el. Fratele meŭ era aşa de sensibil că n'a putut să supraveţuiască aceste scandaloase afacerĭ. Lovitura l-a atins la inimă.

— Noĭ spuneam, că el ar fi putut să ne dea oarecare informaţiĭ.

— Cred că nu aţĭ fi aflat nimic: din instinct el credea pe Cadogan vinovat, cât despre mine în afară de ce am aflat prin jurnale nu maĭ ştiŭ nimic.

— Iată, zise Holmes când ne urcam în trăsură.—Mă întreb dacă moartea asta e naturală... Insă să ne întoarcem la Cadogan Vest.

O casă mică, bine îngrijită, în cartierele exterioare oraşuluĭ, adăpostea pe mama sa. Bătrâna femee era foarte abătută pentru ca să ne fie de oarecare folos. Insă ea avea lângă ea o tânără femee care ni s'a prezentat sub numele de miss Violet Westbury.

— Ah! d-le Holmes, strigă ea, Artur era fiinţa cea maĭ patriotă pe care o cunosc. S'ar fi sinucis maĭ bine decât să comită o neonestitate; eŭ nu'l cred vinovat.

— Totuşĭ faptele sunt aşa, Miss Westbury.

— Da, da, adevărat că ele sunt impotrivă.

— Avea nevoie de banĭ?

— De loc. Câştiga destul. Şi încă economisise o sută de livre, şi noĭ trebuia să ne căsătorim la Anul Noŭ.

— Nicĭ un simptom de alienaţie mintală? Aideţĭ Miss, spuneţĭ tot adevărul.

Ochiul pătrunzător al amiculuĭ meŭ surprinse un tremur uşor.

Ea se înroşi, ezită şi zise în fine:

— El era adeseaorĭ preocupat.

— De mult timp?

— De vreo săptămână, el deveni tăcut, nemulţumit. Intr'o zi l'am rugat să se explice şi el mi-a mărturisit că ceva grav turbură viaţa sa de funcţionar. Imi amintesc de asemeni că a insistat asupra necesităţei de a păzi un secret; el a adăogat de asemeni că un spion strein dădea mult pentru a cunoaşte acest secret.

— Povestiţi-ne, vă rog ultima seară pe care aţi petrecut'o cu el.

— Noi trebuia să o petrecem la teatru; amergeam acolo pe jos,şi când ne apropim de arsenal, el mă părăsi brusc. Eu îl aştept, nu revine; atunci a doua zi aflai teribila noutate. Ah! d-le Holmes, da-ţii onoarea înapoi. El ţinea atâta la ea!

Holmes dete din cap cu tristeţe.

— Aide Watson, îmi zise el, mergem la arsenal.

D-l Sidney ne primi cu tot respectul pe care îl inspira totdeauna amicul meu. Acesta era un om mic cu obraji subţiri şi cu nişte mâini neastâmpărate nici un moment.

— Totul merge rău, d-le Holmes, totul merge rău, spuse el cu o voce plângătoare. Patronul a murit, Cadogan a murit, hârtiile sunt furate.

Ah! Doamne! Cine-ar fi crezut pe Cadogan capabil de o asemenea trădare.

— Il credeţi deci vinovat?

— Trebuie, şi totuşi aveam tot atâta încredere în acest băiat ca şi în mine însumi.

—La ce oră se închide biuroul?

— La 5, eu ies întâiul, după ce am încuiat planurile.

— Dacă un cleric ar fi voit să vânză aceste planuri, n'ar fi fost mai bine să le copieze.

— Aceasta cere cunoştinţe mai înalte.

— Insă cred că sir James Westbury sau d-voastră posedaţi aceste cunoştinţi.

— Fără îndoială, d-le Holmes, însă vă rog să nu mă amestecaţi în această afacere. De altfel planurile au fost găsite asupra lui Cadogan.

— Da, însă este puţin probabil că el să fi luat originalul când ar fi putut lua copii. Fiecare nouă anchetă întunecă această afacere. Holmes examină broasca saltarului, poarta şi zăvoarele de fer. El trase zăvoarele şi observă că de afară se putea foarte bine vedea ce se petrece în cameră.

— In drum spre Londra, zise el după aceste constatări, nu mai avem nimic de făcut aci.

La staţie un controlor îşi aminti să fi văzut pe Cadogan, că lua trenul de 8 ore şi 15. El fusese frapat de nervositatea sa şi povesti că tremura când şi-a luat biletul.

— Rezultatul anchetei noastre la Woolwich era defavorabil lui Cadogan, spuse Holmes, însă indicaţiile dela fereastră ne aduc la altă ipoteză.

Presupunem că ar fi primit propunerile unui agent strein în asemenea circumstanţe că n'ar fi primit să le dea la iveală. Aceasta ar justifica vorbele pe care le-a zis logodnicei; presupunem că mergând spre teatru cu tânăra fată el văzu pe acelaşi agent îndreptându-se spre arsenal. Ca om prompt el ascultă vocea datoriei urmăreşte pe acest om, îl pândeşte asistă la furt, şi urmăreşte pe hoţ.

— Apoi.

— Apoi cădem în dificultăţi. Pentru ce Cadogan n'a strigat. Avea el de aface cu un ofiţer superior. Aceasta ar explica conduita sa. Sau hoţul a scăpat graţie ceţei? Cadogan pentru a-i lua înainte îl urmăreşte la Londra până la el acasă.... Aci pierdem urma. In fine, cu foaea de adrese pe care ne-a dat-o Myeroft, putem să apucăm pe omul nostru şi să urmăm două căi în loc de una.

Prinşi

O scrisoare ne aştepta la Baker-Street. Holmes o citi şi mi-o dete şi mie. Această scrisoare zicea: „O mulţime de agenţi, însă puţini cari să fie capabili de o lovitură aşa de îndrăzneaţă, afară de Adolffhe Meyer 12 Great George Street, „Westminister; — Luis la Rotheim de Camptan Manţian, Patting, Hik Hugo, Oberstein 13 Caulfield Holdens Hansington. Ultimul a părăsit Londra tocmai Lunea trecută.

„Myeroft".

— Bine, eu ies, zise Holmes, însă fii liniştit n'o să înceapă nimic fără tine. De altfel viu peste o oră.

Il aşteptai toată ziua. In fine pe la orele 9 primi acest bilet.

„Iau masa la restaurantul Paldini, „Glaucester Road, Hensingtan. Vino cu „o lanternă, cu chei false şi cu un revolver.

„Sherlock Holmes".

Executai ordinul şi găsii pe amicul meu la o masă mică din restaurant.

— Ai adus instrumentele Watson?

— Da le-am adus în pardesiu.

— Bine ascultă acum, este evident că corpul a fost aşezat pe acoperişul unui vagon.

— Dar cum a putut să-l aşeze acolo?

— Tocmai asta vreau să descoper.— Or nu era decât o soluţie.—Ştii că trenul trece pe sub o mulţime de tuneluri. Imi amintesc că am văzut într'unul din aceste tuneluri nişte ferestre tocmai deasupra capului meu.

— Presupun că trenul în chestie s'ar fi oprit sub una din aceste ferestre şi că s'ar fi depus pe acolo corpul pe vagon.

— Neprobabil.

— Nu tocmai atât cât pare. Ba încă Oberstein, agentul internaţional care a părăsit Londra, locuia într'una din acest soi de case.

— Ah! asta se potriveşte!

— Da am găsit o nouă urmă.—Am început cercetările la staţia Glaucester Road unde un amploiat complesant a binevoit să mă întovărăşească în lungul şinei. Am putut constata nu numai că ferestrele dau pe şină, dar că din cauza întretăerei a două mari linii, trenurile se opresc câteva minute în acest loc.

— Admirabil strigai eu...

Apoi am vizitat casa. Este o enormă construcţie nemobilată.

Oberstein trăia acolo singur cu un servitor în care avea încredere. Probează că Oberstein n'a plecat pentru a ne scăpa, căci el nu bănuia ancheta noastră.

Noi vom profita de absenţa sa pentru a-i face o vizită.

Il urmai printr'o curte căreia îi închise poarta cu cheia, apoi în lungul culuar până ce ajunserăm la o scară. De odată felinarul lumină o fereastră joasă.

— Iată-ne acolo Watson.

El deschise fereastra şi un murmur surd apoi mai tare se auzi, fiindcă trecea un tren. Holmes dădu drumul la lumină.

— Iată acolo au depus corpul fără îndoială, uite şi o picătură de sânge, adăogă el aplecându-se spre marginele ferestrei.

— Iată altele pe scară. Să rămânem aci până se va opri un tren.

Trenul se auzi, umplu tunelul de fum şi se opri tocmai dedesubtul nostru.

— Iată o experienţă hotărâtoare, Holmes.

— Ne mai rămâne să facem şi altceva, urmează-mă.

El urcă scara bucătăriei şi parcurse odăile vecine din primul etaj. Ultima plină de cărţi şi hârtie, trebuia să fie biuroul. Holmes examină saltarele şi placardele. Nimic. In fine el deschise cu ajutorul cheilor false o cutie mică de metal. Câteva hărţi apărură, pe care Holmes dintinse cifre şi figuri geometrice care puteau să se rapoarte la planurile submarinului. Intr'o anvelopă câteva părţi din jurnale atraseră atenţia sa.

— Ce-i asta? O corespondenţă într'un jurnal, în Daily Telegraph. Nici odată, însă răspunsurile nu se înlănţuesc. „Cred că iată prima: Sperăm un răspuns „prompt, suntem de acord, scrişi toată adresa pe carte". „Pierot".

Apoi.

„Prea lung de scris. Imi trebue raport complet. Stuff vă aşteaptă cu lucrul.

„Pierot".

Apoi.

„Timpul trece, trebue să retragă oferta până ce contractul va fi isprăvit. Voi confirma.

In fine: „Pierot".

„Luni seara, după 9 ore, două lovituri, nimeni decât noi, nu te lăsa urmărit. „Plata imediat la primire.... „Pierot".

— Watson! numai să putem pune mâna pe celălalt!.... Deocamdată să mergem la Daily Telegraph.

. . . .

Myeroft, Holmes şi Lestrade veniră a doua zi să dejuneze; Sherlock le împărtăşise descoperirile sale şi fusese foarte felicitat.

— Aţi citit azi dimineaţă în Daily Telegraph, scrisoarea lui Pierot?

— Cum, iară?

— Iată: „Astă-seară, aceeaş oră acelaş loc, două lovituri, foarte important. Viaţa voastră în pericol. „Pierot".

— Puteţi adăoga, zise Holmes, să mă întovărăşiţi pe la 8 la Cauffieldbordens, este probabil că vom avea o victorie.

Pe la 9 ore eram cu toţi reuniţi în biurou aşteptând omul. O oră trecu, apoi două. Incepusem să disperăm, când Holmes mereu la pândă murmură:

— Iată-l.

Un pas încet, apoi două lovituri seci. Holmes se ridică pentru a deschide poarta de intrare. O formă neagră se strecură, apoi Holmes închise uşa şi cum omul se întoarse cu un strigăt de surpriză, el îl apucă de guler şi îl împinse cu violenţă peste biurou. Omul se ridică, se clătină şi se abătu pe fereastră pe pardoseală, pălăria îi cade, cravata i se desnodă şi noi recunoscurăm pe colonelul Valentin Walker. Holmes scoase un mic strigăt de mirare.

— Cine e acesta?

— Fratele maĭ mic al luĭ sir Ionas Walker directorul departamentuluĭ submarinuluĭ.

— Lăsaţi-mă să-l interogez.

— Ce înseamnă asta, eŭ am venit să văz pe d. Oberstein, murmură trădătorul.

— Se ştie totul, colonel Walker, spuse Holmes, însă nu-mĭ pot explica cum un gentleman s'a putut conduce astfel. Se ştie că aţĭ avut corespondenţă cu Oberstein în Daily Telegraph, că aţĭ fost lunĭ la arsenal, că Cadogan v'a urmărit că a asistat la furt, v'a urmărit apoĭ la fratele d-tale la Londra, căcĭ la el aţí fost. Acolo a vrut să intervie şi aţĭ adăogat trădăreĭ cea maĭ neagră dintre crime.

— Nu, nu, jur că nu, strigă mizerabilul. Aveam nevoe de banĭ, o datorie la Stock-Exchanok. Oberstein mi-a oferit 5000 de livre. Graţie luĭ puteam să scap de ruină. Am consimţit. Insă cât despre omor, eŭ sunt inocent, o jur.

— Probează.

— Cadogan mă bănuia pe mine, m'a urmărit şi a vrut să ştie ce voiam să facem cu hârtiile. Atuncĭ Oberstein l-a omorât lovindu-l în cap. Apoĭ Oberstein inspectă hârtiile şi opri pe cele 3 maĭ importante. Cât despre celelalte le băgă în buzunarele luĭ Cadogan şi avu ideia de a depune corpul pe primul tren care se va opri sub tunel.

— Unde este acest Oberstein, întrebă în fine Myeroft.

— La Paris, Hotel Luvru.—Acest om mi-a făcut prea mult răŭ pentru ca să vreaŭ să-l maĭ acoper; el este cauza ruineĭ şi desonoareĭ mele.

— Iată o foae de hârtie şi cerneală, zise Holmes, scrie după dictura mea:

,,Scumpe d-le, trebue să fi observat că ,,am scăpat un detaliu esenţial. Am mij- ,,locul de a repara această uitare, îmĭ ,,trebue însă pentru aceasta un avans de ,,500 de livre. Nu le încredinţa poşteĭ, nu ,,primesc decât aur. Te voĭ aştepta în ,,fumoarul hoteluluĭ Sharing-Gross, Sâm- ,,bătă la prânz".

— Este tot, zise Holmes, şi este destul pentru a prinde un om.

Oberstein căzu în cursă, fu prins şi condamnat la 15 anĭ închisoare. Se regăsiră în geanta luĭ planurile luĭ Bruce-Pardington. Colonelul Walker muri în închisoare în anul următor. Cât despre Sherlock Holmes, el îşĭ continuă satisfăcut monografia sa, care a fost publicată maĭ târziŭ, şi care a obţinut cel maĭ mare succes.

Trad. de **Aurel Atanasescu** Tulcea.

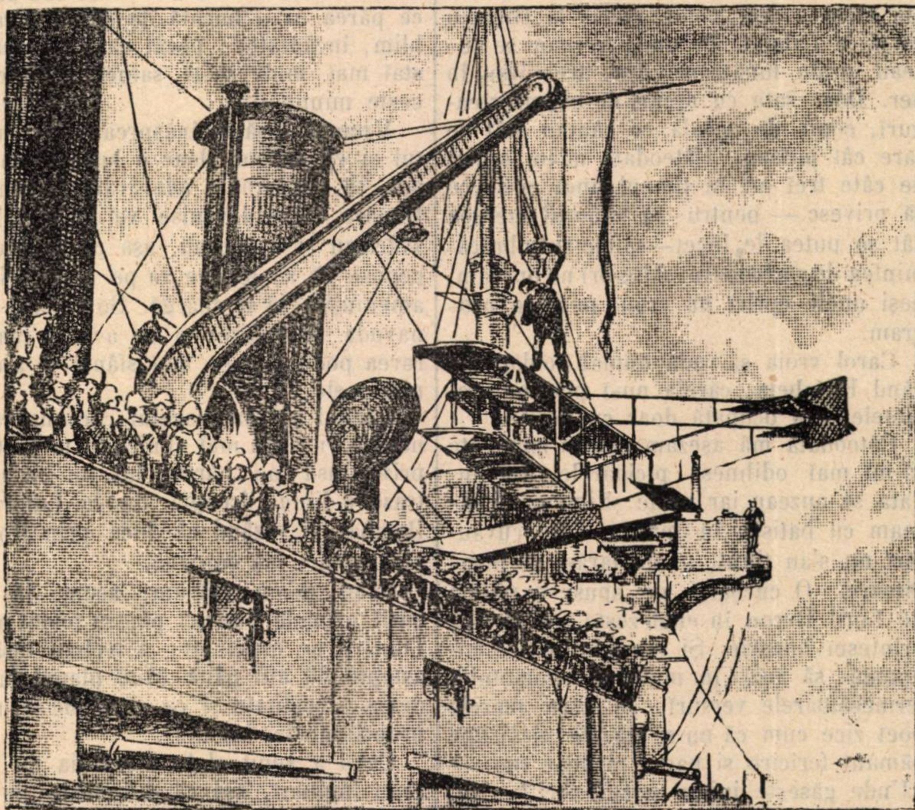
HIDRO-AEROPLANUL

Acum vre-o douĭ anĭ se vorbea de hidro-aeroplan în romane. De atuncĭ până acum această ingenioasă ficţiune a devenit realitate şi «Ziarul Călătoriilor» s'a maĭ ocupat într'un număr trecut despre acest aparat, care, prevăzut cu plutitoare, este în stare să-şĭ ia sborul de pe apă întocmaĭ ca o pasăre de mare.

Seria de experienţe cu acest aparat a fost deschisă de amiralitatea americană.

Prima performanţă a fost săvârşită la 16 Ianuarie trecut de către aviatorul Ely, care se manifestase deja prin sborurĭ maritime.

Plecat la orele 10 şi 45 din Sel fridge Field, aproape de San-Francisco, Ely a abordat pe vaporul «Pensylvania» după şease-spre-zece minute, fără nicĭ un incident. Ceea ce însă a făcut ca experienţa să fie îndouit de interesantă, a fost faptul că fiind ceaţă, aviatorul nu putea să vadă vaporul şi numaĭ graţie sireneĭ a isbutit să se orienteze şi să găsească bastimentul.

Hidroaeroplanul Curtiss este urcat pe bordul cuirasatuluĭ «Pensylvania»

Dar soluţia problemeĭ aviaţiuneĭ maritime este maĭ delicată. Un aparat ordinar este foarte expus atuncĭ când cade în apă, să nu maĭ poată porni cu propriile sale forţe.

In acest scop, experienţele făcute acum un an de către inginerul francez Henri Fabre au adus un însemnat contribut întru perfecţionarea opereĭ.

Dar experienţa cea maĭ interesantă cu hidro-aeroplanul a fost făcută de către americanul Curtiss. Biplanul săŭ, prevăzut cu un motor de 60 H. P., s'a ridicat uşor de pe mare, a făcut un circuit de 2 kilometri, s'a întors pe apă, şi-a reluat apoĭ sborul şi a coborât în urmă lângă cuirasatul «Pensilvania», pe care a fost ridicat cu uşurinţă,— după cum arată ilustraţia ce publicăm.

Plutitoarele aparatuluĭ Curtiss au forma a două largĭ «ski».

Această încercare, realizată cu o înlesnire remarcabilă şi care a entusiasmat pe spectatorĭ, ne permite să sperăm mult de la hidro-aeroplan.

De altfel în studiu sunt acum o mulţime de aparate de acest soiu.

Cităm de asemenea şi hidro-aeroplanul fraţilor Dufaux din Geneva.

Aparatul lor este un biplan cu care anul expirat au trecut lacul de Geneva. El era prevăzut cu un plutitor de pânză impermeabilă. In timpul opririĭ pe apă, diferite băşicĭ menţineau la suprafaţă coada aeroplanuluĭ.

Arg.

CARMEN SYLVA

Fiica Rinuluĭ în călătorie pe Dunăre

— Urmare —

Vaporul întreg era împodobit luxos în florĭ. Tunurile bubuiau atât de pe malul românesc, cât de pe cel bulgăresc. La masă am avut peste 50 persoane, după care a urmat retragerea cu torţe şi muzică, cântece şi urale. Totul părea şi maĭ frumos de pe apă. Maĭ mulţĭ miniştri sosiseră din Bucureştĭ, aşa că regele trebuia din nou să lucreze câteva ceasurĭ. La masă maĭ erau invitaţĭ şi generalul, prefectul şi primarul oraşuluĭ

Rusciuk, carĭ au sosit într'o corabie cu aburĭ. Generalul şedea lângă mine şi conversaţiunea noastră a fost foarte amuzantă; el ştia câteva cuvinte româneştĭ şi cu câteva bulgăreştĭ, şi aşa ne-am înţeles.

Ce deosebiţĭ suntem noĭ de veciniĭ noştri ungurĭ şi bulgarĭ! Doar clima ce ne maĭ aseamănă. Sunt sigură că Europa are maĭ multe cunoştinţe de Peru, Chili şi Argentina decât de ceĭ din peninsula balcanică.

Noaptea am rămas lângă o insuliţă mică de tot, Smârdan, ca să avem linişte şi odihnă. In zorĭ, la răsăritul soareluĭ, am plecat. Am făcut popas la Giurgiu ca şi la Calafat. Pe unde treceam se auzeau urale tunătoare carĭ tremurau în aer. Doar sate cu arcurĭ de triumf, steagurĭ, copiĭ de şcoală ce cântau atât de tare cât puteau. Câteodată m'am sculat de câte treĭ orĭ în timpul uneĭ mese ca să privesc — pentru că vaporul mergea cât se putea de încet—satele şi îmbrăcămintea de sărbătoare. Alte-orĭ ne opream, deşi unele oprirĭ nu erau puse în program.

Carol vroia să vadă numaĭ soldaţĭ, pe când Elisabeta, căreia nu-ĭ plăceau sgomotele, era ocupată doar cu florile.

Câteodată mă aşezam câteva momente să-mĭ maĭ odihnesc picioarele, dar îndată se auzeau iar urale şi imnurĭ şi săream cu batista în mână. Câte cuvântărĭ nu s'au ţinut, unele iarăşĭ de învăţătoare. O cucoană ne spuse o poezie de Lord Byron în englezeşte, ca să facă prinţeseĭ bucurie. Şi era o întipărire minunată să auzĭ în mijlocul sgomotuluĭ fermecătoarele versurĭ, în care marele poet zice cum că nu se găseşte nicăirĭ pe pământ fericire şi pace, ci doar sus. — «Unde găseşte inima pace? Aci?.. Nu, nu! Sus în cer».

Aceĭ ce nu înţelegeau versurile englezeştĭ abia aşteptau să plece, dar eu stam ca un zid şi ascultam, pentru că impresia era aşa de sublimă! Şi-apoĭ vorbitoarea avea meritul că nu recita, lucru ce 'mĭ-era cu atât maĭ plăcut, căcĭ declamaţia e urâtă de sufletul meu. Eu vreau să aud cuvintele poeţilor cât maĭ simple posibil. Nicĭ nu se face sgomot când se scriu, ci se scrie foarte liniştit şi se aud lucrurile înăuntru; declamaţia sună aci ca o notă falsă. Frumuseţea gândurilor învinge singură...

Incepem să ne apropiem de Ostrov, pe malul celalt, întâiul oraşel al Dobrogeĭ, şi aci ne aştepta cea maĭ frumoasă primire pe care ţi-o puteaĭ închipui. In locurile acelea locuesc foarte mulţĭ ţăranĭ bogaţĭ, carĭ stau mândri în căruţele lor. Veniseră 1200 căruţe şi trăsurĭ şi tot atâţĭ călăreţĭ. Carele erau acoperite cu cele maĭ frumoase lucrurĭ, cele maĭ superbe florĭ, cele maĭ minunate covoare.

Am mers printre rândurĭ de oamenĭ din toate naţiile: românĭ, turcĭ, bulgarĭ, tătarĭ, ţiganĭ; copiiĭ cântau cu toţiĭ româneşte, deşi mulţĭ din eĭ păreau că sunt bulgarĭ sau turcĭ. Tabloul acesta a fost cel maĭ încântător din câte am văzut. Fiecare ceas era de neuitat. Toţĭ alergau încoa şi 'ncolo salutându-ne; iar femeile arătau copiilor pe copiiĭ noştri. Şi Elisabeta a privit aci cu atenţie, căcĭ caiĭ o minunau. In toate părţile toţĭ căutau să fotografieze; dar aci lipseau culorile, carĭ erau aşa de frumoase şi diferite. Inchipuiţi-vă un contrast: cerul negru, Dunărea verzue, căruţele verzĭ, oameniĭ roşiĭ. Colo strălucea un fes, dincolo vre-un turban alb sau vre-o maramă aurie, şort roşu şi iar imediat un nemaĭ văzut de frumos verde sau galben ce părea ca o bucată de soare. Era sublim, încântător; păcat că nu puteaĭ să staĭ maĭ mult să-ţĭ saturĭ ochiĭ cu aceste minunăţiĭ.

Vremea însă se înăsprea în tot minutul şi eu vroiam doar o bucurie să maĭ am, să pot trăi o adevărată furtună pe Dunăre, care devenise verde şi valurile svârleau şi tremurau, aşa că vaporul începuse să se legene ca pe mare. Nourii ameninţau să se spargă. Sosirăm la Cernavoda. Maĭ fusesem eu aci, la inaugurarea poduluĭ, cea maĭ sfântă zi a domnieĭ mele.

Când i s'a dat regeluĭ coroana românească, nu ştia maĭ nimic de ţară. Când privi însă pe hartă, luă un creion şi trase o linie dreaptă de la Londra la Bombay şi văzând că duce prin România, atuncĭ luă coroana.

Când m'am măritat, acum 35 anĭ, găsiĭ primele planurĭ pentru podul peste Dunăre pe masa luĭ; a trebuit însă să aştepte 30 anĭ până când planul luĭ să devie o realitate şi ca el să fie făcut de propriĭ noştri inginerĭ.

Când a venit el în România nu prea erau inginerĭ, aşa că drumurile de fier a trebuit să le facă cu străiniĭ, cu carĭ a avut multe necazurĭ. Ce frumos şi măreţ e podul! Totul în alb, ca să oprească razele soareluĭ; el străluce, nemişcat, sigur de tăria luĭ de a rezista tuturor intemperiilor.

Imĭ amintesc, când era aproape gata, trebui ca regele însuşĭ să bată ultima îndoitură. Domniĭ Saligny şi Duca au adus pentru această festivitate o maşină hidraulică, pentru ca greutatea de 50 kilograme să cadă cât maĭ lesne posibil. Arzător se făcuse fierul la o trăsătură violentă a regeluĭ. Mi se părea atinsă aşa de măreaţa clipă! Işĭ ajunsese scopul; par'că era linia de creion ce o trăsese între Londra şi Bombay. Ce sublim era tabloul când 16 locomotive trecură pentru prima oară! Dacă s'ar fi întâmplat ceva?! Era îngrozitor doar să ne transportăm gândul. Totul a mers însă de minune: sirenele urlau, valurile vâjiau, tunurile bubuiau, uralele se înălţau şi miile de oamenĭ admirau...

In Constanţa găsirăm sosiţĭ cu diferite trenurĭ sute şi miĭ de copiĭ, carĭ cântau imnurĭ de mărire. Ploaia n'a speriat pe nimenĭ; toţĭ erau bucuroşĭ. Primirea era din cele maĭ frumoase. Sâmbătă, în 14 Maĭ, a plecat la 8 dimineaţa din Cernavoda în ploae şi furtună. Podul, ca acoperit de o pânză subţire, râdea par'că de silinţele şi stăruinţele zadarnice ale valurilor carĭ îl tot loveau. Alunecam pe valurĭ şi treceam prin zecĭ de sate, maĭ toate pline de pescarĭ, carĭ ne aşteptau în bărcĭ, ce jucau ca cojile de nucă pe apă... Ce mult îmĭ place mie apa! Ce frumoasă e măreţia aceasta a naturiĭ!

Eĭ, dacă Dunărea ar povesti ce ştie! De câte orĭ n'am întrebat-o, dar ea sbura înainte, verde ca Rinul când e supărat. Nu mă lăsa să intru în inima eĭ, să-ĭ citesc în suflet...

Câteva doamne turce din Hârşova m'au rugat c'ar voi să mă vadă, dar ca să nu fie bărbaţĭ în apropiere. Negreşit că m'am bucurat ca să văd şi eu turcoaice prin apropiere, pentru că n'am fost încă la Constantinopol, deşi nu-ĭ decât de 12 ore distanţa ce ne-ar despărţi.

Am poruncit să se prepare cafele şi bomboane. Doamnele, cu o maramă neagră, deasă pe ochĭ, atât de deasă de nu le puteaĭ zări măcar o trăsătură, fură primite de mine. Cum mă văzură scoaseră învelitoarea şi atuncĭ putuĭ să văd în deplină libertate cele maĭ fragede şi rumene obrăjoare de femeĭ. Aveau hainele de mătase, greu aurite, brodate în cel maĭ sublim verde sau albastru, cu multe bijuteriĭ toate în aur şi pietre scumpe. (Va urma).

Trad. de **Ioan T. M. I.**

CĂLĂTORII IN ARDEAL

ABRUDUL

Plecând din valea Crişuluĭ dela Brad, calea ne duce pe malul Crişuluĭ în sus, prin câteva sate, între carĭ este *Criscio-rul* şi *Mihăilenĭĭ*. La Mihăilenĭ se află bunul gimnaziuluĭ nostru din Brad. Maĭ departe dăm de satul Buceş. Aicĭ calea părăseşte valea Crişuluĭ şi străbate printre munţiĭ, carĭ despart afluenţiĭ Crişuluĭ de ceĭ aĭ aĭ Arieşuluĭ. Vulcanul ne vine tot maĭ aproape; el rămâne în stânga, iar noĭ coborâm în valea pâraŭuluĭ *Cernita*, un afluent al văleĭ Abruduluĭ şi nu peste mult sosim la Abrud.

Abrudul este cel maĭ însemnat oraş al Munţilor-Apusenĭ. El este aşezat între dealurĭ în o vale îngustă, pe ambele malurĭ ale râuleţuluĭ Valea-Abruduluĭ. Dintre dealurile ce-l împrejmuiesc maĭ nalt e dealul Stiurţ (960 m.) Abrudul este oraş băieşesc foarte vechiŭ. Se crede că pe acest loc a fost o localitate băieşască încă înainte de ocuparea Dacieĭ prin Traian. Sub stăpânirea romană s'a numit „Alburnus maior“ şi era un centru însemnat al lucrărilor de băĭ din Dacia. Acest rol şi l-a păstrat maĭ mult saŭ maĭ puţin până în ziua de azĭ. Ca oraş băieşesc—*opidum montanum* —el a căpătat diferite privilegiurĭ dela regiĭ Ungarieĭ şi principiĭ ardelenĭ. Cel maĭ însemnat

din aceste a fost, că i s'a dat stăpânirea asupra localităților Abrudsat, Cărpeniș, Mușca și Bucium cari toate la olaltă alcătuiaŭ „Terra Abrud" (Țara Abrudului). Abrudul însă a avut multe procese cu aceste comune, voind a-șĭ susținea stăpânirea asupra lor.

In Abrud românii aŭ fost totdeauna în majoritate. Apăsațĭ și nedreptățĭ fiind de către puținiĭ ungurĭ, eĭ s'aŭ răsculat în maĭ multe rândurĭ.

Astfel la 1727 româniĭ aŭ luat puterea din mâna ungurilor și aŭ constituit un magistrat românesc. La 1760 s'a făcut din noŭ o răscoală. In revoluția luĭ Horia, româniĭ cuprinzând orașul, aŭ nimicit toate diplomele și privilegiile nemeseștĭ, aflătoare în archiva orașuluĭ pârjolind cu ele un porc în piață. La 1848—49 Abrudul a fost teatrul unor lupte crâncene între românĭ și ungurĭ, din cari însă aŭ ieșit biruitorĭ româniĭ. O oaste ungurească, comandată de Hatvani, și alta de baronul Kemény carĭ intraseră cu înșelăciune în munțĭ și în Abrud aŭ fost învinse de viteziĭ Moțĭ și în parte nimicite, iar rămășițele aŭ fost alungate din munțĭ.

Abrudul se extinde de-alungul Văiĭ Abruduluĭ, având o singură stradă principală, prin mijloc, din care se rămuresc celelalte strade laterale, micĭ și înguste. Lângă această stradă, la capătul din sus (de meazăzi) al orașuluĭ, se află o cazarmă, zidită în timpul maĭ noŭ, pe spesele comitatuluĭ Albeĭ-de-jos, de care se ține Abrudul. Strada aceasta dă în piață și pe urmă trece în *Abrudsat*, care este împreunat cu Abrudul. Piața este încadrată de case frumoase, cu etagiŭ, iar în mijlocul eĭ se înalță biserica reformată. Afară de aceasta maĭ sunt două biserici ungureștĭ (cat. și unitară) și două româneștĭ. Acese două din urmă sunt așezate ceva maĭ la o parte, în dreapta. In Abrud se află o deregătorie și comisariat montanistic și cămară erarială pentru schimbatul aurului. Cămara e deschisă odată pe săptămână, Lunea, când e zi de târg în Abrud. Româniĭ din Abrud aŭ câteva așezăminte înfloritoare. Astfel este „*Reuniunea femeilor române* din Abrud și Abrudsat", care susține o *școală de fetițe*, apoĭ este o casină și un institut românesc de banĭ, „*Auraria*", înteineiat la 1887. Aicĭ se află maĭ departe scaunul unuĭ protopopiat român gr.-or., la care aparțin 29 de parochiĭ cu 19.828 de credincioșĭ.

Abrudul are la 3000 de locuitorĭ, dintre carĭ 1728 sunt românĭ, iar ceilalțĭ ungurĭ și alte neamurĭ. Eĭ se ocupă cu industria și cărăușitul, dar cu deosebire cu lucrarea minelor. Șteampurile de pe valea Abruduluĭ prin zuzătul lor ne vestesc că ne aflăm în un ținut băieșesc. Abrudul însă nu are mine în hotarul săŭ, care acum e mic, având extensiunea de 2195 jugăre catastrale. Minele Abruzenilor se află pe teritorul *Roșieĭ* și al comuneĭ *Corna*. Acest teritor a aparținut odinoară Abruduluĭ și de aceea aceste două localitățĭ se țineaŭ în afacerile lor civile de jurisdicțiunea primărieĭ din Abrud. Roșia s'a despărțit de Abrud la 1860, iar Corna la 1878.

In Abrud se fac târgurĭ marĭ, la carĭ se adună Moțiĭ din împrejurime. Intre eĭ cu deosebire se observă Buciumaniĭ, bărbațĭ și femeĭ, oamenĭ cu stare, înalțĭ și chipeșĭ și cu port țărănesc încântător. Moțiĭ cumpără maĭ cu seamă bucate, legumĭ și alțĭ articli de-ale traiuluĭ, carĭ în munțĭ se fac în măsură mică și sunt adușĭ de prin Zărand și din alte părțĭ dela țară. Băieșiĭ cu deosebire sunt avizațĭ a se prevede de prin târgurĭ cu cele de lipsă pentru traiŭ, căcĭ mulțĭ din eĭ nu se ocupă de loc cu economia de câmp. Eĭ trăesc din venitul minelor, mereŭ cu banul în mână. Când băile daŭ bine și norocul îĭ paște, târgurile Abruduluĭ sunt foarte animate, veselia e la culme și târgovețiĭ și băieșiĭ își petrec vesel și lărmuitor, la sunetul cobzeĭ și al vioarelor țigăneștĭ. Așa e băieșul la târg, așa e Duminica, la joc. El are azĭ banĭ și se simte la largul săŭ. Nădejdea îl nutrește, că mâne saŭ poĭmâine iarășĭ îĭ va eși norocul în cale. Dacă nu... ce-ĭ pasă; cel puțin să-șĭ facă odată o zi bună....

Neamțul *Bergner*, care a cercetat Munțiĭ-Apusenĭ, acum vre-o 15 anĭ, descrie în colorĭ viĭ animația și veselia târguluĭ din Abrud. „A avut azĭ băieșul—scrie el, câștig bun, azĭ trebue să fie vesel, mâne va câștiga puțin, tot atât, mâne va răbda. Aurul face oameniĭ ușuraticĭ, îĭ face risipitorĭ și unde astfel staŭ lucrurile, țiganuluĭ lăutar îĭ merge în plin"...

Dar în ziua de azĭ lucrurile s'aŭ cam schimbat. Băișagurile daŭ acum slabe veniturĭ, traiul e scump, poverile sunt multe și grele. Azĭ băieșuluĭ maĭ rar îĭ dă mâna să fie risipitor și îĭ pare o veche și necrezută poveste știrea strecurată prin vremurĭ despre zilele din bătrânĭ, pline de belșug, cu toate că e fapt, că eraŭ odinioară vremurĭ, când primarul Abruduluĭ își bătea *potcoave de aur* pe cismele de Duminica și așa mergea la biserică să asculte sfânta slujbă dumnezeească.

Numele Abruduluĭ are o însemnătate deosebită pentru vechimea luĭ. In Munțiĭ-Apusenĭ vom da câteva nume de locurĭ, carĭ sunt cu micĭ schimbărĭ aceleașĭ ca pe vremea romanilor. Numele aceste în cursul veacurilor le-am păstrat noĭ, poporul român, ca o sfântă moștenire dela mariĭ noștri străbunĭ. Ele ne dovedesc, că pe acest pământ, și în deosebĭ în munțĭ, româniĭ aŭ fost statornicĭ, de când Traian-împăratul i-a adus în Dacia și până azĭ.

Un astfel de nume este Abrudul. Din inscripțiĭ se știe, că pe vremea romanilor a existat în munțĭ o localitate băieșească, cu numele *vicus Alburnus maior*. Ea s'a aflat saŭ pe locul Abrudului de azĭ, saŭ în apropiere, la *Roșia*, unde ne-aŭ rămas cele maĭ mărețe urme de mine romane.

Numele *Alburn* al aceșteĭ localitățĭ s'a păstrat până azĭ cu o mică schimbare în numele orașuluĭ *Abrud*.

Cu Abrudul este împreunată la miazănoapte, cum am amintit, comuna *Abrudsat*. Străinul nicĭ nu observă unde se sfârșește orașul și se începe satul, dacă mejdia nu i-ar arăta-o rampa din drumul mare, cu care să închide noaptea calea. Rampa formează granița visibilă între cele două localitățĭ.

Abrudsatul este comună mare. Miezul eĭ se află lipit de Abrud, în Valea-Abruduluĭ, dar alte părțĭ ale eĭ se extind pe văile laterale dimprejur, formând cătunele Buninginea, Ciuruleasa, Suhar, Cristea și Săliște. Cele treĭ dintâĭ aŭ biserici și formează parochiĭ deosebite. Locuitoriĭ sunt toțĭ românĭ, în număr de 4575.

Vulcanul

In împrejurimile Abruduluĭ dăm de locurĭ frumoase și interesante. Dacă ne urcăm pe culmea dealurilor, ce împrejmuesc Abrudul, vom zări în partea apuseană o puternică coamă de munte, lată și pleșă, care se înaltă printre dealurile dimprejur. Este muntele *Vulcan*. El se află în depărtare cam de o oră și jumătate dela Abrud și e alcătuit din stâncĭ puternicĭ de calc (văroase). Vârful cel maĭ înalt se ridică la 1264 m. peste suprafața măreĭ și pe culmea luĭ se află o piramidă pe petri.

De pe acest vârf avem jur împrejur o privire frumoasă și largă, până în marĭ depărtărĭ. Spre miazăzi se întinde înaintea noastră, asemenea uneĭ harte uriașe, Zarandul cu Crișul-Alb și cu satele resfirate pe malurile luĭ, iar peste dealurile de pe Mureș și Streiu se zăresc perduțĭ în ceața albăstrie a depărtăreĭ Retezatul și munțiĭ Parânguluĭ, punându-ne capăt vedereĭ maĭ departe; spre miazănoapte-răsărit se ivesc maĭ în apropiere munțiĭ pleșĭ aĭ Roșieĭ, apoĭ Detunata și în dosul lor ramurile Munților-Apusenĭ resfirate spre lăuntrul Ardealuluĭ; în altă parte putem urmări cu privirea, dincolo de Arieș, coama lungă a Munteluĭ-Mare, apoĭ munțiĭ din regiunea obârșieĭ Someșurilor și spre miazănoapte, vecinĭ cu eĭ, vedem înălțându-se uriașele piscurĭ ale munților Bihariei.

Peste tot o priveliște din cele maĭ încântătoare în regiunea munților!

Numele munteluĭ Vulcan s'ar părea că ne dă a înțelege că el ar fi fost cândva un munte vomitor de foc. Nu este însă nicĭ un semn, care să ne adeverească aceasta. Vulcanul, cum am amintit, e alcătuit din stâncĭ de calc și nu este pe aicĭ nicĭ urmă de lavă saŭ de alte producte de erupțiune vulcanică. Astfel originea numeluĭ Vulcan avem să o căutăm alt undeva.

E lucru știut, că popoarele carĭ se așează statornic în o țară străină, transmit și daŭ cu predilecție numele topografice din țara de obârșie, locurilor din noua patrie maĭ cu seamă dacă află oare care asemănare între aceste și cele părăsite. Un asemenea caz credem, că este aci. O parte din strămoșiĭ noștri venind din Italia, unde aievea sunt vulcanĭ, aŭ aflat oarecare asemănare între acest munte cu stâncĭ de calc și pustiŭ și între stâncile de vulcan din vechea patrie. Astfel i-aŭ hărăzit numele, ce le-a părut maĭ potrivit cu înfățișarea sa externă. Iar noĭ urmașiĭ am păstrat cu credință până în ziua de azĭ acest nume strămoșesc și caracteristic.

Buciumaniĭ

Spre răsărit dela Abrud se află așezate pe un întins teritor frumoasele sate *Buciumane*, șase la număr. Plecând din Abrud spre miazăzi-răsărit pe drumul comitatens, care în curând urcă coastele Dealuluĭ-Mare, dăm de cele două maĭ apropiate de Abrud: de *Bucium-Cerbu* și *Bucium-sat*, după carĭ se înșiră celelalte patru: *Bucium-Isbita*, *Bucium-Șasa*, *Bucium-Muntari* și maĭ departe *Bucium-Poieni* (Valea-Albă). Ele sunt resfirate pe luncile și văile, ce se extind până pe la Detunata și orășelul Roșia. Ținutul marcat prin aceste puncte este de

toată frumusețea, cu munți și coaste de dealurĭ, despărțite de văĭ înguste, carĭ sunt de obiceiŭ udate de păraie și vâlcele șopotitoare. Icĭ-colea pe lângă căile și cărările de costișe (ca de obiceiŭ în Munțiĭ-Apusenĭ) călătorul dă de *țiraie* cu apă răcoritoare și limpede, ca lacrima bucurieĭ, apoĭ ochiul zărește în toate părțile podoabele munților, pădurĭ de brad și fag, printre carĭ se extind largĭ poenĭ, cu fânețe îmbelșugate și în măsură maĭ mică locurĭ cultivate. Pe văĭ, lângă gârle, ne atrag luarea aminte *șteampurile*, prin zuzătul lor articulat vestind că ne aflăm în un ținut de băișag, unde în măruntaele pământuluĭ se află ascuns de ochiul omenesc metalul ce pune în mișcare lumea vanitoasă: aurul strălucitor. Marĭ bogățiĭ în sânul pământuluĭ și la suprafață, priveliștĭ și peisagiurĭ încântătoare în toate părțile: iată pe scurt însușirea ținutuluĭ buciuman.

Cine a călcat pe aceste locurĭ și a stat de vorbă cu oameniĭ carĭ le stăpânesc, rămâne pentru totdeauna legat cu sufletul și de locurĭ, și de oamenĭ. Da, căcĭ asemenea locurilor, Românіĭ buciumanĭ te atrag și te farmecă prin înfățișarea lor externă și prin cumințenia, vorba și judecata lor inteligentă; apoĭ pe lângă aceste eĭ sunt Românĭ verzĭ, ca braziĭ din pădurile lor.

Mulțĭ scriitorĭ străinĭ și Românĭ, carĭ aŭ cercetat Buciumaniĭ și Detunata, aŭ scris cu mare însuflețire și în cuvinte de laudă despre nobilele însușirĭ ale Buciumanilor. Și în afară de aceste aŭ lăudat—căcĭ vrednice sunt de laudă—pe femeile Buciumane, pentru frumusețea și portul lor bogat și poetic. In adevăr în rare locurĭ maĭ poțĭ afla între Românĭ femeĭ așa de frumoase, ca pe valea Buciumanilor, iar portul e neîntrecut în eleganță, în bogăția broderiilor și în așezarea cu gust estetic a colorilor.

Iată o scurtă, dar foarte nimerită descriere a femeilor Buciumane, făcută de *T. Frâncu* și *G. Candrea:*

„O adevărată podoabă a munților e femeia română dela Buciumanĭ, lângă Abrud. Inaltă, cu ochiĭ ca mura, cu părul castaniŭ, cu obrazul rumen, cu buzele subțirĭ și trandafiriĭ și cu dințiĭ ca două șirurĭ de mărgăritare, încât parecă e ruptă din soare, când merge Lunea la târg la Abrud cu bărbatu-săŭ, tot atât de frumos și de voinic ca și ea".

Buciumaniĭ, ca și toțĭ Româniĭ din Munțiĭ-Apusenĭ, aŭ fost și sunt marĭ iubitorĭ de libertate, curagioșĭ și vitejĭ în luptă. Eĭ aŭ avut din timpurĭ vechĭ anumite drepturĭ și libertățĭ, pe carĭ stăpânirea ungurească din veacul trecut a început a le călca și nesocoti. Astfel cu încetul a isbutit să-ĭ facă iobagĭ de aĭ Statuluĭ (fișcușuluĭ). Din pricina aceasta s'aŭ iscat procese între Buciumaniĭ iobăgițĭ și între Stat, apoĭ împotrivirĭ și răscoale precum la 1837, când Buciumaniĭ și Româniĭ din Abrudsat și Cărpeniș aŭ fost silițĭ la munca iobăgească cu putere armată.

Satele Buciumane sunt foarte resfirate; casele singuratice, saŭ în grupurĭ de câte treĭ patru, având fiecare în jurul lor zidirile economice de lipsă, se află împrăștiate pe văĭ și pe luncĭ, în depărtărĭ maĭ marĭ saŭ maĭ micĭ unele de altele. Acesta e în general caracterul așezărеĭ tuturor satelor din Munțiĭ-Apusenĭ. De centru comuneĭ este considerat de obiceiŭ locul unde se află școala și biserica, la care oameniĭ aleargă în zile de Duminecĭ și sărbătorĭ din marĭ depărtărĭ.

Buciumaniĭ aŭ un teritor de hotar de satele se află 4532 de locuitorĭ, toțĭ Românĭ.

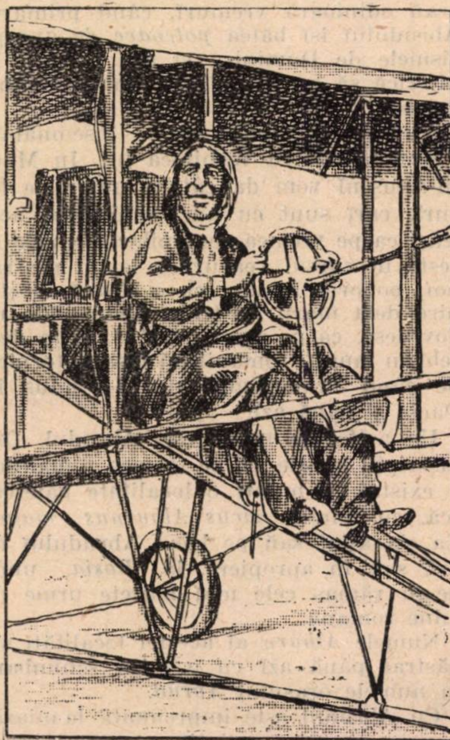
Ocupațiunea de frunte a lor este băeșitul. Buciumaniĭ aŭ pe teritorul lor maĭ multe băĭ și la 600 de șteampurĭ, carĭ imprimă Buciumanilor caracterul localitătilor de mine.

Buciumaniĭ în privința politică formează o comună mare, care numaĭ în privința bisericească este împărțită în cele șease parochiĭ, saŭ părțĭ cu nume deosebite. Unele din aceste nume ne daŭ oarecum caracteristica loculuĭ,unde sunt așezate părțile saŭ crângurile. Astfel *Șasa* ne indică un loc maĭ plan, unde se află așezat satul cu aceasta numire; *Muntariĭ* se derivă dela înfățișarea muntoasă a loculuĭ; *Poienĭĭ* ne aduce aminte de poienile din mijlocul pădurilor ș. a.

UN SIUS AVIATOR

Aviațiunea a intrat într'atât în moravurile noastre în cât, prima noastră privire desfăcându-ne gazeta zilnică, este de a căuta dacă eroiĭ aeruluĭ n'au bătut vreun nou record.

In direcția aceasta, știțĭ care e ultima noutate a zileĭ? Un indian, un Piele-roșie, un sius autentic vrea să devie emulul luĭ Paulhan și al luĭ Morane!

Ațĭ auzit? Un ș f de trib sălbatic, și-a pus în cap să invețe meseria de om sburător.

Debutul acestuĭ foarte puțin banal elev a avut loc de curând în imprejurimile orașuluĭ Cicago. Bravul răsboinic asistase la sborurile a treĭ aviatorĭ de rasă albă, când un oare care 'l întrebă:

— Ce zicĭ de magia fețelor albe?

— Hm! murmură copilul natureĭ. Fața roșie ar face și el așa ceva.

Unul din aviatorĭ care auzise acest dialog, îĭ oferi în glumă, să'ĭ cedeze locul, cu convingerea că sălbaticul avea să refuze. Eroare!

Piele-Roșie, care urmărise cu atenție, dela începutul meetinguluĭ, manevrele mașinilor, se repezi în aeroplan. Și un sbor de 200 metrĭ, la o înălțime mijlocie de zece metri, fu debutul întâiuluĭ pilot pe care l-a dat rasa roșie.

Cine știe dacă sălbatecul nostru nu va deveni și el mâine un cuceritor al aeruluĭ.

CAIRO

Ajunserăm seara la Cairo și am tras la hotel Continental care ne fusese maĭ bine recomandat. Era așa de multă lume în oraș în cât abia am găsit o odaie situată la nord, ceia ce este un rău chiar în Egipt, maĭ ales în Decembrie.

In Cairo se aflaŭ mulțĭ românĭ din carĭ uniĭ plecase pe Nil și la Asuan.

Chiar în hotelul Continental ne aflam maĭ mulțĭ deodată, printre carĭ și consulul nostru local d. Pădeanu cu familia.

Hotelurile în Cairo, între carĭ și „Hotelul de Savoia", care aparține aceleiaș companiĭ care are și Continentalul și maĭ ales „Ghiesire Palat", sunt de prima ordine, curate și cu masă excelentă.

Prețul variază pe zi și persoană dela 20—40 leĭ pentru pensiune. Birjile sunt tot așa de scumpe ca la noĭ, iar tranvaele, curate și mult maĭ eftine, astfel că tranvaiul electric, pe o distanță de 5 km., până la piramide, costă 20 saŭ 25 banĭ de persoană. Velocipedele și automobilele sunt maĭ numeroase de cât în multe orașe europene, în partea nouă a orașuluĭ; stradele sunt largĭ, curat întreținute și casele cu 4—5 etage. Cele maĭ importante case de comerț din Londra, Paris și Viena, aŭ sucursalele lor, astfel că se găsește orĭ și ce și aspectul general al acesteĭ părțĭ este ca al orĭ căreĭ marĭ capitale europene.

Orașul are astăzĭ o întindere colosală, numără 700.000 de locuitorĭ, și se zidește zilnic cu o furie de necrezut. Zi pe zi orașul se întinde asupra nisipurilor și în locul pustietățiĭ, parcurĭ admirabile încadrează bogate palate.

Englezii, cu deosebire, aŭ făcut din Cairo, Niza Anglieĭ.

Scumpetea este mare și e foarte cu

putință ca în curând un krah să aibă loc în acest oraș. Chiar în mahalalele depărtate metrul pătrat de teren se vinde cu 160 lei. Un domn ce cumpărase la începutul ocupațiunei engleze, deci nu de mult, un loc viran, cu o livră sterling, l'a vândut anul acesta cu 5000 livre.

Ambasadelor li se oferise la început terenuri gratuite care fiind fără valoare serioasă le-aŭ refuzat. Acum nu găsesc de cât pe prețuri colosale. Franța cumpărase acum câtiva ani o casă cu un loc viran cu 260.000 lei. Acum i se oferă 7.000.000.

Servitorii sunt foarte căutați și scumpi, iar consulatul austro-ungar are enorm de lucru, din această cauză, de oare ce mulți sunt veniți din Austro-Ungaria.

A doua zi după sosirea noastră era tocmai sărbătoarea oficială a nașterii Chedivului. Afară de recepțiunile corpului diplomatic, avu loc și o revistă a garnizoanei, compusă aproximativ din 3000 de oameni.

Am vizitat orașul care era frumos împodobit cu steaguri și cu arcuri de triumf, adesea făcute sub forma unei mari semilune. Hotelurile cu deosebire eraŭ literalmente acoperite cu steaguri ale tuturor națiunilor ce vin în excursiune în Cairo.

Palatul Chedivului, nu are nimic mauric în stilul săŭ, este ceva mai mare, însă mai simplu la exterior, ca al nostru, având aproape aceiași formă, cu mare piață liberă de față.

Stradele eraŭ pline de lume care se îmbulzea în toate părțile întocmai ca în orașele mari europene. Bine înțeles că adesea ori nu vedeam decât o mare de fesuri și costume variate, printre care se observaŭ femeile turce și cu deosebire cele Egiptene, care poartă acel cilindru ciudat tocmai în preajma ochilor. O muzică militară engleză a cântat chiar pe terasa hotelului la care ne aflam; ea executa admirabil de bine, dar de sigur bucăți pe care le auzeam pentru întâia oară. Mai multe muzici treceaŭ cântând prin oraș în diferite direcțiuni și tocmai la întoarcerea la hotel dintr'o excursiune, văzui de odată o mare fierbere și poliția, care căuta să împrăștie lumea, în mod politicos de altfel, pentru a goli strada prin care trecu imediat Chedivul, ce făcea plimbarea sa prin oraș.

Echipagiul Chedivului consista dintr'o trăsură deschisă cu 2 cai, precedată de 3 saŭ 4 călăreți și urmată de vreo 20 persoane călări, cari mi s'aŭ părut a fi ofițeri. Trăsura mergea destul de iute și călăreții eaŭ în absolută neregulă, astfel în cât aveaŭ aerul unui alai cam cum se făcea și la noi înainte, pe timpul alaiurilor domnești.

De altfel am regăsit aici obiceiul perdut la noi de aproape 50 de ani și anume acela că trăsurile oamenilor însemnați, și sunt multe echipage frumoase în Cairo, să fie precedate de un pedestru îmbrăcat cum eraŭ arnăuții la noi și care cu un băț în mână fuge înaintea trăsurei.

Acest obiceiŭ a rămas, și era necesar pe atuncea, pe timpul când stradele eraŭ de tot înguste, astfel în cât preveneaŭ trecătorii spre a se feri să nu fie călcați de cai. Ori cine poate avea unul saŭ mai mulți din acești alergători, pe când numărul de 2 este rezervat numai pentru prinții de sânge...

Acești alergători sunt recrutați din o populațiune ușoară, aflătoare în susul Nilului și de aceia sunt și numiți cu numele lor. Chedivul avea în stânga sa un ofițer superior și el este un om în putere, de aproape 50 de ani.

El este foarte avut, mai ales prin faptul că familia sa are terenuri vaste, cu deosebire în direcțiunea canalului de Suez și care aŭ putut fi irigate cu ușurință, astfel că valoarea lor a crescut enorm.

Soția Chedivului care fusese cumpărată ca sclavă, nu cunoaște nici o limbă europeană, saŭ le cunoaște puțin de tot, astfel că la recepțiuni damele fac cerc împrejurul ei, dar conversațiunea este greoae, făcându-se prin interpret.

La ultima recepțiune, ea purta o coroană de o mare valoare și de tot grea, astfel în cât avea dificultate a o păstra în echilibru pe cap.

Chedivul călătorește adesea ori la Constantinopole, mai ales în timpul verii, când e prea cald la Cairo, acolo având la dispoziție un palat lângă Terapia, în care locuește de regulă mama sa. El este un om vesel și deștept, dându-și bine seama de situația sa cam ciudată în Egipt

De fapt de și Chediv al Egiptului, el este de formă sub Suzeranitatea Turciei, având de șef pe Sultanul; în realitate însă el este supt puterea Angliei și cam în dpendința lordului Kremer, reprezentantul local al Angliei.

Din cauza acestei triple ipostasii se întâmplă multe întârzieri și greutăți, cu deosebire în afacerile politice. Tot din această ccauză, consulul nostru d. Pădeanu, nu primise încă executorul săŭ.

In una din discuțiunile sale, se zice că Chedivul ar fi spus următoarele, ceea ce denotă și inteligența sa și caracterul săŭ vesel.

,,Eu nu sunt suveranul Egiptului, de oarece nu ocup de cât rangul al III-lea, lăsând de o parte bine înțeles pe Sultanul. Mai mare de cât mine este lordul Kromer, și apoi Cock".

Lordul Kromer, are direcțiunea superioară a afacerilor Egiptului și în fiecare minister, pe lângă ministerul de resort indigen se află și câte un englez care conduce lucările.

Astfel mândria națională poate să sufere pentru moment, dar lucrurile merg bine, și dacă egiptenii sunt oameni deștepți ei vor putea astfel să se curețe ușor de păcatele vieții sociale a orientului și să se pregătească cinstit printr'o administrație serioasă pe propria lor seamă, căci nu rămâne îndoială că dacă suntem departe de începutul unei mișcări de independență, adevărata egipteană este preocupată de pe acuma de realizarea acestui ideal.

Societatea Cock o întâlnești pretutindeni pe pământ unde călătorul este atras printr'o causă saŭ alta.

Trebue să recunoaștem că fără Karl Baedeker și fără bătrânul Cock, călătoriile nu ar fi adesea ori ușoare și totdeauna instructive.

De la Alexandria și până la Cartum, Cock are hotelurile sale, restaurantele sale, zecimi de vase pe Nil și mii de oameni in serviciul săŭ.

Unii mi-aŭ afirmat că direct și indirect 60.000 de oameni trăesc de pe urma întreprinderii lui Cock; chiar și pe sfert și încă numărul este respectabil.

Când Cock, fiul, călătorește pe Nil, pentru inspecțiile sale, el este sărbătorit ca un rege, arabii cad în genunchi și iată de ce Kedivul avea dreptate să-l pue după lordul Kromer și înaintea sa.

Imnul național egiptean este plăcut și am văzut cu plăcere cum localnicii s'aŭ ridicat în picioare și cei ce nu purtaŭ fesul s'aŭ descoperit în mijlocul unui mare număr de streini, care necunoscând acest imn ședeaŭ indiferenți continuându-și vorbirea.

Seara a fost reprezentațiuni de gală la teatru, care are multă asemănare cu al nostru, și chiar o reprezentațiune arabă dată într'o grădină din fața otelului, de oare ce la 7 jum. ore seara aveam plus 18 gr., celsius, și în acelaș timp retragerea cu torțe.

Mi s'a spus de un compatriot, că arabul artist care a cântat în grădina ce era absolut plină de lume, cânta admirabil de bine și era cu atât mai curios de ascultat cu cât cântecele sale absolut orientale, difereaŭ cu totul de cele ce auzim de regulă.

Retragerea cu torțe, îmi aduse aminte de țara noastră și oare-care obiceiuri ceva mai din trecut.

Pot spune că ceia ce am văzut la Cairo era în ori ce caz mai bine făcut ca la noi, unde câte odată — vorbesc din trecut — mahalagii eraŭ sdrențăroși, beți și ordinari.

Cortegiul ce am văzut la Cairo era precedat de o muzică militară, urmată

de vr'o 400 de oamenĭ, curat îmbrăcaţĭ mergând în regulă, purtând diferite steagurĭ, numeroase varietăţĭ de lampioane, maĭ multe neamurĭ de masalale, din care unele foarte marĭ, şi aŭ parcurs principalele strade ale oraşuluĭ, urmaţĭ fiind de un numeros public, după ce aŭ manifestat şi în faţa palatuluĭ.

In Cairo, care numără astăzĭ o populaţiune de peste 700000 de locuitorĭ se află foarte mulţĭ europenĭ. Sunt şi maĭ mulţĭ românĭ stabiliţĭ acolo, dar maĭ ales ovreĭ din ţară.

Pe la hotelurĭ se află adesea ovreĭ, chelnerĭ din ţară de la noĭ, care ne vorbesc perfect limba. De altfel cu aceştia e presărat întreg orientul.

In staţiunea Cafre-El-zair, îndată ce se opri trenul, ne salută cu multă plăcere un ovreĭ din ţară, comisionar, care pentru moment se afla acolo. Scoborându-mă din tren la Cairo, un altul veni să-mĭ propue româneşte o cameră la un hotel de mâna a doua.

Un domn Stefănescu are un mare debit de bere în Cairo, şi se plângea deputatuluĭ Aurel Iliescu, ce se afla în Cairo odată cu mine, de lipsa noastră absolută de pricepere de a face comerţ.

Pe când toate fabricele de bere din Europa, îĭ daŭ marfa lor, pe credit pe câte 3 lunĭ, numaĭ fabricile noastre din ţară cer plata imediat. Pe când toate vinurile streine se vând cu preţurĭ admirabile, de cel puţin 3 leĭ litrul, pentru cele bunişoare de la noĭ nu se face nimica, saŭ s'a trimes un butoiaşĭ de probă, numaĭ ştiŭ de cine, în condiţiunĭ astfel în cât a ajuns oţetit.

Ar trebui ca producătoriĭ noştri de articole cu posibilitatea de a fi exportate în Egipt, să se unească împreună pentru a avea agenţiĭ lor de comerţ. Consumatoriĭ nu lipsesc acolo şi casele de comerţ ale Macedonenilor, din Alexandria cu deosebire, vor fi foarte fericite, de a ne putea să ne servească de intermediatorĭ şi chiar de depositarĭ.

O domnişoară din Bucureştĭ, ca e a stat îndelungată vreme la Paris, are acolo un atelier de mode, care merge progresând, şi face şi comerţul cu pene de struţ, de oarece nu departe de Cairo, lângă Heliopolis la Matarich, s'a instalat de mult un vast parc de creştere a acestor păsărĭ, început încă din timpul francezilor la 1878 şi care a dat rezultate destule de bune.

Chilogramul de pene brute ordinare se vinde cu 80 leĭ şi în Cairo s'a format o adevărată industrie cu acest articol. Seara pe strade se pot cumpăra pe preţurĭ micĭ de tot evantaliurĭ din pene de struţ, albe saŭ negre, montate cu baga saŭ altfel de toată frumuseţea.

Franceziĭ aŭ trimes o misiune specială ca să studieze acest stabiliment din Matarich, spre a face ceva identic în Tunis şi Senegal, de oarece în Algeria nu aŭ prea reuşit.

O fermă există de câtĭva anĭ în Franţa la Nice, cu 150 de păserĭ.

La Cap însă, în sudul Africeĭ se cresc în total 350.000 pasărĭ! Engleziĭ fac lucrurile în mare.

Cine ar putea crede că comerţul cu aceste pene se ridică anual la 200 milioane leĭ!

Viaţa în Cairo este cât se poate de plăcută, Toamna, Iarna şi Primă-Vara dar este infernală în timpul Vereĭ. Cu toate că căldura este uscată, de oarece deşertul se află numaĭ la 5 k. totuşĭ la umbră, temperatura se ridică vara la 44 de grade la umbră.

Consulul uneĭ ţărĭ vecine, la care am prânzit într'una din serĭ, îmĭ arată că este peste putinţă să-şĭ păstreze familia acolo şi că copiiĭ sufer martirul.

Inchipuiţi-vă noptĭ de o fierbânteală aşa de mare, în care numaĭ către zi termometrul se apropie către 30 gr. şi în care să fiĭ forţat a sta culcat la adăpostul învelişuluĭ de tul, din cauta ţânţarilor şi care maĭ contribue şi el la oprirea circulaţiuneĭ aeruluĭ şi la întreţinerea căldureĭ.

Acum în timpul erneĭ, pălăriile de pae eraŭ la modă, lumea se plimba şi trăia în aerul liber. Suprafeţe marĭ sunt lăsate pentru Tenis, Pollo, Foot-ball, şi alergărĭ de caĭ, astfel în cât şi populaţiunea indigenă a început să trăiască şi să-şĭ crească şi ea copiĭ după moda engleză.

De altfel pe strade este o mişcare foarte mare şi parcurile sunt bine întreţinute, dar maĭ ales acesta de la Géziret-Palast, era de o verdeaţă uimitoare, cu ficuşĭ admirabilĭ, cu palmierĭ, şi cu aleele presărate cu un nisip roşu, ca cărămida pisată, pe care-l găsesc în apropierea Caiֹruluĭ.

Plimbarea orăşenilor se face către seară, trecând braţul Niluluĭ în spre Piramide, pe un drum care nu e şoseluit şi care are o lungime de 5 k. m., înconjurat peste tot de verdeaţă, ce merge, cu aceiaşĭ intensitate de culoare, până în momentul în care văşunea artificială se întâlneşte cu pustiul.

Contrastul este uimitor; cât este verdele e viaţă şi civilisaţie; pustiul represintă moartea saŭ adesea infernul luĭ Dante.

Această şosea este destul de lată, este udată regulat şi pe dânsa circulă şi tramvaiul electric. In tot lungul eĭ întâlnim palate şi parcurĭ admirabile pentru vilegiatură, hotelurĭ şi pensiunĭ pentru călătorĭ, saŭ frumoase construcţiunĭ care se ridică acuma cu grabă ca din pământ.

Pe această şosea se vede circulând în acelaş moment trecutul şi presentul, omul cu mijloacele sale de traĭ de acum câteva miĭ de anĭ, şi civilisaţiunea modernă.

In puţine oraşe din lume se întâlnesc echipage aşa de variate şi frumoase, cu admirabilĭ caĭ arabĭ saŭ englezĭ şi în care femeĭ de o rară frumuseţă, bogate, sunt gătite după ultima modă parisiană.

Altele trăsurĭ engleze, de toate chipurile, înhămate cu un cal saŭ douĭ, se încrucişează în toate direcţiunile şi în acelaş timp velocipedele şi automobilele cele maĭ superbe, trec cu mare viteză în toate părţile, pe când călăreţiĭ pe caĭ de rasă urmează pe aceiaşĭ cale.

In acest val vârtej al vieţiĭ moderne cele maĭ intense, se observă trecând, cu liniştea cea maĭ desăvârşită, indigeniĭ mergând pe jos după nevoile lor şi caravanele care intră necontenit în oraş saŭ părăsesc Cairo, pentru a pătrunde în pustiul cel grozav.

Caravana e alcătuită adesea din 6 – 7 cămile legate cu frânghiĭ una de alta şi încărcate cu diferite mărfurĭ, purtând oameniĭ ce le însoţesc şi care se află legănaţĭ în mod teribil la fie ce pas al animaluluĭ. Am convingerea că aceştĭ oamenĭ nu pot să sufere de răul de mare, atât de mult sunt scuturaţĭ când călătoresc pe cămile. Cămila din frunte este legată cu o frânghie de măgăruşul clasic pe care călătoreşte nepăsător arabul conducător. Cămilele s'aŭ deprins cu sgomotul şi varietatea mijloacelor de circulaţiune modernă, şi înaintează liniştite, majestoase şi gânditoare, nepăsătoare de tot ce văd în jurul lor, către pustiul din care fac parte. Numaĭ la trecerea automobilelor marĭ şi repezĭ, par a avea puţină teamă şi cârnesc puţin neliniştite din şirul regulat şi liniar în care înaintează.

Este un contrast aşa de izbitor între aceste elemente atât de disperate, maĭ ales pentru omul ce le întâlneşte pentru întâia oară, în cât văzându-te în acest codru în care pustiul cu coloasele piramide la Ghizeh, formează fundul decoruluĭ unuĭ oraş europenesc, cum e Cairo, în cât deodată cugetarea îţĭ este coprinsă de contrastul colosal al vieţeĭ sălbatice din pustiu, cu viaţa noastră modernă a omuluĭ civilizat şi contrastul colosal ce există între măreţele lucrărĭ ale civilizaţiuneĭ de pe timpul faraonilor, faţă cu admirabilele rezultate la care s'a ajuns şi de care dispune în prezent omul civilizat.

Prima excursiune am făcut-o la piramide. De îndată ce tramvaiul electric a parcurs jumătate din distanţă,